

קדו

לא יזמן לאלה ולא יבטחון... רבני דבנאי... רבני דבנאי... רבני דבנאי...

עושי פסון פרק שני עירובין

אב אבסר דמא דהויה להמשיחא... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עושי פסון פרק שני עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

עירובין

רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב... רבנן דבבב...

ובן מה שהסדיר ונחמה וכו'. מ' המגיש (פ"ג ז"ל נ') הוא פנינה דהוה כדוקת
 כדא לכו רב הוגל ור"י צר יתק לאסקי לכתמיה וכו' ואמרו שם דלר"ל אסור
 לכתמיה מותר גדול כבוד הכריות גזוהה א"ל (מ' שבתורה). ופירש רבינו כבוד הכריות
 כבוד החיים שהסדיר ומיקו להם כריות וכן פירש הרמב"ם ז"ל. וימלקו המשרשים ז"ל
 א"ל לר"ך ככר או מיתק להולאמו ולכתוב
 דנריכס כ"ז: היוורד לרחוץ בים כו'. מ' מ'
 הולין (שם קמ"א) אמר רב יהודה מאן דסמי
 בחייל לייניב נפשיה בדישא וסדר ליסליק דילמא
 אחי לאחויי ד"ל בכמליה לי הכי כי נחית
 גמי קא דחי כהו ארבע תמון בכמליה ואסור
 כהו בכמליה לח גזרו:

פמ"ו א מקום שלא הוקף לדירה וכו':
 דין המקום הזה שהוא
 כרסי' גמור דבר חורה הוא מנואר בבהנה
 מקומות ומס' ס"ק דשבת (דף ז') ח"ל יומין
 קרפף יומר מניח סתמים שלא הוקף לדירה
 אפי' טרף וספי' טורים (מתניק) הורק לחובו
 חייב מחילה היא אלא שמוכרת דורין פ"ב.
 ודין הספול גם כן נהנה מקומה ויפיקו
 נהנה (עירובין כ"ג) בעשין ספין וכ"ע
 ובגמרא שם:

ב וכן עמוד בטובה וכו'. בהנה מקומות
 מהם ס"ק דשבת (דף ע') גבי הל' וכו'
 כל גזרו (עירובין פ"ב) ס' סלע שנים היה
 גובה פתוחה מעשרה. מ' הדך (שם ס"ז)
 ברייתא סלע שנים גובה עשרה ורחב ד' און
 מטלטלין מחוב לים ולא כן הים לחובו פתוח
 מכלן מטלטלין עד כמה עד בית סתמים.
 ופירש רב אשי דכ"ק דיומר מניח סתמים
 מקלטלין מחוב לים מ"ס הם אמרו והם אמרו
 הם אמרו קרפף יומר מניח סתמים שלא
 הוקף לדירה חין מטלטלין כי אלא בארבע
 אמות והם אמרו חין מטלטלין מרה"י לכתמיה
 בית סתמים דברי מטלטלין בטובה לא שרו
 רבנן לטלטלי מחובו לים וההים לחובו יומר
 מניח כהמים דברי מטלטלין בטובה לא שרו
 מ"ס דילמא אמרי רה"י הוא וחלי לטלטלי
 בטובה. והקשו מאי שנא פירוש לחלי אלויה
 הכי הקנחא לחות האחרת הפניה וסרלו חובו
 סביה מחובו לים ומיס לחובו לא סביה עד
 קלן. ומדברי רבינו נראה שלא ההירו אלא
 לים אלא אם היה קרפף יומר מניח סתמים
 סמוך לכתמיה עניניה אסור לפלפל מחובו
 לכתמיה וכן דעת הרמב"ם. אלא בהכחש
 פירשו ספי' לכתמיה שניכסה וכחירו מכלן
 לנה שמתמה אלא כמליה לפלפל מחמה
 מכמליה לחובה כיון שהיא יתירה מב"ס.
 וכך

וכתב הרשב"ם ז"ל וזהו הדעת ע"ה. ולע פתח מחרבעה חילוי היה ארכו חלק אמה
 ככר נמצא פ"ד שהוא מקום אסור:

נ כמה בית סאה וכו'. מ' עושין פסין (שם כ"ז): כמה הם סתמים כהר המעין וס' אמרו
 שהוא מלא על המשים והמשרשים חמשה אלפים וכן הוא מספר הכלה מלש
 בחמשים. ופירות שנים אמה ופירות שנים
 אמה והמש שניעוה בקרון. ומ"ש בין שהיה
 מרובע וכו' מנואר בגמרא נפסק הלכה:
ד מקום שלא הוקף לדירה שהיה בו בית
 סתמים וכו'. שם נחמה ובגמרא
 אם ארכה יומר מניח סתמים כהנה חין מטלטלין
 להנה:

ה מקום שהוקף שלא לשם דירה וכו'. (שם
 כ"ד) אמר שמואל קרפף יומר מניח
 סתמים שלא הוקף לדירה פרוץ כי פרהה יומר
 מעשר ונזכרו ומעמידו פל פשר ודיו. ופירש
 רבינו ונודדו לשם דירה. ורש"י ז"ל פירש
 שלא הוקף לדירה ואמר כך גובה אלו דירה
 ואמר לקמן הוקף שלא לדירה ולכסוף סתם
 לו סתם לדירה ביהו לא מהי בלד הוא עושם
 פרוץ פרהה יומר מעשר דהוי כמי שלין בו
 מחילת וסדר וסוחס אמה פרהה ומעמידה
 על פשר והוי סתם ולכסוף הוקף לדירה
 שנתתה לו ע"ל. ורבינו כתב מיתחא כפשה
 ונראה מדבריו שהכל חלוי בטובה הגדלים הם
 נעשו על דעת דירה. ונראה שח"א דהגיה
 טונחו אלא"כ היה נדעמו לעשות מחנו בית
 רחוי לזר אבל אם היה נדעמו לקרפף וליע
 סמוך לבית דירה היקף יומר רבינו שנדרתו
 לשם דירה ויפיל והוא מחבין לדבר שח"א דהגיה
 לר"ך לו עיון. והרשב"ם ז"ל כחכ, גבי קרפף מי
 זכו מוקף לדירה כל שמתח לחובו פתח דירה
 ואפי' פרוץ אמה וכו'. שם נחמה ובגמרא
 שמועיל:

ו מקום יתר מניח סתמים שהוקף לדירה
 וכו'. (שם כ"ז כ"ד) קרפף יתר
 מניח סתמים שהוקף לדירה נזרע רוטו הרי
 הוא כגור ואסור נטע רוטו הרי הוא כהר
 ומותר. ונאמרו שם לבונה ולגסון האחרון כך
 הוא הא מדע מיעוטו שרי אמר רב הוגל
 נריה דרב יהושע לא אמרו אלא בית סתמים
 אבל יתר מניח סתמים אסור. ונכנס רוטו כדי
 הוא כהר הכלו שם ח"א שחיו נטע פירות
 שורות כרי הוא כהר ולפיכך סתם רבינו.
 ועד כשנזרע שאסור לטלטל בו ח"ך כמה שלא
 נזרע אסור לפי שנתן בתולאו למקום האסור
 לו ולזה כתב רבינו האסור לטלטל בטלו:
 נתמלא

**פתוח מארבע אמות. ואם היה בכרמלית מוליכו כדרכו
 אפילו מאה אמה. יזון מת שהסדיר ונתבזה יתר מדאי
 ולא יכלו שכנים לעמיד מוציאין אותו מרה"י לכתמיה.
 יהיוורד לרחוץ בים כשהוא עולה מנגב עצמו שמא יעביר
 מים שעליו ארבע אמות בכרמלית:**

פרק ששה עשר

**א מקום ישלא הוקף לדירה אלא שיהיה תשמישו
 לאויר כגון גנות ופרדסים ובגון המקף מקום**

**מן הארץ לשומרו וכיוצא בהן. אם יש בנובה המחיצות
 עשרה טפחים או יתר הרי הוא כרה"י לחייב המוציא
 והזורק והמושיש ממנו לרה"ד או מרה"ד לתוכו. ואין
 מטלטלין בכלולו אלא אם כן יש בו בית סתמים [א] או
 פחות. אבל אם היה בו יתר על בית סתמים אסור
 לטלטל בו אלא בארבע אמות בכרמלית: ב וכן עמוד
 שגובה עשרה טפחים ורחב עד בית סתמים מטלטלין
 על כולו. היה רחב על בית סתמים אין מטלטלין בו
 אלא בארבע אמות. סלע שבים היה גבוה פחות מעשרה
 מטלטלין מהובו לים ומן הים לחובו שהכל כרמלית.
 היה נבוה עשרה א"מ היה רחבו מארבעה טפחים עד
 בית סתמים הואיל ומותר לטלטל בכלולו אין מטלטלין
 לא מתוכו לים ולא מן הים לתוכו. היה יתר מבית
 סתמים אע"פ שהוא רה"י הואיל ואסור לטלטל בו אלא
 בארבע אמות בכרמלית הרי זה: ג מותר לטלטל
 מתוכו לים ומן הים לתוכו שוה דבר שאינו מצוי הוא
 ולא גזרו בו: ד כמה היא בית סאה חמישים אמה על
 חמישים אמה. נמצא בית סתמים מקום שיש בתשבורתו
 חמשת אלפים אמה. וכל מקום שיש בו כמדה הזאת
 בין שהיה מרובע שהוא שבעים אמה ושירים על שבעים
 אמה ושירים בין שהיה עגול בין שאר הצורות הרי זה
 נקרא בית סתמים: ה מקום ישלא הוקף לדירה שיש
 בו בית סתמים אם היה ארכו פי שנים כרחבו כדי
 שיהיה מאה על חמשים כחצר המשכן [ו] מותר לטלטל**

בכלולו. אבל אם היה ארכו יתר על שנים כרחבו אפילו אמה אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות. שלא עשו בית סתמים
 שתשמישו לאויר כשאר החצרות אלא מחצר המשכן: ה מקום שהוקף שלא לשם דירה אם פרוץ בו פרצה יתר על עשר
 אמות בגובה עשרה טפחים ונדר בה לשם דירה עד עשרה מותר לטלטל בכלולה. ואפילו [ז] פרוץ אמה ונדרה לשם דירה
 ופרץ אמה ונדרה לשם דירה עד שהשלימה ליתר מעשר מותר לטלטל בכלולה אף על פי שיש בו כמה מילין: ו מקום
 יתר מבית סתמים שהוקף לדירה אם נזרע רוטו הרי הוא כגור ואסור לטלטל בכלולו. נזרע מיעוטו אם נזרע ממנו בית
 סתמים מותר לטלטל בכלולו. ואם היה המקום הורוע יתר מבית סתמים אסור לטלטל בכלולו. [א] נטע רוטו הרי הוא
 כהר

א טור סימן שיא פמ"ג סס: ב טור סימן כזו פמ"ג סס: ג טור סימן שנה כמ"ג סס: ד טור סס: ה טור כס פמ"ג עין דרכן א:

לחם משנה

הרי זה מותר לטלטל מחובו לים חמשת לו כן דלא היה לו לומר חלה כדי זה מותר
 לפלפל דכבר אמר לטול מחובו לים חלה חמשת דדוקא מחובו לים מותר לטלטל:
 נפרץ

פמ"ז ב סלע שנים וכו'. כתב ה"ס ומדברי רבינו נראה שלא ההירו אלא לים
 וכו'. ו"ע מהיכן יאל לו כן מדברי רבינו ואסור דמדככל רבינו ואמר

מגיד עיון

ובן מה עד לכתמיה. פק המגיש (דף ז"ד) גמ' מתי' דמאליה אולין: היוורד לחוין וכו' עד מה
 הפק. פק ר"א דהולין (דף קמ"א): פמ"ז מקום שלא וכו' עד כרמלית. מ' עושין ספין
 (ד' כ"ז): וכן עמוד וכו' עד ד"א. ס"ק ופק כל גנות: סלע שנים עד גזרו בו. פק הדך עס
 הנכרי: מקום שלא הוקף לדירה עד ד"א. סלע מ' עושין ספין (דף כ"ז): מקום שהוקף וכו' עד
 אסור כשהיה. פק עושין ספין: כתב הרמב"ם ז"ל איו מוסס דרך הגמרא וכו': ואני אומר אם
 היה רבינו ז"ל מוכף וזכר בגמרא בלנו בחיבתו סיס טוב יומר בעיני כי גירסא שלו היה לפי
 הגמרא בגירסת רבי' ז"ל סוף מ' עושין ספין שגורכין מייחרו לו חין מייחרו כלל הפוגים וגם מחקים
 מן כטגיא כלה נגלה חור כנגדו וגם חין גירסא ומנא חיתרא דמי רב כהא וכו' וכן פירש
 ג"כ רבינו הרמב"ם ז"ל. אבל בגירסת ר"מ ז"ל כתוב בכל ונדרסת כקדמונים וגורם מחירו לו חין
 מחירו ושעתו היא הולכת כלל שיש בהלמוד פל"ט וכו' כל גזרו גמרא מתיחרין דמלך אגריס
 ולכלם שלשים בניעוטי וזו פקד יורד וכוחם כאלוהי דרכו וכו'. ולדעמי גירסת כאלוהי מקובלת
 א"ס

הנחות ביימוניות

[א] וכן פסקו החוס' שרין אחד להם לבית סתמים לפתוח מבית סתמים וצ"ע ע"כ ו
 [ב] מנא מחיר ר"ה בגינה אתת יתירה מבית סתמים שלא חוקפת לדירה לטלטל מחובה
 לרוץ הואיל ואין רה"ר גמורה עוברת לפניה ספייא ופליגי אלא כרמלית והחיר להספין
 הטוסתח בתך הגינה אע"פ שעובר בתוך גותן לחוק הגינה או נוטל מחובה לחוין ואין
 לחלק בין גינה לסלע דהבא והבא לא שכימא שהרי כל עיקר גזירה זו כדי שלא יבא
 לטלטל בכלולו והאי טעמא שייך נמי הבא. ועוד ראייה טרהגיניא בפ"ק דשבת ד' רשויות לשבת
 ואם היה אסור לטלטל משאר כרמלית לקיפק יתר מבית סתמים אשכחן להו חכשה ע"כ
 לשון החת"ס, ע"ב: [ג] אמר שמואל הלכת כר' יוסי, ע"ב: [ד] וכ"כ טורי הרים ז"ל
 בפסקי עירובין דרשמייה להותרא כההיא רסגדל דאמר מניח הרשות באו לכאן. ע"ב:
 [ה] ואע"פ שאין עשויים אינעכאלאות וכ"ס החוס' מערער רב הוגל בריה דרב יהושע עובדא
 חני ואמר אמא כר"ג ט"ל ודלא כאבימי דאמר והוא שעשוי אינעכאלא וכו', ע"ב:

זמנים. הלכות שבת פט"ז

פמ"ז ז מקום שהוקף וכו'. עד שפי תקרה יורד וסאס. כהנ הרמ"ך ה"ל לפרש דעביד כחולא דחי עביד כחכסדרה ד"ה מחר ובעביד כחולא הלכה כדברי המיקל עכ"ל: נפרץ כחולא לחצר עד שאין אויר החצר מחירו. כהנ הרמ"ך לא ידעמי ליישב דברי רבינו לפי הגרסא הכחוכה כספריו דאקשי בגמרא וכי אויר המחר אומר ונפרצה החצר כנגדו אין כחוס כספריו ורש"י ז"ל ליה ואם כדבריו כן הוא דנקרף יומד מניח סאסין מאי מקמי כחולא והא לובא מקום מחיצות וכו' וז"ע מ"ך: ח בנה זו עמוד כגד הכולל וכו'. עד פחות מג' איתו מיטע. כהנ הרמ"ך כל מ"ג

נתבלא מים אפילו היו עמוקים וכו'. (שם כ"ד ה' ו') נחמלא מים הכי לחריק תשמייה דרבה מים כנטיש דמו אמר אמימר לא לחמן אלא דמו להשמישמן אבל לא חזו להשמישמן אסור ובעל שם דכי חזו להשמישמן אפי' יש בעמקן יתר מניח סאסין מחר. וכחכ הרשנ"א ז"ל כגאמרו ששאליק דלויס להשמיש הכי הן כורפיים כשיש בעמקן עשרה כשמים אבל אהוה מנאן הכי הן כתיב כהנ ריקק הוא זה וירקק איש חולק רבוא לפלמו כשום מקום עד כאן:

ז מקום שהוקף שלא לפס דוכה וכו'. (שם כ"ה ע"ב) קרפף בית שלש וקירו טו בית סאה רכה אחר אויר קירוי ומחירו כ' ערבא אחר אין אויר קירוי מחירו לימא כסלונהא דרב ושמולא דהחמר לכסדרא כבקשה רב אמר מטלכילין כטלה אמר' פי הקרה יורד וכוחם ושמולא אמר לון משלילין אלא כד' לא אמר' פי הקרה יורד וכוחם ואמרו אי דעביד כחכסדרה הכי קרפף וביית סאסין פנסרין כמלולא להלך הקרפף אסור מטני שאין אויר מחיצות מחירו והחצר מותרת כשסיהת, עכ"ל:

כחצר ומותר לטלטל בכלו. נתבלא מים אפילו היו עמוקים הרבה אם היו ראויין לתשמיש הרף הן כנטישין ומותר לטלטל בכלו. ואם אינן ראויין לתשמיש אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות: ז *מקום שהוקף שלא לשם דירה

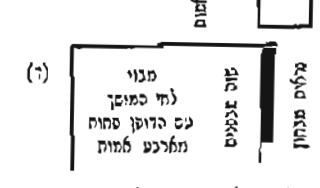
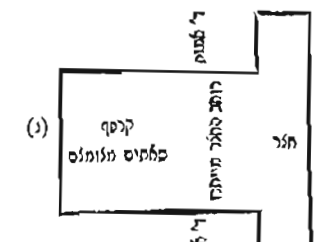
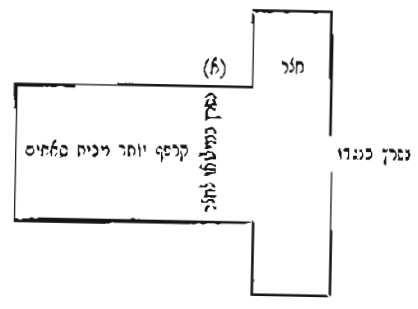
שיש בו בית שלש סאין וקירו בו בית סאה קירוי ומחירו [ז] שפי תקרה יורד וסותם. נפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו. חצר כותרת כשהיתה אסור כשהיה. שאין אויר החצר מחירו: ח היה יתר מבית סאסין וכו' למעטו באילנות אינו מיטע. [ז] בנה בו עמוד בצד הכותל גבוה עשרה ורחב שלשה או יתר הרי זה מיטע. פחות משלשה אינו מיטע שכל פחות משלשה כלבוד דמי.

א הכל שור שם סמ"ג שם:

וכן
כר"י דבר תורה נמלקו אם קירוי זה מחיר וספק רבינו כדברי המיקל ולפיכך סתם רבינו. אבל הרשנ"א ז"ל כהנ דדוקא כשקורה ע"ג שפי מחיצה דנוקף זו לזו הא לאו הכי לא לחריקן פי תקרה יורד וסותם, וכדברי רבינו נראה לי עיקר: נפרץ כחולא לחצר וכו'. (שם כ"ה:) קרפף שנפרץ כחולא ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת וקרפף אסור זו היא גרסה רבינו. וכסכתב נפרץ כחולא בקרפף על יוהר מניח סאסין הוא ולא בזה עבד עמה כהנ מניח שיש ויב זו קירוי מניח סאה. ועיקר המימרא להודיענו שההלך מותרת כשהיה ואינה חשובה כמלואה למקום האסור לה. והעטם לפי שזה דיו ככה"י גמור דבר מורה וההלך עומדה בטני עומדה. ובאמת שאין הסוגיא ששם עומדה לפי זה. לפיכך כהנ הרשנ"א ז"ל קרפף בית סאסין שלא הוקף לדירה ונפרץ כחולא לחצר אם יש בו אויר רוחב המחיצה שפירשה כדי ליחד הקרפף על בית סאסין מור הקרפף ליחסר כעלולא אלא כד"ה אע"פ שהקרפף והחצר לאדם אחד שאויר מקום המחיצה הנפרץ עם הקרפף ומימרו כד"ה כשנפרץ הקרפף כחולא ונחמלו נכנסין בתוך הלל החצר או שהיו כוהלי החצר שבגד זה ושבגד זה יחירום על דוח הקרפף ד' אמות ואם לאו אין זה נפרץ כחולא שכל שגרה מנחין אפי"ם שמה מנכנסים נדון משום להי: ח הריה יוחר מניח סאסין וכו'. מחוסר בגמרא (שם כ"ה) מעטו באילנות אינו מיטע. וככה הרשנ"א ז"ל שהטעם מטני שדרך לעטח אילנות כקרפפות לשיך אפילו היו באילנות נטוים עשרה ורתיבים ד' שחלקים רשום לעצמם אין המעטין. עוד כתב לשיך יראה לי שהטעם סגנון אפי' עמוקין עשרה ורתיבין ד' השמים הגנה הם ואין ממססין וכן בית כנוס המים להסקות הגן אינו ממעט ומן העטם שאתרו עכ"ל: בנה עמוד כגד הכולל וכו'. שם בנה זו עמוד גבוה עשרה ורחב ד' הרי מיטע סתם מנ' לא הוי מיטע מנ' ח

לחם משנה

ז נפרץ כחולא לחצר ונפרצה חצר כנגדו וכו'. פירוש דברי רבינו שנפרץ הקרפף כחולא לחצר והחצר נפרץ במקום אחר כנגדו כזה (ב):

ונקט ופרץ כנגדו להשמיש שפרון מוד אחד לגמרי ומחד אחר כנגדו החצר מותר והקרפף אסור והוא ז"ל גורם בחיבורה דהר"ה ונפרצה חצר כנגדו. וככה ה"ה ז"ל ועיקר המימרא להודיענו וכו' וראה שהוא ז"ל סבור בדעת רבינו דהך מימרא אוירי בקרפף יומד מניח סאסין וההודיע הוא לענין החצר וגורם בגמרא ונפרצה חצר כנגדו ואם שינוי הגירסא הוא כדברי רבי זירא דאמר והודיע בקרפף וכו' ופירוש דבריו כשהקרפף יומד מניח סאסין זה ודאי אין מובן כלל: לבעמו שאתר האויר ואויר חצר מותר וכן אין לומר בזה ומדוע לענין החצר דמעולם לא היה בענין זה ההלכה כלל. לכן נראה בחמה שאין שונו הגירסא והפירוש אלא בדברי רב חסדא שהביאו שם ואמרו דאמר רב חסדא קרפף שנפרץ כחולא לחצר וכו' ומ"ה יהיה גדול הוא זה דאם פירוש דברי רב חסדא כשהקרפף יומד מניח סאסין אין מובן כלל כהנ הרשנ"א ז"ל שכתב דאמרי מ"ה דאיה ליה גיפסוי וכו' ואין כלן מקום לראות הגמרא כלל דאין העטם משום יוהר אויר המחיצות דהרי יומד מניח סאסין הוא ואפי"ם סאסין כהנ שאין הכוונה עומדה לפי זה בלחה שאין ראו לומר על זה אינו מותר דוב סאסין הוא. וכן נראה לומר דה"ה ז"ל סבור דדעת רבינו אין לו רובן כלל: דפירש כדברי רב חסדא כפירוש דברי רש"י ז"ל שהוא בקרפף בית סאסין מנחמס וראית הגמרא כדברי רש"י ז"ל אבל מ"ה רבינו נפרץ כחולא וכו' אוירי בקרפף יומד מניח סאסין ואין כוונת רבינו להשמיש אלא שהחצר מותר אבל הקרפף היה יומד מניח סאסין וז"ל והקרפף אסור כשהיה ר"ה וכשהחצר נפרץ וכו'. ומכר שו"ע על דברי רבינו דלמה לא הודיענו הודו גדול יותר שבהקרפף בית סאסין מנחמס ונפרץ אויר מחיצות היימר וזהו דין הגמרא והוא מידוע יותר. ולהרן קאיא זו כהנ ה"ה ועיקר המימרא להודיענו וכו' כלומר הוא כסוג שאפי"ם מדברי רב חסדא הם בקרפף

בשעומד הך המכוי אינו רואה כלום ונראה שהוא כותל המצוי אבל בשעומד מנהון רואה אותו ה"ה הוי רואה מנהון ושום מניח ח"ש ואם לאו כלומר שהוא פחות מד' אמות אין זה נפרץ וכו' והוא לשון:

ובן
הגהות מייבנות
[ו] כד' יורא ודלא ברבא דאמר אויר קירוי ומחירו. וכן פיר"ח דק"ל כר' יורא דמיקל בעירובין וכתב שהר"ם ז"ל סוברו למדתי דפ"ל הלכה כדברי רבינו בעירובין ואפילו בשלונהא דאמוראי אפילו בשלונהא דמחיצה כגון חבא. ע"כ: [ז] מג' ערך ד' רבה אמר חיי מיטע רבא אמר לא הוי מיטע מן הכותל כו' מג' ערך ד' רבה אמר רבא אמר לא הוי מיטע מן הכותל כו' ומכר שו"ע

אין שני א"ז ואין לנו ממה וכלנה למעשה לקבוע: היח יתר מנ"ס כו' עד אלא כד"ל. ככל מקו עושין ספין:
רבא אמר לא הוי מיטע מן הכותל כו' מג' ערך ד' רבה אמר רבא אמר לא הוי מיטע מן הכותל כו' ומכר שו"ע

לי שחורצים העשויים לסייל ולצאת לשם תמיד
לטייל שם ולחזיקו אין אלו כבשלות מחייבת
והיפק דירה הוא אצפיי שוירץ ומבאן יראה לי
שכבים מקילין כנר בפרדסים והמכרים
לבתיהם ¹⁴⁹

ק"מק יתר מביה האזנים שהיפק לידה
ונמלא מיס כלי ¹⁴⁹ או ממצונו אם המים ראויים
ליתיה אפי' היה בעמקן יתר מביה סאיזים
מותר שאין זה אלא ככריא ופרלי ר"ל וחדץ
עמק שמצויצין פירות לוחנו שאצפיי שנעמק
הרבה נוטלין בהם בשבת ¹⁵⁰ אבל אם אינו
ראוי לכהנה הרי הוא כנורך רחוב ואם נחמלא
דוב החצר אטור אף בשאן עמקן יתר מביה
מביה סאיזים ונעטון מותר אבל אם יש בלומין יתר מביה
סאיזים ה"ל אטור מקום המים מפני שהתא יתר
מביה סאיזים והמשאן נחנה מפני שהתא נפחץ
למקום האטור ועמקן שאהרן פירדכו בששחח ומפני
שאין מיס בהנכסין אלא בעזובה הוא חופץ לשדך
בעמקו ופירדכו במקומו ובלבד בעומק עשרה
סחים ומכל מקום אם אינו צעוקים עשרה אינו
אלא טיט בעלמא ואינו חולץ רשות לעצמו אף
כרוב החצר או בלי וכן כהנה גזילי הדור ¹⁵¹

המביאות ממה שאהרן נרדק מים שבהמשך
הרבים ¹⁵² היה רקע מים ורשות הרבים מחמת
בתוכו הורק ליתרן אצפיי אותו חייב וכמו רקע
מים פחות מעשרה אצפיי כל שהוא פחות מעשרה
בעומק רקע הוא ואינו חולץ רשות לעצמו ¹⁵³

הוא ובשן ראוין לשדחה ברוב החצר אמילי לא הרי
כ"ס נחבר כל החצר אבל בהאדין לשחיד אפילו כרוב
החצר ורקע יתר מביה סאיזים וחותם כמאן גזילי לקח
שורה ולשדחו מה דאמרו עמקן וליני שחזק דהא עת
השורה בעמקים י' מקחור וכתובות מוקף אבל שיאת
חזיה הוואיש ובלא חזיר לחשודתה אף כשאין
עמק י' הרי נרדקין ורק בחזיר חולץ י"א אם עסקים
אם יאור ומלבין והאיש שמכס האפילו כפסקא י'
דוקא בית מביה סאיזים דאיש דה אש אצל לא בהובא שתי
כ"כ פ' הוריש אפילו כלישאו קאמי החוספת כ"ס
147 פ"ב ק"ב 148 פסקי' הודישו ג"כ וכן
בפרכי ויפק אורח כ' שו"ת כ' כ"ס ספר בתים כ"ס
(עמק כ"ס חמלה כ"ס) ואת פכתי לעומס אי"ת כ"ס
שחלק על הארץ ה' וחולץ : ויראה לי שאין נתיקן ויפה

אלא נחנה ¹⁵⁴ ונכסה ג' והנר כשהם לאתר
וכביה סאיזים מותר אף ככלים ששבתו כביה
וזמבאן ראויה ממה שאמרו במ"ק הורק ¹⁵⁵ לא
קעמדי אדם בבגד וקלום מי נשמים מנג של
חזירה הריי אין כל ג' וג' רשות כפי צעמו
שתיי שמואל בשבת י' שמעון היא שכל גנות
התיי רשות אחת הן כבי שייחבאר ¹⁵⁶ ושעזובה
מה אלא פירדכו לא יקלום ליתבא לבידתו ושהו
ק"מ מותר ¹⁵⁷ אבל סולט סמתי ומכל מקום לא
מכאון בו יתר מביה סאיזים ונכס שובאנה
הנכסין בו אלא לרעה סמתי ומכל מקום לא
שוקרי לר' שהולכה כמותו איל ג' אינו כק"מ
הוא דמטבדן מחיצותא נגון ג' שאין קידוין
ברגס תני למחיצותי שמכשירין אותו בגוד
אמילי והרי היא כמקף לידה כמו שייחבאר
בפרק גנות ¹⁵⁸

ובל שאי אהרן נחון על ר"ך ק"מק כנון
שהיפק לידה ולא נחמלא מחיצותיו ביריעה
או שלא הויקף לידה והתשכה במצוה יתר מפעלי
שדורה עד עשר לשם ידעה או שאי מיני
הכסר והמביאות כמטור מסוללין בכלי אפיי
בתוך מביה סאיזים ואפי' לנים ששהו כביה
ל"ד מה שכתבו יראה שאף הפירדכי שכתב
אם נרדפו רובם נחמלא הורת שזינת בית
מאליהם ואין מסוללין ככלים ששבתו כביה
ליתרן אפ"י שאין בהם בית סאיזים והפעלים
אף במה שאין ודע שהורה נפרדע למקום האטור
לה על הדיר שביארנו בקידופי וכלי מקום יראה

כמי מקופין ליתר 138 כהנים לקמן שם חז"ר
כעייני וכן רבי לויין פ"א ב"ד סי' כ"ח
139 רמב"ם פ"ב 140 לקמן ג"א וכלי הנכסי'
שם כביה ושמאל ובבטוין שם ר"ת וא' וליקמן פ"ב
ידה ג' ויעמל 142 לקמן פ"א 143 כשייב
מיראיי חיא מי ר"ת ידעו אמרתיא העלון מסבתים
וע' הנכה והביטיה י' שנת אבל בנכרי חיים אחי
חייב מי כ"ת ידעו לולק ב"ד ינה זקלאה רבין תופס
של ג' 141 כ"כ ג' כמור וע' רמ"ש והפעלים
רוקם בתודיש ג"כ כתי בשם החבדי וזאת רובו ולא
כילי שאין דוד קעמדי חזיר כילי כהנה י' משרב
כשיה בשק"י צ"ת מיני 146 כלישון י' כ"ס
146 והש"כא כפי ופירקי' ונכס נהם כ"ת רמ"ש
לשתיה אנו נאמר אלא בעמקים י' חתכים לית אפי'

מביה שלשים יציאה לנדר הוא פומח ולא לשם
היקף רחבה מותר אבל אם הקמה ועייין אין
שם פתח הרי לא הקנה לידה ואין מחשבה
עשויה וידה וכן הדין בכל קרפף שאינו קרוי
בוקם פיריה אינו אף כן קומה שם בית לידה
ונכחה פיריה אצפיי לאתר אצפיי שיש חולקי' ג'
להיקף בשדחה לאחד כמו שביארנו במשנה והרי
אתה יראה בסוגיא זו בשמעתו נרדק רובו
שפירשה גדולו בסוגיא זו כשהנהל אהרן וכן
בפרק גנות ¹⁵⁹ שאין רשויות שמתקנות לשנוי
בעלים אלא בכלים שכן הדירות לידה וכן
כתבה גדולי המשפטי' ¹⁶⁰ נבדק זה במשנה
אכורתיא דרישי גלולא הנכר למטה וכן במ"ק
חז"ק ובפרק חדר ¹⁶¹

זה שאמרו וכלכר שיהא שם בית לידה
פרשו גדולי הדור ¹⁶² לא שיהא מותר לעצור
מן השוברה ובית הדירה אלא לתחיר לדעתו
אנבה פלסיל עצמו מצד שיהיה השומרה או
וג"ו לידה מוכיח עליו ויקף קצת לשם לידה
וכמו שאמרו או שהתא סמכה לעיל שאין כוונתו
לתחיר כן תערי' לחונה וגדולי הדור ¹⁶³ שחאלים
אם כן כלים ששבתו כביה לא יוציא אף לגני
לדע ששומלא שוהי שחרי וכלי גנות נצ"א אצ"ר ששאל
שאור בג' כק"מס והוא אצ"ר ששהשויש בגנין
שלונו בכלים ששבתו כביה חבתה וכלי מקום
הרבה מפרשי' כתבה לאמור בכל שאינו מקף
ל"דירה אלא שיהו מותרים שלא אמרו שמהל
אלא בג' היות מביה סאיזים אבל בשאיני יתר
מביה סאיזים לא להחזירו בו לעשותו כק"מס

כה ב' בני אבותוקא סוגיא וכן נחבר גם ב"ש"כ
ורשביא ור"ש הו' גם ד"ק הנהו ויה לא אשדן וע'
ד' א' בתורה ומה ורש"י פ"ה סי' 164 כן
שייה הרייה שהיה נוסביא ב"ת היקף וזה שור
וע' כ"ס שישי' סמיא ש"ב כ"ס ד"ת המכ"ס פ"ב
מ"ק עירובין ה"י שהיה אלא עירובי וכלי כמכ"ס
וכביאר וכלי שם חז"ר חות' 162 רש"י כ"ב
כ"ד אבל הו' גם שייה רשביא ורשביא ורשביא
ההתוספות לקמן פ"ב ד"ה דלכה 163 לקמן פ"ב
164 החובי' לקמן כ"ה ב' ד"ה דלכה 165 לקמן פ"ב
166 ב"ש"כא ורשביא וקטן אף שמהם כן הובא
לחנה וכן ב"ש"כא ורשביא וקטן אף שמהם כן הובא
כ"ה ה"ה והק"מ קייסה זו לרבו' לאמור מנ' לתור

וכ"ס י"ש כ' נחמקס בית 167 כהנה רבנו ואמ"י
דאין מפעל מושבה שישיה אחר ובמיש' לעיל ונמא
בשיח' המכ"ס פ"ה ה"ה וכת' חז"ק כהנה כ'
המכ"ס ומ"י כהנה וכלישון המכ"ס כ'
ג' ב"ת ור"ה וכלי המאור ופשיטת ש"ב רמ"ש
גרוסום כ' כהנה חז"ק ב' ה"ה וכת' דמקס חמ"ס
מייסה ואינו יכיל לחמה בלא דוקק הוי עיי' דא' הוי
לחוד כ"כ בתריב' חז"ל : וכתי רמ"ש דא' הוי
מכחה כלה כשהיה איתי היקף לעשה חמלה סתם אלא
שחוקה כמ"ק נבבה או לסיס' ואצ"ר רדצה לפתח ע'
שיחוקה ד"ה כ"ד כלי' ליתנו רובא הוי ומה כלי'
פחת ולכתי' והק"מ וע' משי' בשל"ח ע"ה ומה כלי'
אם כ' שהיה להחלה דהעיל כותלי דירה לחוד
160 והצ"ד ונבב' כ"ש"כא ורשביא וקטן אף וע' לקמן

מלבושי יום

[שנח]

(א) אבל לעולם צריכין ליה בשיעורא. לא שטר הכסחתו בהקדמתו השנייה שחפשי ומצא בתלמוד וכו' שאילו עשה כן היה רואה בתלמוד ולא חסו לדבר מועט ולא הכניסונו בשיעור ולכן פתח הסוד וכתב ע"י אמה ודי טפחים על ע"י אמה ד"י טפחים לומר שאין צורך יותר כלל. וראיתי למגיד פרק ט"ז מהלכות שבת שגם הוא לא דק בזה שכתב שהשירים הם ה' שבועות ובפירוש המשנה להרמב"ם שזהו לרבי יהודה בן בבא ולרבי עקיבא שני שלישים והוא פתוח היינו דבר מועט ואימתו בנמרא הלכה כרבי עקיבא ואף על גב דלענין שלא היא שמירה אפסיק מכל מקום אילו אין הלכה כמותו גם כנגד רבי יהודה בן בבא הוה ליה לתלמודא לפרש ג"כ דהלכה כרבי יהודה בן בבא לענין זה:

(ב) יתר יהיו קמ"ט אמות כו'. כי ט"ז פעמים ט' אמות הוא קמ"ד וט"ז פעמים ב' טפחים עולים ל"ב טפחים שהם ה' אמות ובי טפחים:

שהוא חוץ לעיר כשדה או בתוך העיר ולחצר אחר אלא שאינה מעורבת שרי, יועיר המוקפת חומה ולא ערכו בה כל העיר כחצר שאינו מעורבת ומיא אפילו ברחובות אינה נראה אלא כחצר ולא גזרו בה, וז"ל הצינור למעלה מעשרה שהוא מקום פטור ועוברים המים דרך שם לכרמלית לא גזרו ויש להקל וכן עיקר:

שנח איזה מקומות נקראים מוקפים לדירה ובו יד מעיפים:

א *כבר ידעת פעמים שכל מלאכת שבת והלכותיו אנו למדין ממלאכת המשכן וגם הוא דבר ידוע שהמשכן והחצר אשר תוך היקף הקלעים היה אורך מאה אמה כרוחב חמשים אמה וכשחרבע מאה אמות כרוחב חמשים יהיה המרובע שבעים אמה וארבעה טפחים על שבעים אמה וארבעה טפחים ועוד דבר מועט והוא רוחב אצבע ולא חשו לו חכמים להזכיר מפני שהוא מועט (א) אבל לעולם (א) צריכין ליה בשיעורא שכן אסמכתא אקרא דגבי משכן דכתיב אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמישים וז"ל מאי בחמשים הא רוחבו חמשים וארכו מאה היה אלא אמרה תורה טול חמישים שארכו יותר על רוחבו וסבב כם חמישים הנותרים דהוי לה שבעים אמות וארבעה טפחים מרובעים, כיצד עשה מהן חמש רצועות של עשר אמה רוחב וארכן חמישים השכב האחת למזרח והאחת למערב הרי רחבה חמישים וארבע שבעים עוד שים אחת לצפון ואחת לדרום הרי שבעים על שבעים אלא שהקרנות פגומין בכל קרן וקרן עשר על עשר טול מן החמישים ארבע חתיכות של עשרה על עשרה ושים בארבע קרנות ונתמלאו הרי לך מרובע בשוה שבעים על שבעים ונשאר עוד רצועה אחת של עשר על

עשר אמות שהוא ששים טפחים על ששים טפחים עשה אותן ט"ז רצועות כל אחת רוחב ארבעה טפחים ואורך עשר אמות צרפס יחד תהיה לך רצועה אחת רוחב ארבע טפחים וארכן ק"ן אמה קח שבעים אמה ושים אותם למזרח ועוד שבעים אמה ושים אותה לדרום יהיה המרובע שבעים וארבעה טפחים על שבעים וארבעה טפחים רק קרן מזרחית דרומית הוא פגום כרוחב ארבעה על ארבעה יש לך עוד רצועה הנשארת רוחב ארבעה באורך עשר אמות קח ממנה ארבע על ארבע למלאות הקרן ישאר עוד כיורך רצועה רוחב ארבע טפחים באורך תשעה אמות ושני טפחים והיינו דבר מועט אצבע יעוד משהו שהרי מן התשעה אמות ושני טפחים אורך ברוחב ארבע טפחים חוכל לעשות רצועות קטנות כל אחת ברוחב אצבע ויהיה י"ז רצועות צרפס (ב) (ב) יחד יהיו (קמ"ט) (קמ"א) אמות ושני טפחים קח מהם שבעים אמה וארבע טפחים ושים אותם למזרח ועוד שבעים אמה וארבע טפחים שים אותה לדרום יהיו קמ"ט אמות ושני טפחים קח עוד מעט להשלים קרן דרומית מזרחית הפגום ברוחב אצבע על רוחב אצבע ישאר לך שמונה אמות רוחב אצבע פחות רוחב אצבע ולא חשו חכמים להזכיר אותו האצבע ומשהו לפיכך לא הזכירו לעולם משיעור רק שבעים אמה וארבע טפחים על שבעים אמה וארבע טפחים, וזה הוא שיעור של בית סאתים ורצה לומר שראוי לזרוע בו סאתים של תבואה, והמשכן הזה שיהיה מוקף כן בקלעים בשיעורו והיה להם רשות היחיד, לפיכך אמרו ז"ל שכל דבר שהוא מוקף מחיצות והוא גדול כל כך בשיעור הזה שאמרנו ודאי הוא נקרא רשות היחיד גמור ומותר לטלטל ככולו דכולו רשות אחת היא

כתנות אור

ג. דרכי משה נסח
מדרכי כ"פ הדו
ומדומה הדפן סימן
ענין:
ס. דרכי משה נסח
מהר"ל:
שנח
א. עור ע"פ שנת
ל, ג.
ב. עירובין נג, ג.

אלוהו ווטא

[שנח] (א) כמז מלבושי יום טוב לא שמר הנעממו בהקדמתו שחפשי שש"ס שאילו עשה כן היה רואה נש"ס כן דלא חשו לדבר מועט ולא הכניסוה בשיעור גם המגיד פרק י"ז מהלכות שבת לא דק שכתב שהשירים הם ה' שנעיות ונפיוש משנה לרמב"ם שזהו לרבי יהודה (ב"ח) [בן בבא] ולרבי עקיבא שני שלישים ואימתו נש"ס דהלכה כרבי עקיבא ואף דלענין שלא היא לרבי שמירה אפסיק מכל מקום אילו אין הלכה כמותו גם כנגד רבי יהודה בן בבא הוה ליה לתלמודא לפרש ג"כ דהלכה כרבי יהודה בן בבא לענין זה:

(ב) יתר יהיו קמ"ט אמות כו'. כי ט"ז פעמים ט' אמות הוא קמ"ד וט"ז פעמים ב' טפחים עולים ל"ב טפחים שהם ה' אמות ובי טפחים:

אלוה רבה

[שנח] (ב) יחד יהיו קמ"ט אמות ושני טפחים כו'. י"ז פעם תשע אמות הוא קמ"ד אמות, וי"ז פעם שני טפחים עולים ל"ב טפחים שהם חמש אמות (ג) שני טפחים:

לרמב"ם שזהו לרבי יהודה (ב"ח) [בן בבא] ולרבי עקיבא שני שלישים ואימתו נש"ס דהלכה כרבי עקיבא ואף דלענין שלא היא לרבי שמירה אפסיק מכל מקום אילו אין הלכה כמותו גם כנגד רבי יהודה בן בבא הוה ליה לתלמודא לפרש ג"כ דהלכה כרבי יהודה בן בבא לענין זה:

(ב) יתר יהיו קמ"ט אמות כו'. כי ט"ז פעמים ט' אמות הוא קמ"ד וט"ז פעמים ב' טפחים עולים ל"ב טפחים שהם ה' אמות ובי טפחים:

א. עור ע"פ שנת
ל, ג.
ב. עירובין נג, ג.

ריב

לבוש

הלכות עירובין

החור

בתנות אור

ב. טור ע"פ טס
מ. ז. :
ג. טס ט. א. :
ד. טס ט. א. :
ה. טור ע"פ טס :
ו. דרכי משה לעת
לח"ס כוזה פ"ק
סימן ז וסומוח
הדפן סימן עה :

ואפילו לא הוקף לדירה שהרי המשכן לא הוקף לדירה אלא שחילקו חכמים בין הוקף לדירה לשאינו הוקף לדירה אם הוא גדול יותר מבית סאתים מפני שכשהוא גדול מביח סאתים הוא דומה קצת לכרמלית או לרשות הרבים, לפיכך אמרו כל היקף שלא הוקף לדירה כגון גנות ופרדיסי' ובורגנין שאינן עשויין אלא לשמור בתוכן אע"פ שמן התורה הוא רשות היחיד גמור והזורק מרשות הרבים לתוכן חייב מכל מקום כיון שלא הוקף לדירה אם הם גדולות יותר מבית סאתים הרי הם (ג) דומים לכרמלית או לרשות הרבים וזאתו לטלטל בתוכם יותר מארבע אמות כמו ברשות הרבים גזירה משום רשות הרבים אבל אם אינם אלא כדי שיעור סאתים הרי הם רשות היחיד גמור ומותר לטלטל בכלה (כמה) שירצה ואפילו אין בה שומייה ולא בית דירה כלל כמו חצר המשכן שהיה בו סאתים ולא היה בו בית דירה וכל שכן אם היא פחות מזה השיעור שהיא רשות היחיד אפילו אינה בית דירה, ואם היא הוקפה (ב) לדירה אפילו יש בו מאה מילין הרי היא רשות היחיד גמור ומותר לטלטל בכלה כיון שהוקפה לדירה. ושיעור בית סאתים שאמרנו לא שנא אם הוא מרובע או עגול או ארוך וקטון, ובלבד שלא יהא (ג) ארכו יותר משנים ברחבו כחצר המשכן שהיה ארוך מאה אמה ורוחב חמשים אמה (א) אבל אם ארכו יותר (ג) משנים ברחבו אין מטלטלין בו אלא ברחב ארבע אמות על ארבע אמות כיון שאינו דומה (ד) לחצר המשכן:

ב. ומה נקרא מוקף לדירה זה מקום שלא היה מוקף בתחילה וכנה בו בית דירה ואח"כ הקיפו או רחבה שאחורי הבתים שפתח לו פתח מביתו ואח"כ הקיפו אבל לא הקיפו ואח"כ בנה בו בית או פתח לו פתח לא מיקרי הוקף לדירה שהרי ההיקף היה קודם הדירה ונראה לי טעמא דהכא נמי ילפינן ממשכן שכן היחה הקמתו כמדבר הקימו המשכן דהיינו הקרשים

אליה רבה (ג) דומים לכרמלית כו'. היינו לטלטל בחוכו אבל מותר להכניס מרשות היחיד לתוכה וכן איפכא (מכ"י"ט ח"ב ס"י מה). עיין סימן (שמ"ג) (שמ"ה):
ומתר לטלטל בצולו (משנת רמ"ע סימן מ"ח): (ג) דוקא (אמר) [אמה] שלימה אבל פחות מאמה מותר, כ"י וכן משמע בשו"ע וז"ל בשם הרא"ש. וחלה זני כתב לא ידעתי מנין לו זה ע"כ וענ"ד מנולר מדברי הרא"ש פ"ק עושין פסין דף ג' סוף ע"ב ע"ש ודו"ק אין להארץ: (ד) לשון (מ"ח) [מיומח הדפן] סימן ע"ה יותר מעשר אמות לאורך החומה ברומח ד' טפחים לפחות ובגובה פחות מעשרה טפחים ע"כ וכן לריבין להגיה ולהכניס בדברי רמ"א ולגוס: (ה) כחן מלבושי יום טוב לא הולך לה אלא כל מחיצה גבוהה לאו פליאה הוא: (ו) קן כתב רמ"א ואינו נכון אלא לריבין שיפנה אותו כדי שיהא מוקף לדירה כמו שכתב במרוח הדפן טס

של אהל מועד תחילה והוא הבית דירה אשר שם מעון לשכינה ואח"כ הקיפוהו בקלעים (ה) ואע"ג שאינה בית דירה ממש מכל מקום דמיא לבית דירה, וזאת היחה מוקפת שלא לשם דירה ואח"כ בנה אצלו דירה ורוצה לתקנו שתהא נקרא מוקפת לשם דירה אין צריך לפרוץ כולה אלא יפרוץ בה פרצה ביותר מעשר אמות בגובה עשרה טפחים [ב] שבוה נחבטל ההיקף שהרי הוא פתוח וכאילו לא הוקף דהא אף אם היחה מוקפת לדירה היה אסור לטלטל בה בעוד הפרצה פתוח עשרה כמו שיחבאר בע"ה ונמצא הבית פתוח בלא היקף ואחר כך יחזור ויגדר הפרצה והיה ליה פתוח ולבסוף הוקף לדירה שנפתחה לו, ואין חילוק אם חזר וגדר כל הפרצה כולה או שגדר היותר על עשרה והעמידו על עשרה בכלן נקרא פתוח ולבסוף הוקף לדירה דהוה להו העשר אמות מכוונות נחשבות לפתח כמו שיחבאר בע"ה דהוה ליה כמו הוקף, ואם הפרץ אמה וגדרה חזרו ופרץ אמה אצל מה שגדר וגדרה וחזר ועשה כן עד שהשלימו לעשר מותר. אם קשה עליו לפרוץ הכותל ייש אומרים שיש עור כאן חיקון קל מזה והוא שיניח עפר אצל הכותל משני צדדיה ועד שיחמעט הכותל מגובה עשרה ורוחב העפר יהיה רחב (ו) מארבעה (ז) באורך עשר אמות באורך הכותל דהוה ליה על אותו רוחב העפר רשות בפני עצמו והחומה משם ואילך אינה גבוה עשרה וכאילו נפרצה החומה באותו מקום דמי והוא שלא תהא העפר ג"כ גבוה עשרה כגון שכל גובה הכותל אינה אלא י"ט טפחים ומניח גובה העפר עשרה טפחים פחות משהו ונשאר עור מן הכותל תשעה טפחים ומשהו והוה כפרוצה שאם הוא גבוה עשרה הוה ליה רשות היחיד עד לרקיע (ז) וגור אסיק (ה) הוא והרי אינה פרוצה אכל אם אינה גבוה עשרה הוה קרקעות הקרפף ואז יבנה בו בית דירה [ג] (ח) ואף (ו) אם חזר ולקוח משם אח"כ העפר מותר הואיל ובטלו שם שבת אחת, (ט)

אליהו זוטא (כ) זוטא דעמו נשעת הקף לגנות בית דירה מסתפק המגיד פרק י"ז וכן הכ"ז לדינא ונראה להמיר וכן משמע בתורת חיים. [פרדס] גדול שמוקף נלד (ל"ג סביב) [אחד כסובין] מכולי [ה] כוונת ופיהוים לתוכה
אליהו זוטא (כ) זוטא דעמו נשעת הקף לגנות בית דירה מסתפק המגיד פרק י"ז וכן הכ"ז לדינא ונראה להמיר וכן משמע בתורת חיים. [פרדס] גדול שמוקף נלד (ל"ג סביב) [אחד כסובין] מכולי [ה] כוונת ופיהוים לתוכה

לבבשי י"ט (ג) ארכו יותר משנים. תכנהו שלא פירש שצריך שיחא אמה אחת יותר דבפחות מאמה לא חשיב יותר. שכן כתב רבינו ירוחם. משמע בגמרא, וכן זכתב ב"י שכן פתם בשו"ע:
(ד) לחצר המשכן. הנהגת רבו דהכא כתב בסוף סע"ה דלקמן:
(ה) ואע"ג שאינה בית דירה, וגם לא נחשב לדירה דהא כשיעור חצר המשכן שרי בלא בית דירה לכן אין טעמו טעם וגם יש אמוראים דסביר דמותרו אף בהיקף תחלה אלא ודאי דסביר בעלמא הוא:
(ו) מארבעה. טפחים באורך יותר מעשר אמות באורך הכותל, כן כתב בתרומת הדפן סימן ע"ה וכן צריך להניח כהנהגת רבו ויל:
(ז) וגדר אסיק הוא. כל החצר ליה אלא לא מתיצה נכה י"ד לאן סירבה הוא:
(ח) ואף אם חזרו וכו'. גם לשון רבו כן ואינו נכון אלא שיפנה אותו כדי שיהיה מוקף לדירה וכן כתב בתרומת הדפן ואחר כך יפנה וכו' לכן הנידסא הנכחה ואעפ"י שחזר וכו'.
(ט) ויש חולקין וכו'. וכן כתב רבו וצ"ע דלקמן סימן חז"ג פתם כפברא קמא ורבו לקמן פתם ולא סירשו כלל וגם הוא מן החימא:

אליהו זוטא (כ) זוטא דעמו נשעת הקף לגנות בית דירה מסתפק המגיד פרק י"ז וכן הכ"ז לדינא ונראה להמיר וכן משמע בתורת חיים. [פרדס] גדול שמוקף נלד (ל"ג סביב) [אחד כסובין] מכולי [ה] כוונת ופיהוים לתוכה

[א] א"ה היינו שלא יהא ארכו יותר ממאה אמה (משנה ברורה ס"ק יא): [ב] א"ה היינו שלא יפאז גובה י"ט טפחים: [ג] א"ה לאו דוקא אלא רסנ"ג גם בדירה שהיתה מקודם אלא כוונתו שתהא דנויה קודם שיביר העפר:

17

הוא דר. ופירש"י הרחיק מן הכל. שנקרפף ויש מן התל עד המחילה יותר מציב סאתים הרבה ועשה מחילה לדירה אלל התל צריחוק ארבעה עשרים ועדיין יש יותר מציב סאתים בין ישנה למדקה אבל זו לדירה עשאה: הועיל. והכל מותר: לא הועיל. דהוא מחילה על גבי מחילה: [הכי גרסינן] מודה לי רב ששם שאלו עשה מחילה על התל. ולא גרסינן על שפת התל והכי פירושו אף על גב דפליג ואמר דלא משמרי קרפף בהכי היינו טעמא שהדר בקרפף באור מחילות המהמנות דר אלל אם היה תל יותר מציב סאתים ועשה מחילות קבי עליו להשמט על גובה התל: הויל. והדר על התל דר באור מחילות העליונות ולא מהני ליה מחילות מדי הילכך לאו מחילה על גבי מחילה היא. וכמו התוספות (ד"ה שאל) רש"י לא גרים על שפת התל דהוה משמע לאותם הדרים למטה אלל גרסינן על התל והועיל לאותם הדרים על התל ומיהו צריך לפרש דמירי על שפת התל שאל הרחוק ד' מן השפה אין שם חידוש

מ"ש אב"ש ת"י יותר מסאתים ועשה מחילות על שפתו וכו'. לרבותא נקט על שפתו ואין צריך לומר אם הרחיק המחילות שלשה משפתו דאפילו לאותן הדרים למטה מן התל נמי הועיל כל שכן למעלה על התל וכך מפורש בתוספות ומצינו בית יוסף: ד קרפף יותר מסאתים וכו'. שם (פ"ק דף כ"ג: ורי"ט דף כ"ד). ומ"ש נזרע רובו הזרעים מנטלן דירמין אפילו אין בהם אלל סאתים דמשמע דוקא בדיש בהם סאתים אלל אין בהם סאתים אין מנטלן דירמין הוא טעמו סופר דהא גמרא הכי אימא נזרע רובו הרי הוא כגינה ואסור ובלשנה נהרא דהלכתא היא מחייב לקולא וקאמרינן הא מיעוטו שרי לא אמרן אלל בית סאתים אלל יותר מציב סאתים אסור והשתא מדלא מפליג נמי בנזרע רובו בין סאתים לאסור ובין פחות מסאתים דשרי אלמא דנזרע רובו אסור אפילו פחות מסאתים משום דנעיל מיעוטא. לגבי רובא והוי כאלו נזרע כולו כן וכך היא הנוסחה בפרש"י רבינו המדריקים הזרעים מנטלן דירמין אפילו אין בהן סאתים ובשולחן ערוך (פ"ט"ו) כחוב אפילו אין בהם אלל סאתים וכו' כלשון הנוסחה הראשונה ואפשר דלאו דוקא סאתים דהוא הדין פחות מסאתים דכבר כתב דדין פחות כדין סאתים וכמו שאפרש בסמוך בסוף הלכה זו וכך מפורש אלל דין קרפף שנכנסו בו מים (ק"ג: ע"י יא):

→

דהכי נמי למטה אם הרחיק הועיל עד כאן לשוננו. וכמו הרא"ש (ס"ט) דהלכה כרב ששם וכן דעת הרמב"ם בפ"ו (ס"ט): ומ"ש ואם גבלעו התחתונות וכו'. שם צעיר דאיפטיא. וממה שכתבתי בסמוך בשם התוספות יתבאר לך שמה שכתב רבינו אלל תל יותר מסאתים ועשה מחילות על שפתו לרבותא נקט על שפתו דאפילו הכי מועיל וכל שכן שלא על שפתו:

ה ומ"ש נזרע מיעוטו וכו' עד שמבב"ץ דירמיה. פירוש לגמרי מנטלן אף כמה שלא נזרע לפי שנפרץ במילואו למקום האסור לו דאילו לא נפרץ אלל הוה מחילה ביניהם היה הנזרע שיש בו יותר מסאתים נעשה בו דין כרמליה כיון דלא הוקף לדירה ואסור לנטל ממצר לקרפף שהוא כרמליה אלל במצר גופיה מותר לנטל והכא דנפרצו זה לזה הרי כל אחד נפרץ למקום האסור לו ואסור לנטל אף במצר:

ט קרפף יותר מסאתים וכו'. פשוט שם עלה כ"ג (ע"ג): ומ"ש אפילו אינן נטועין שורות וכו'. פלוגמא דלמוראי שם עלה כ"ד (ע"ה) ומשמע גמרא דהלכה כרב נחמן דשרי וכן פסק הרא"ש (פ"י ז) וכן גרסא מדברי הרמב"ם בפ"ו (ה"ו): נזרע רובו. פשוט שם עלה כ"ג (ע"ג): ומ"ש נזרע מיעוטו אם אין בו אלל סאתים מותר וכו'. גם זה שם עלה כ"ד (ע"ה) חרי לישני ופסק הרא"ש (ס"ט) כלשנה נהרא לקולא וכן פסק הרמב"ם בפ"ו (ס"ט). והטעם דכשנזרע יותר מציב סאתים אסור לנטל אף כמה שלא נזרע הוא לפי שנפרץ במילואו למקום האסור לו: י"א) אב"ש בחצר ורחבה שאחורי הבתים מספקא לרי"י וכו'. כן כתב הרא"ש בפרק שני דעירובין עלה ק"ו (פ"י ז):

ו ומ"ש אב"ש בחצר ורחבה שאחורי הבתים מספקא ליה לריב"ז וכו'. במקל"ט וסחלות כחוב מספקא ליה לרי"י וכו' ובאשיר"י כחוב ספק זה נכנס: ומ"ש שאם רובן זרועים שיבטלו ב"ל הדירה. היינו לומר אפילו אין בכל הרחבה סאתים אסור להכניס ממנה ולהוציא לבית דהמיעוט נטל אלל הרוב הזרוע כדפירשתי והוא הדין במצר דאם רובו זרוע מנטל ממנה הדירה כמו שרובו זרוע אין מנטל דירת המצר שהוא דירה גמורה מכל מקום הזרוע הוא מפקיד דירה שלו אלל שיש בו להלק דאם הזרוע יותר מסאתים אפילו היה מיעוטו אסור אפילו כל המצר כיון דנפרץ במילואו למקום האסור לו דהיינו הזרוע דנעשה כרמליה כלעיל וכל שכן ברחבה שאינה דירה גמורה כמו המצר ואין מנטלן לא ברחבה

[פרישה] [דרושה]

זה לא הוצא רבינו וגם לא הבית יוסף ולפי זה צריך לומר דאגב שיטתא לא דק המעמיק בהעמקה זו: (ד) קרפף יותר בבית סאתים וכו' עד נזרע רובו וכו'. עיין בדברי רבינו דפוס בית יוסף שיש בו חילוק בנוסחה ונוסחה דפוס רא"ף וצריך להגיה בדפוס בית יוסף וכמו שכתבתי בפרישה אכן מה שכתב לבסוף זה לשוני הילכך מי שיש לו גנה במצורו אם הוא רוב המצר אפילו אין בו כ"ל ולא גרסינן "בה אלל בית סאתים לא ינטל ממנו ומן המצר לבית ואם הוא יותר מציב סאתים לא ינטל וכו' ואין כן הנוסחה בדפוס רא"ף עיין שם ונראה ליישב גירסת דפוס בית יוסף ואין צורך למחקו דמה שכתב אפילו אין בו אלל בית סאתים ר"ל לומר בכל המצר ליכא אלל בית סאתים דאף על

חדושי הגהות

שנה א' (ו) הבית יוסף נקט בלשון מספקא ליה לרי"י והרא"ש כתב סתם ולר"י עיין וכו' ונקיטור פסקי הרא"ש (פ"ז אות ג) כתב מספקא ליה לתוספות וכן הוא נאמט בתוספות (ע"ג): דיברו הממחיל נזרע רובו בשם ר"מ עיין שם בפסקי תוספות (אות טז):

הגהות והערות

כ) אף דהמדרכי הביאו כ"י בסוף הסימן מחלק בין סאתים לפחות מסאתים היינו כנזרע במיעוטו והכא מירי כנזרע רובו (ואף כנזרע במיעוטו לא קי"ל כותיה) סאמ"ד סק"ג: כ"י פ"שון הרא"ש והמדרכי משמע דאף בבולה זרעה מספקא ליה ואפשר משום שאחר שיסלק הזרעים תחרת לשמש שימוש החצר הלכך לא מיבטיל תשמיש חצר. חז"א סימן פח סק"ה:

ט"ז

ולאו מילתא היא מדי דהנה אכריח דפירי. ופירש רש"י והוא דחזו להשמיטתא. לשתייה דאין לך דירה מעולה מזו: שאין בעמקן יותר על בית סאחיים. כלומר שאין עומקו של מים נפשו נרוחב יתר על בית סאחיים ועומקו של סחם מים נבטל מקומו מדין קרקע י טפחים כדאמרין במסכת שבת (ק:) והרא"ש כתב עלה קי"ו (פי' ד) ואי לא חזו להשמיטתא אפילו אין בעומקן יותר מבית סאחיים אסור כי משמע שנמלא כל הקרפף מים אלא שמקלמו יש בעומקו י ומקלמו אין בעומקו י ונחזו להשמיטתא הוה צעו לפלוגי בין יש בעומקו יותר מבית סאחיים לאין בעומקו יותר מבית סאחיים אצל כי לא חזו להשמיטתא

אין מבטלין הדירה אפילו אם המקום שנתפשטו שם יותר מבית סאחיים ואפילו נתמלא כולו מים ואפילו הם עמוקים הרבה ואם אינן ראויין לשתייה אז דינו כזרעים אם נתפשטו ברובו כולו אסור אפילו אין בהם סאתים במיעוטו אם יש בהם יותר מסאתים כולו אסור אפילו אין בעומקן עשר ואם אין בהם אלא סאתים מותר:
יב (ה) קרפף בית שלש סאין וקירה ממנו בית

קרפף בית ג' סאין וקירה ממנו בית סאה וכו'. צפרק שני דעירובין פליגי זה רבה אמר אחר קירוי מיימרו פירוש אור הקירוי אסור כאלו לא קירוהו ועושהו יותר מסאחיים וזה מיימרו לשון יותר ורבי זירא אמר אין אחר קירוי מיימרו ומותר אמר רבי זירא ומודין בקרפף שנפרץ במילואו לחצר שאסור מאי טעמא שאייר חצר מיימרו ואסיקנא שאיר מקום מחילות מיימרו ופירושו כמו שפירשתי בסמוך [נד"ה] קרפף בית סאחיים מגומלס וחצר וכו' וכתב רבי יוסף אצל הרא"ש כתב וזה לשונו וכתב ר"ח וקיימא לן כרבי זירא וצ"ל פסק כרבה דמיקל בעירובין וצריך לומר שהוא גורם אור קירוי

לא מפליג משום דאפילו אוחס שאין עומקן י מצטלים הדירה כיון דלא חזו להשמיטתא וגם אינו יכול להשתמש במקום המים עד כאן לשונו ומשמע מדבריו דכי לא חזו להשמיטתא דיינין ליה כדן נרע ומשמע חו מדבריו דאפילו אין בעומקן י כיון דלא חזו להשמיטתא הוה ליה כנורע וכן הם דברי רבינו. ואין בן דעת רש"י שכתב דכל שעומקין פחות מ' אין מצטלין מקומם מדין קרקע וכן כתב הרב המגיד בפ"ו (ה"ו) בשם הרשב"א (ענה"ק ש"ג סי' ג) דכשאמרו שכשאינס ראויין לשתייה הרי הם כזרעים כשיש בעומקן י טפחים אצל פחות מכן הרי הם כעץ כחצר רקק הוא זה ורקק אינו חולק רשות לעצמו בשום מקום:

יב קרפף בית ג' סאין וקירה ממנו בית סאה וכו'. שם צפרק שני דעירובין עלה כ"ה (ע"א) קרפף בית ג' וקירה זו בית סאה רבה אמר אחר קירוי מיימרו ורבי זירא אמר אין אור קירוי מיימרו לימא דברב ושמואל קא מיפלגי דאיתמר אכסדרה צנקתה וכו' רב אמר אמרין פי תקרה יורד וסוחם ושמואל אמר לא אמרין אי דעבד כי אכסדרה הכי נמי (גיר' ה) הכא במאי עסקינן

מחירו כלומר שהוא יותר על ידי הקירוי וכן גורם הרמב"ם בפ"ו מהלכות שבת ומיהו צ"ח דאמר רבי זירא ומודין בקרפף שנפרץ וכו' שאסור מאי טעמא שאיר חצר מיימרו על כרחן לומר דגרסי מיימרו כגירסת רש"י דאי אפשר למיגרם אחר חצר מחירו בשום פנים ויש לדקדק היכא אמר רבי זירא ומודין בקרפף שנפרץ וכו' שאסור למאן מודה אם לרבה הא רבה מיערף שרי וכו' עד אלא אחא לאשמועינן דרבה מודה בקרפף שנפרץ במילואו לחצר דאסור והיינו דלא קאמר ומודינא אלא ומודין כלומר בין לדידי בין לרבה אסור דצ"ח לא פליגינן עד כאן לשונו ואיכא לתמוה על פירושו דאם בן הוה ליה לרבי זירא לומר ומודה לי רבה כאזרחא דתלמודא בכל דוכתא וכו' דמה שכתב דהגירסא היא במחלוקתן רבה אמר אחר החצר מחירו כלומר שהוא יותר על ידי הקירוי ורבי זירא אמר אין אור החצר מחירו ובהא דאמר רבי זירא ומודין תהא הגירסא מאי טעמא דאור החצר מיימרו כלומר עושהו יותר מבית סאחיים פירוש זה אין הדעת סובלתו אלא נראה לדברי כל הגדולים רבה אסור ורבי זירא מחיר ורבי זירא קאמר

דעבד כי אורזילא. ופירש רש"י אור קירוי מיימרו. סאה המקורה מיימרה צדיק כאלו לא קירוהו ואכמי הו יותר מבית סאחיים: אמר רבי זירא ומודין כ"ה בקרפף שנפרץ במילואו לחצר (גיר' ו) שאסור מאי טעמא דאור חצר מיימרו ואסיקנא דהכי קאמר שאיר מקום מחילות מיימרו ופירש רש"י מקום מחילות שנטלו ויחוספו על האור ועושהו יותר מבית סאחיים. ולפי הא דפירש רש"י גאיר קירוי מיימרו הו רבה לחומרא ורבי זירא לקולא (ו) אצל הרא"ש (פי' ד) כתב וזה לשונו וכתב ר"ח (עליון כה:) וקיימא לן כרבי זירא וצ"ח ורוע פסק כרבה דמיקל בעירובין וצריך לומר שהוא גורם אור קירוי מחירו כלומר שהוא יותר על ידי הקירוי וכן גורם הרמב"ם בפ"ו מהלכות שבת (ה"ו): ומיהו צ"ח דאמר רבי זירא ומודין בקרפף שנפרץ וכו' שאסור מאי טעמא שאיר חצר מיימרו על כרחן לומר דגרסינן מיימרו כגירסת רש"י דאי אפשר למיגרם אחר חצר מחירו בשום פנים. ויש לדקדק היכי אמר רבי זירא ומודינא בקרפף שנפרץ וכו' שאסור למאן מודה אם לרבה הא רבה מיערף שרי בקירה זו בית סאה והיכי לימא דמדה ליה רבי זירא דבקרפף שנפרץ וכו' שאסור ועד מאי אינעריך לאשמועינן רבי זירא שהוא אסור ככהאי גוונא דכיון דאסור בקירה זו בית סאה ממילא שמעינן דאסור בקרפף שנפרץ במילואו לחצר ונראה לי דודאי לא אחא רבי זירא לאשמועינן דהוא אסור בחצר שנפרץ במילואו לחצר אלא לאשמועינן דרבה מודה בקרפף שנפרץ במילואו לחצר דאסור והיינו דלא קאמר ומודינא אלא ומודין כלומר בין לדידי בין לרבה אסור דצ"ח לא פליגינן. ולעינין פסק הלכה כבר כתבתי בשם הרא"ש ש"ח פסק כדברי המחמיר ואור ורוע פסק כדברי המיקל ונראה מדבריו שכן דעת רבינו מאיר (שם סי' מה) וכן דעת הרמב"ם בפ"ו והכי נקטינן. ואהא דלוקמינן בעמרא לפלוגמייהו דעבד כי אורזילא כלומר דאם לא בן לכוני עלמא הוה שרי משום דפי תקרה יורד וסוחם (ו) פרש"י אורזילא. גג משופע דליכא פיה. אצל החוספות (ר"ה הכא)

פרישה

(ה) כה שכתב רבינו קרפף בית ג' סאין וקירה ממנו בית סאה מותר אפילו הקירוי משופע דחשבינן באילו טחיצה בסוף הקירוי וצ"ח בשאר אלא קרפף בית סאחיים. נראה דשפיר דייק רבינו במה שכתב דחשבינן כאלו מחילה בסוף הקירוי משום דאף דקיימא לן דלא אמרין פי תקרה יורד וסוחם בקירוי משופע וכמו שכתב רבינו בקימין שפ"ח מכל מקום כיון שהקרפף הוא רח"י מן החורה ורצנן דהתמירו לטלטל זה משום גזירת ר"ה לכן צ"ח נושא הקילו וכמו שכתב המגיד משנה לשיטת הרשב"א דאף דבעלמא לא פירח לן דאמרין פי תקרה יורד וסוחם כי אם בשום שני מציאות שלימות עיין בקימין שפ"ח וספ"ז מכל מקום כאלו מודה מהאי טעמא דכתיבנא ור"ף כתב גם כן כאלו צ"ח וסוחם דאורייתא דאורייתא פי תקרה יורד וסוחם שכתב בן גס בן צרשי וכן קילור פסקי הרא"ש (פי"ב אות ד) ועל כרחן צריך לומר דלאו דוקא קאמרי וצריך לומר דכוונתן דהכי נמי קאמרי דהוה כאלו פי תקרה יורד וסוחם: (ו) ומה שכתב הבית יוסף (ריש דף ר"ב) זה לשונו אב"ל הרא"ש כתב וזה לשונו וכתב ר"ח דקיימא לן כרבי זירא ובא"ו פסק כרבה דטיקל [בעירובין] וצריך

לומר דהוא גורם אור קירוי מחירו וכן גורם הרמב"ם בפ"ו וכו'. נראה דחוק מאוד דאם בן לא אמי שפיר הא דאמר שם רבי זירא ומודין בקרפף שנפרץ שאסור מאי טעמא שאיר חצר מיימרו דהא שם על כרחן גרסינן שאיר חצר מיימרו וכמו שכתב ב"ח יוסף גופיה ומה שכתב ב"ח יוסף (ד"ה קרפף יומר) שכן גורם גם כן הרמב"ם בפ"ו (ה"ו) יעמי ולא מלמחי כן בדברי הרמב"ם אלא זה לשונו קירוי מחירו ודענו לומר קירוי דאמרין ביה פי תקרה יורד וסוחם ולא כתב שם גלונו אור קירוי מחירו דאורייתא דאורייתא לא חיק לא יעיל גם כן לגרוס היתר ולשון לנפשו נקט הרמב"ם לא לשון הגמרא ונראה דהרא"ש היה גורם בגמרא אפכא רבה סבר אין אור קירוי מחירו ועיין שם בלשון הרא"ש שכתב בשם ר"ח דקיימא לן כרבי זירא ובא"ו שפסק כר"ח הוצרך ליתן טעם למה פסק כוונתו: (ו) ומה שכתב בית יוסף עוד שם (ע"א ד"ה ופירושו) זה לשונו פירש"י אורזילא גג משופע דלית ליה פה אב"ל התוספות כתבו פירוש דאורזילא היינו שהוא פתוח ככל צדדיו וכן פירשו הרמב"ם וכו'. סתם ב"ח יוסף כאלו דבריו וקילור דלפי קילור דבריו קשה לדברי ב"ח יוסף

הגהות והערות

כ"ח לסיני הגירסא ומדינא:

שאלה רנו רנו

- א מנחת העדים המטבחים המקראיים כהקדמות שנתפסו לזכר על עסקי היהודים
- ב שמתחלה נעשות השבחות כמקור למשך עשר שנים בכבוד עבדו
- ג מנחת הדרכת נכלל היתר הטלול שאלה למוך למנחת העד
- ד עשיית העדוה הפתק בכך של שכן

תשובה

קול דודי הנה זה כל אלו בבתינו התמיד עולל בעמך וישאב כללכה על דרכת העירוש שבוחרת העיר העשה פתני קדם להתיר ליהודים הטלול והנאה בשבת כדרך העיר וכמנהג עמיה אלא לנחות דעתי הקדנה בדרך קדנה שכפי העת השאלה גם אכני ככם אדרכה כי יש לבקשם ולהאריך וכן לסיק בהיום על אותו העירוש והשיתוף שכבר נעשה חכמי הדעות הנכונים והדומים מאלו יועלת בארתי

ה' להיות משכיות העיר היתה מאלו איתם בשרים כדוקטורין שנתמנו לבר על עסקי היהודים דמייה בענין שני משכתי האשכנזי שאלו להם סיבות וקפעת יד בכללות בתי העיר בשוקי וכראובת לשתים כלל או לבקף איתם להפסיק בחיבם מי שירדו כגון הדינים שהוכחו והטבול אל כתשו תרכו והדיש כל בו תכל' יהואר' טולמי הא קמו נר והם הם שבוכו כה' טור וכל אלו כי שר

הב' הוא שכן שמתחלה נעשה שבחות בכבוד למשך עשר שנים של הקים והכריזו עליו עבד זנו ככל קדמו של הסבורות הוא נרע נכפי מהיהו עובדי הובל ביתם ויש עולו כי סבכ הסוכרים מוכווי הנלך או שאכאולוקטו למוך וסאלך בתוך הומו וכו'

הג' מנחת הדרכת נכלל היתר הטלול מהלואה למן לחומת העיר שהכריעו על ימיה להכריע ענינם בקפס כמנהג ערתי העיר ותכסוהו הוא כלתי מוכן אנלי כשת אין לי עסק דך ודרכים להביא ענות מרחוק להקביל לתוך תשמיך כי אם כמכודי ואוהרד לחוט ולשמייר היכל דליבה קפיקא דהריותא עד שיתלכנו הדרכים כהוייתן לרוך אותם

הד' שנתעוררו כי כמין זה הוא עשיית העדוה והשיתוף בכך של פון ואין קול כפי כלל מערכין דעירובי היותן אין מערכין אלא כפת ומתופי מנאות כלל מניי מאלל כמבורס בטל' סמן ספה וכמקויית שנהנים לעשות שותף ועירוב במה עשק אותן ככת כדכתב חזקוניאם כהנהל סייק סו' וסכו' וכתביה בתולה דרש בעיר ההוא יהודים במה הלצו משנתו ואירוס מהו עומס עירוב הארז ככת ונתן השיר בשמן אכל עכשו שאלו לכה עד מר הילצו ושערבן ומשתתפין יחד בכל העיר הדיש נריכס לערב ככת בנו וכה תהא סכיות קולמוסי

שאלה רנו

לכמה אברהם נרמתי לעמיה על דין התיבה ושכרות העיר העשה מימי קדם בעיר נסכה להתיר ליהודים הטלול והנאה בשבת והמקובץ שנהגו כל זה

שאלה רנה

לכמה רנה כמין כן לרנה

כלל של הרם המוכרס בהנות עשויים להסאל ולהשכיר הרבה סין לכתי משתלות של עים וארז חורתי ניכרים לכל ואלים מכרס כן דרשים לפימם

תשובה

על דרכת אותם הכלים של הרם המכירי כמנו' ועשויים להשכיר ולהסאל דרכה מהם לכתי משתלות של עים וארז חורתי ניכרים לכל קהלים ואים מכרס כין הדמי' לישם אלעד דכסוף כן שין והקבוקא דרכב כתי דלירע הקמיינה ואפשר ההיכל המכיר ומכר ארזי דבליעי ארזי' ולא מנדל לעשון דלא להכליל וכהא דהיתר' דמר כרזי כעל' לא ערזי מלמתי הקדנה הבלתי עעבר לט שקענחות ויקריקות או ארמדות וכי שכרס וכספ ה' עיר קמון קככ כפס הדלדר סין אפרות ומני מלכו אש חמות הן ואכלו בסאר כלי בעניה כסוד נוי הוכוח לפי תמוה סדדסיס הם אים נתידי סס יהור'ק אל לקשת מהם אלל האכל שר' לעניס טהא כמו סהא אומר ונתן' טעם לפנס אקר לכתמילה

וזה דרשו מעלת פטון ככלי הרם הטלול מוארז אין לו תקנה כדריעבד דמי ככר פסקין ביה קנת מהשקלי האחרני וכללם הארז למעמיהו מהלך' חכוכ אל בתוכותיו ס' קבל ותמר לעולא עוב על דכני הין הדמי' ככתרסו סלו את אלו' ולא מלאו לבו לקבל לכתמילה כתר פטון של דכני הרמסם אל רכיו מה' מאללת אפרות וול לסיך קין לעמין פלי הרם יעניס מן ענינם שכתמתי כסס כהדן כגון קדחת וקענרת לעלם ואכלו היו שועים כאלר וכו' נבג מהדמי' אל כהב' סס טור עיר דעה קמן קבל ס' ה' אל הורה להתיר כי אם ככלי הרם שנתמתי טו ככת וכו' ולסיך לעד אן ללת לזון שמשמעות דכרזי רוב גפכקי וכן הענין השמע לאמר לקח כלי הרם ימים מן הטיה לכסל כהן לכה הילה ויהיה האשכנזי קולמוסי

שאלה רנה

לכמה רנה לוכ כר חיים' לליכפידא דילה כליאי עיר המוקפת חומה הלא הוא אלכבה דליל פלוי' סקנו היהודים רבניה' ללעול בתוכה כיום השבת ומלאו בה כעין קרבנות או שדות ובפנים קמוך לחמה שארעיה אותם לפעמי וקשתבן כרדיס אם חל עליהם האירי מדכרי קופרים הח' כל עמדין בקרפס טהא יותר סכיות ס' אונס

תשובה

אבל במקרה נחות דעתי הקדנה על מחזי הלכות הוכעלי ותוך כתיבת משלכת התנהגה על ראשונה על דרכת דין עיר הווקס' מונה שפט הוירוס רשעה לטלול כמותה כיום השבת ומלאו בה ככך קדושות או שדות ובפנים קמוך לחמה שארעיה אותם לפעמי וקשתבן כרדיס אם חל עליהם האירי מדכרי קופרים הח' כל עמדין בקרפס טהא יותר סכיות ס' אונס

שאלה רנה וינט דס רכא עני

הסכים הנו' בעבכת עיתוכן ג' עומין כפך הסודים כקרפס טהא יותר מכ' פלתיס אעפי סהיקף לנסד'יה סצורע חכו או ייעעוה אס הרורע יותר ספ'ית'ס ר' ראיתי נתקן את' לבי השלוק הנכין שעשתה חכמת הארזן כין היקף העיר העשו' לשם דרתי כל' משהיה וכן היקף קרפס ארזי סיוויחד לבעלע' ויגם ככרתי החלוטה משה ליה סלס' ארזי סכורעיה מאכלת דרית הקרפס קין לזו לרוך מומט עגם מקנת קרפס ורע הלא יועבר הלא לבי כל העיר לבעל נודל היקף דריתה מהו גס טעל הוכ כונת הילך או שרי העיר בכמה והקפה רגיס לכתמילה להניס שבפנים לרדה וקום הרונה הלכה ארת ורובת ידים וכלי כום כין לחוקק שמירת העיר לעומתיה לשעת סמוך כמנהג רוב העירות הבלות כולמן סאותו כמקום הפניו לא יקרא ויטעל היקף הידיה אלל ארזכא מאכר ומקום שמו ויכלית כממנו הדניה לתקף ולסער דרית' וסכיה' וס' לפעמיס וכו' וכו' איתו הארזך ערזי' כעוד סלום צריכים להרוח קנת כממני הארמיה' וכדן הקרפס סאלר הטלול כדריעוה' אס ורע' ב' ג' טעם ידעת כבעלים אעפי' סמאר קנת טעם ארז' כסרס כורכלי הדניה ונרעה' וייתי מקפיק כהיותן כין שנתכעל פניס ארת היקף הידיה' ולענין הין דין עיריהו ואתכונן עד טעם סה' לקבל שכמי חדי הוירוס סקף העיר עמי' ערוב כיהא העירוב העשה בעיר מהתמל עמירי הטלול כס קי' וכמוכות שיש להם דין כמולת נמוך והה' הקרפסיות יותר מה' היתים אף על פי ככלל הקיסו לשם דרש שטתם לכה וימים האורת הכרמלות דמי' אלו' כר' יהודית לטון הרמסם' אל פ' ניה' ערזין ואלו' ס' טעב בתקין העירוב החרו כולם וחרתי על כפרי סמוקי' לכתם ל' הדבר היה שכורס ולא מלתי' ויגם כי הדעת משה לזולטעס חילוק הראשון לא אסמך על עמיו להלצו סהיתר כי אם ככפכות מור' ואלו' הוסיס על כהא הוראת':

שאלה רס

לכמה רס ובריקת שאל טרפות הדינה יון מאונס של הריאה היכל רכבוה

תשובה

ובריקת שאל טרפות הדינה יון מאונס של הריאה היכל רכבוה היקף ורועתו רעון' הכל לבי היקפות והניס חל על העל' הוכה לבידקס כדמוכ' ונתנו' מהרש'ס טיר' של' ומהדמי' כה' ניר' ס' ל' כדן כדקת האמות' יג' יהודים נלהבין בתשו' כי' כ'א' ואירוס ויעיר כפניהו מפי אנכי ר' איה שבעיר א' אלל' ה' תוככ' והעיר קדאל' סאחניס כדקיה כל ראשי ההשות' מים הבלפמית סלמיס העשו כוונתם לראות לה היה מילה אומיכה כפי הדן וככונן זה אין לדין טל זה פעמי' חיות לתקן' לעדור כוקס סהא' סס:

שאלה רסא

לכמה רסא ובריקת שאל טרפות הדינה יון מאונס של הריאה היכל רכבוה

שלא להוציא מידו מה שהוא תפוס, ובעל האם פטור מלשלם אותן פ"ה ר"ט הנוגעים לחלק זה הכן בלי שום שבועה, שהרי לפי דברי הבן התובע עצמו השטר פדוע באותן המאחזים ר"ט שהוא תפוס ומיחזק בהם לפי דעת הרכה מהפוסקים ו"ל ומכללם הרכ מהרמ"א והסמ"ע

והש"ך שהם אחרונים הרבה, וכוותייהו סוגיא דעלמא אזלא בארצות הללו אפילו להוציא כל שכן להחזיק.

הגלע"ד כתבתו.

צבי אשכנזי ס"ט

שאלה נח

נשכר העצם במקום שעושה אותה טריפה חזר ונקשר

ה"ה הש"י. כענין נשכר העצם במקום שעושה אותה טריפה חזר ונקשר אבל לא שבר עם שכר יחידו ידבקו ואין ריעותא בעור ובשר כלל.

מהרי"ק לפסק הלכה ולא חילקו כלל עכ"ל, אגב חורפיה לא דק דודאי מהרי"ק"א מתיר בטה מלא בספרו הארוך (ד"ה כל מקום) והקצר (ש"ע שם) בעור וכשר שלם ואין בהם שום ריעותא, שהרי הוא מתיר בפירוש כסעיף ה' אפילו בודאי יצא לחוץ אם עור ובשר חופין את רובו, וכדברי התוס' והרא"ש שפסק כמותם בארוך (ר"ה ולענין הלכה), והא דאיתיה היא דשכר עם שכר יחדיו ידבקו מדברי מהרי"ק, היינו היכא דאין עור וכשר חופין את רובו רהתם נמי כשר אם לא יצא לחוץ, והו ברור.

תשובה. אף שמהרי"ק (שורש ל"ח) סתם וכתב כזה הלשון אם לא חזר השכר למקומו הראשון כו' אע"פ שנתחברו שני העצמות הנשכרים וקרם עליהם עור ובשר מ"מ אמור דשמא יצא לחוץ עכ"ל, ופשוטן של דברים נראין אף באין ריעותא בעור ובשר, מ"מ יש להעמיס כדבריו ודבאיכא ריעותא היא מדכתב וקרם עליהם עור ובשר, משמע שאחד השכירה קרם עליהם כדברי הש"ך (יו"ד סי' נ"ה ס"ק י"ד), אם שיש לדחות זה דלישנא דקרא נקיט ולא דוקא, הדרך כלל אין לנו ראיה מופתית בדברי מהרי"ק.

וגם כדברי מהרמ"א כבר כתב בש"ך (ס"ק י"ד, וי"ו) דקדוקים להקל, ואין לנו להאריך כמה שכר נחבאר בדברי התכמים ו"ל אשר לפנינו. אמנם דרך כלל נלע"ד דיש מקום טוב ושיטה מרווחת להקל במקום שאין ריעותא בעור וכשר כלל והם שלמים ובריאים מכל צד וא"ו וכדברי המקילים האחרונים ז"ל.

אמנם מה שכתב כח"ד וז"ל וכן נראה דעת מהרי"ו קארו ומהרמ"א שכתבו (שם סעיף י"ב) דברי

שאלה נט

נינה זרועה רובה מה דינה לענין מלמול כשבת וחשנה על ס' רבי שמאל

7 ואשר עור בקשה נפשך החכמה לדעת, בגינה שרובה זרועה ומקום הזריעה עשר ערוגות ערוגות, אי חשבינן כל ערוגה כאילו היא לבדה ומתבטל אגב קרקע שאינו זרוע, או דילמא כיון דסוף סוף הזרוע רבה על שאינו זרוע אסור, ואת"ל דבזה אסור, כשהזרוע הו

מיעוט ואם נצרף כל הערוגות יש יותר מסאתיים מאי, כיון דאין כאן יותר מסאתיים במקום אחד פשיטא דמותר לטלטל כמה שאינו זרוע שהוא הרוב, או דילמא כיון שיש כאן זרוע יותר מסאתיים הוי כרמלית ואסור אף מה שאינו זרוע עכ"ד.

קמ

חכמ

שאלה נט

צבי

תשובה. מטיבותך אמינא דבחלוקה הראשונה נראה לאסור, איבעית אימא סברא דהמיעוט בטל לגבי הרוב בין ממקום אחד בין משני מקומות, דרובא דאורייתא ככל מילי באיזו אופן שיהיה. ואיבעית אימא גמרא דמדאמרין (עירובין כ"ג ע"ב) נטע רובו הרי הוא כחצר ומותר, ופירש"י (ד"ה נורע) נוטע אילנות לא כיטל דירתו דאורחא הוא להסתופף בצל אילנות תמיד עכ"ד, ומסתמא הך נטיעה כנטעי אינשי שהיא ד' אמות בין אילן לאילן, ואי ס"ד דלא מיקרי רוב אלא בראיכא רובא במקום אחד חיסוק ליה דבאילנות ליכא רוב במקום אחד, ודוחק לומר דאתא לאשמועינן דאף כשהענפים רצופים מאילן לאילן לא אחו ומבטלי דירתא, וכן משמע מדקאמר התם (כ"ד ע"א) אמר ר' יודא אמר אבימי והוא שעשוין איצטבלאות, ורב נחמן אמר אע"פ שאינן עשוין איצטבלאות, מר יודא איקלע לבי רב הונא בר יהודה חזינהו להנהו דלא עבידי איצטבלאות וקא מטלטלי בגריהו כו', ומדלא קמפרש כלל בשום חד מהנך דמייירי בשענפיהם רצופין ותכופין זה לזה, לא באבימי להשמיענו דלא אסר באינן עשוין איצטבלאות אלא ברצופין, ולא ברב נחמן דשרי אפילו ברצופין ואינן עשוין איצטבלאות, ולא בעוכרא דמר יודא דברצופים הו, ולהכי א"ל לא סבר לה מר להא דאבימי, משמע דאין שום טעם ורבותא ברצופין מבשאינן רצופין, אף שהרחה יכול לדחות, זה נ"ל ברור.

אמנם בחלוקה האחרת שלא נטע רובה ואין בית סאתיים במקום אחד, דעתי נוטה להתיר, דבטלי להו אגב רובא דהיתירא ואין שם קרפף עליהן כלל, וכדאמרין (שם) ללישנא קמא דרב הונא בריה דרב יהושע דבעינן דבר חשוב, דאף דזריעה מעוטה נמי לאו חצר היא מ"מ אין שם קרפף עליה עד שתהא בית סאתיים, ומשמע לי דכאינה בבת אחת אין לה שום חשיבות להיקרא קרפף, ואף למאי דקיי"ל כר"ש (טוש"ע אר"ח סי' שע"ב ס"א ב') דבעינן יתר מבית סאתיים, מסתמא כחד גזונא מיירי. ועוד ויל בחר טעמא, אמאי חצר אסורה כשהזריעה יתר מבית סאתיים אף כנזרע מעוטו, משום דנפרצה חצר למקום האסור לה, משמע דהקרפף ברי לן דאסור לטלטל בה, ואי בקטיני קטיני דארעא הנודעים פחותים מבית סאתיים או בית סאתיים, היא גופא מני"ל שיהא אסור לטלטל בהן כשהן

כפני עצמן, ואנן לא אשכחן בשום דוכתא^(א) ששני מקומות שאין ככל אחד כשיעור ויש ביניהם דבר המותר שיצטרפו לאיסור, אי לאו מתורת רוב שהוא מצטרף ככל מקום לכטל המיעוט. ולא יהא איסור זה הקל מדרכנן חמור משיעורי סוכה באויר וסכך פסול שאינן מצטרפין אף שהם איסורי תורה אם יש ביניהם דבר המותר אף שהוא פחות מג'.

אלא שאני חוכך בפחות מג' בנדרן דידן אי אמרינן ביה לבור, ולא משום שאני חושש למה שכתב מהרמ"א סוף סימן שע"א (סעיף ד') כיו"ד דלא אמרינן לבוד להחמיר^(ב), דכמחילת כח"ר אישתמיטתיה תלמוד ערוך פ' עושין פסין דף כ"ה (ע"א) הרחיק מן הכותל פחות מג' לא הועיל, ופירש"י דהוי כמחיצה על גבי מחיצה, הרי כפירוש דאמרינן לבוד להחמיר^(ג) אפילו באיסורי דרכנן הקלים, ומהלכות טומאה אין ראייה כלל דשאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו כדאמרין בהדיא פ"ק דסוכה דף י"ח (ע"א). אלא דמספקא לי דילמא הקרקע שאינו זרוע שביניהם הו"ל כסכך כשר שבין שני סככים פסולים, דודאי אינן מצטרפים אף שהסכך כשר שביניהם פחות מג' טפחים, דלעולם לא אמרינן לבוד אלא באויר ולא בדבר שיש בו ממש, שאי אפשר לתורת לבוד לבטל אותו דבר ממשי^(ד), ולא נאמרה הלכה למשה מסיני בלבוד אלא לבטל האויר שביניהם, או נאמר שרואין את האויר שבין הזרוע כאילו הוא לבוד. ודעתי נוטה להקל^(ה) כיון שרגל כל אדם מצוייה שם שהרי הגבול שבין ערוגה לערוגה להילוך הוא עשוי^(ו), הילכך לא אמרינן ביה לבוד.

דברי הרכ החסיד בעל דבר שמואל ז"ל בשאלה רגיט → תמוהים הם, אף שבטעם הראשון יש לומר שסימנים מצא לו בדברי ר"מ ז"ל שהביא הטור (אר"ח סי' שני"ח) שרצה לחלק בין דירת קרפף שאינה חשובה לדירת חצר שהיא טובה וחשובה, וס"ל להרב ז"ל דאף שמהר"ם כתב טוב להחמיר היינו בחצר אבל במדינה ועיר כולה אפשר דאף דבנו מאיר יורה להקל^(ז), ועוד שבשעת הדחק יש לסמוך לקולא כיון שאין החומרא אלא מצד היות טוב, אלא שבמעט עיין התלוק שבין נדרן רבנו מאיר ונדרן של דבר שמואל מכואר, שנדרן רבנו מאיר אינו לענין היתר הטלטול במקום הזרוע יותר מבית סאתיים, אלא לענין נורע רובו ואין בו יותר מבית סאתיים, אבל אם יש בו יותר מבית סאתיים שהזרוע על

כל פנים אסור ממילא אותו שאינו זרוע ג"כ אסור שהרי נפרץ במילואו למקום האסור לו.

אלא שראיתי להרא"ש ז"ל (פ"ב סי' ב') שכתחלה עלה על דעתו כאשר כתבתי, ובסוף כתב ז"ל, ומתוך פירש"י יש להביא ראיה דלא מכטלי זרעים לדירה אלא לקרפיף וכו', וגם מדבריו נראה להתיר אפילו כשהרחבה יותר מכית סאתיים ואפילו כולה זרועה כו', ורחבה שריא אפילו בת עשרה כורין כו', הילכך אין ללמוד רחבה וחצר מקרפיף שזרעים יכטלו דירתו כו', ומיהו מסתבר כיון דלא אשכחן ליה אלא בקרפיף דאין ללמוד ביטול היקף דירה דרחבה וחצר מקרפיף וצ"ע עכ"ל. הרי נסתיעו דברי הרב החסיד ז"ל

כסיוע שיש בו ממש, שגראה דעת הרא"ש רבן של ישראל להקל, אף שסיים בצ"ע יש לסמוך על מסתברא דידיה בשעת הדחק^(ט) שאי אפשר בשום אופן אחר לחקן שלא יכשלו רבים.

אמנם הטעם השני של הרב החסיד ז"ל מענין העירוב אי אפשר להולמו, ומה ענין עירוב ושיתוף פת ומזון שעושה את הדיורים הרכים כאילו הם לאחדים ודריים במקום ההוא שמונת שם העירוב או השיתוף. לקרפיף יותר מכית סאתיים שאפילו הוא של אדם אחד אסור לטלטל בו אלא בדי' אמות, ותמה אני אם יצא מפה קדוש דבר זה^(ט).

שאלה 8

אם מותר לעשות מנורה בה שבועה קנים וע"ז חי נרות. ופלא על דברי מהריק"ז שלא עמד על כונת התוס' ופוח הליד רין בלתי צורך זכמה השנת עליו

לאכסדרה הוא דומה כו', ולקמן אמרינן עולם נברא בה' שהרוצה לצאת ממנו יוצא. י"ל דמ"מ כיון שפתחו רחב וגבוה מאוד היה ניכר כאילו אין לו רק ג' מחיצות עכ"ל, הרי לך בהדיא דאע"ג דאולם היה לו ד' מחיצות כיון שהיה נראה כאילו אין לו רק ג' מחיצות אסור לעשות אכסדרה בח ג' כתבניתו, אלמא במראית העין תליא מלתא ואע"ג דלא עביד ממש דוגמת בית המקדש כו'. ואם ישאל שואל מה שפירש רש"י בפרק כל הצלמים (ע"ז שם) וז"ל בית תכנית היכל כו' אבל אם נשתנה במקצת מותר, אלמא דבעינן ממש דוגמת מקדש, י"ל דשאני בית דאי לא עביד ממש דוגמת מקדש לא מינכר כולי האי כו', אבל במנורה ליכא למימר הכי, אלה הם דברי הרב ז"ל.

ועל דבר המנורה של שבועה קנים ועל גבה שמנה נרות שהוריתי להיתר, לא ידעתי כמה נסתפק כתי"ר, דכיון דאין אסור אלא בתכנית אותה של מקדש שהיתה של שבועה קנים ושבועה נרות, הדבר ברור כשמש דכל שאינה באותו הענין שמוחר, וכדאמרינן (ע"ז מ"ג ע"א) שלא יעשה אדם בית תכנית היכל אכסדרה תכנית אולם, ופירש"י ז"ל (ד"ה בית תכנית היכל) באורכו ורחבו ורזומו ושיעור מידת פתחיו אבל אם נשתנה במקצת מותר ע"כ, ואין ספק שהוא הדין באכסדרה תכנית אולם וחצר תכנית עזרה ושלחן תכנית שלחן שאינן אסורין אלא בשוין בכל שיעוריהן, לאפוקי אם נשתנה באיזה דבר בין באורך בין ברוחב בין בקומה מותר הוא.

וזהם תמוהים מאוד שבא לחלוק עלינו את השוין. ולפענ"ד מעולם לא עלה על לב התוספות לומר דאף שאינו דוגמת האולם ממש אסור משום שהוא נראה דוגמתו, דא"כ איזה שיעור יש לנו להיתר, ומי יגיד לנו עד היכן אדם טועה בדמיון מראית עינו, ואף ככית תכנית היכל אם כולו עשוי דוגמתו אלא שיש שינוי כחצי או רביעית אמה בקומתו או באורכו או

ואני תמה על מהרי"ק שורש ע"ה שכתב ז"ל. עוד נראה לענ"ד להביא ראיה לדבריך דודאי א"צ לעשות דוגמא ממש, שהרי שנינו כברייתא לא יעשה אדם אכסדרה תכנית אולם, וע"ז כתבו התוספות (מנחות כ"ח ע"ב ד"ה אכסדרה) אע"ג דאולם היו לו ד' מחיצות כדתנן במסכת מרות, ואכסדרה אין לה כי אם ג' מחיצות דחניא בפרק (קמא) [שני, כה ע"א] דב"ב עולם

האון מובאר יצק נבנא גל'ר סמ'ין תמ'ונה יע'ק'ל

שפ מור סימן שנו - שנו וקציעה

- שם. והוי כאילו. כצ"ל*.
- שם. סתם צנורות. צ"ל*.
- ע"ב. ושני דבימות. צ"ל*.
- שם [ד"ה כיב]. שיעור ליבלע. כצ"ל*.
- שם. דלפירוש. צ"ל*.
- שם. משום קלקול. צ"ל*.
- ע"ג. רבינו משה. צ"ל*.
- [קכב:] שם [ד"ה מצאתי]. אם (אינו) מכוסה ד"א. צ"ל*.
- שם. ופתח אחד של העליה פתוח. צ"ל*.
- שם. הדיוטא האחת. כצ"ל*.
- שם. יש על התקרה מעזיבה רכה. כצ"ל. כהיא דתנן פ"ח דאהלות.
- שם. כשיכוא אל הדיוטא האחת. צ"ל*.
- שם. אסור לשפכם. צ"ל. אי לימא. צ"ל*.

סימן שנו

אמר יעב"ץ. כעניא דאימא מילהא, ומסתפינא מתכרייא, משמע לי דכל הני מילי דקרפף, שאינו מוקף לדירה ביותר מבית סאתים, או שהוקף לדירה וגורע רובו, וכל כיוצא בו שנוכרו דיניהם בסימן זה, לא אמרן אלא בעומד על פני השדה, וכן בגנה שבקעה, וכן אתה אומר כרחבה שאחורי בתים, ובתי החצרים וערי הפרוזות הדברים אמורים, דכיון דמחיצותיהן גרועות שלעצמן כלכד עשויות, לא לשום דירת אדם, משו"ה כי נזרע ווכן, בטלה מחיצותיהן, אע"ג דהו מוקפין לדירה מתחלה, כיון דזרעים מבטלי מחיצתא, הדר הו להו שאינן מוקפין לדירה. אבל בגנות ורועות וקרפיפות, שבתוך עיר מוקפת חומה, ומעורבת, כיון דשרי לטלטל בכולה, ואף כסרטיאות ופלטיות שבתוכה, הכל דינו כרה"י. ולא אמרינן בה נמי אחו רבים ומבטלי מחיצתא, דאלימא מחיצתה טובא מאחר שלצורך בני אדם נעשית, כ"ש דלא אתו זרעים ומבטלי להו, דכי נמי מדלי מר מהכא היקף דגנה וקרפף לגמרי אכתי קיימן מחיצתן דעיר מאבראי, ומשוו להו דה"י לכל מילי כדאמרן. וכ"ש לגדר כרמלית, דבטל לגבי רה"י, ואצ"ל לקרפף, דהא רה"י גמורה הוי, הזורק לחוכו חייב, וכ"מ בהדיא לעיל סימן שמ"ה שכל מה שבריה"י הוא רה"י, אפילו שאם היה בפני עצמו היה לו דין כרמלית. ודוק.

שנו. 1. ברפוס ברלין יבלע.
שנו. 1. בספר דברי אהרן להגאון דשי"א מטעפליק תמה דבחוס' שם ד"ה דבי תורי לא נמצא שם רמו לחדוש זה. ואדרבה מוכח

נינו חפירה
ונה בדיו
קרפיפות
שהטיר,
וחסיו דשרי
למשל בהן
בכל נניא

וגדולה מזו כתב בהג"א בשם א"ז, דכל קרפיפות שלנו הסמוכות לעיר, חשיבי מוקפין לדירה, אפילו גדולים הרבה, משום דרעתיה עליהו. ואף דאיכא דפליגי עליה מסתברא דקיי"ל בהא נמי כמאן דמיקל בדרבנן. מיהו לא פליגי אלא בעומד חוץ לעיר, אבל בקרפף שבתוך העיר שעירבה נראה דכ"ע מודו. וכן משמע מספיקיה דהר"מ דמיייתי רבינו בעה"ט בסימן זה, דאפילו מחיצות רחבה וחצר (וסתמא נמי בחוץ לעיר מיירי, אפ"ה) נטה לומר שאין זרעים מבטלין דירתם, כ"ש בקרפף דקאי בגוה דמתא. וע"ל ס"ס שמ"ה בב"י בשם חרומת הרשן. כיוצא בזו. וראיה גס מתלמוד ערוך פ"ב דעירובין (כה, ב) מההוא כוסתנא דהוה סמך לגודא דאפדנא, נפלה אשיחא ברייתא דאפדנא. סבר ר"ב למימר לסמוך אגודא גווייתא א"ל ר"פ כו' הנך מחיצות לגואי עבידן כו'. ש"מ בהדיא דאי הו קיימן מאבראי, כי שורא דמתא דלגואי עבידא, ודאי הוה סמך עליהו ר"פ נמי, אע"ג דמחיצת אפדנא לא מהניא ליה מידי, דלבראי לא עבידא. וכן עוד י"ל ראה משם (כד, ב) דאמר רבא עבדינן לחי לפתחא דמתא דמגו דמהני למתא מהני נמי לרחבה, ושרי לטלטולי ממתא לרחבה נמי. והכי נמי מסתברא דמחיצות העיר ודאי עדיפי, מאילו בנה רק מחיצה כאורך עשר לפני מחיצה ראשונה, דהועיל, ובטלה הראשונה בכך, ונעשה מוקף לדירה על ידו, כ"ש כשהוקפה כל העיר לדירה, דמתיר חומתה לקרפף, ולגנה אפילו גדולה כמה.

אמנם נראה עדיין צריך לחלק, דהני מילי בעיר שמוחזקת בישיבה וכסוף הוקפה (ובסתם עירות חשובות מוקפות לדירה) הן עם כל מה שמובלע בתוכה חשוב מוקף לדירה, אבל בעיר חדשה שאנו יודעין בודאי שחומתה קדמה ליישבתה ודירתה (וכסתם מבצרים) אע"ג דאח"כ הוכשרה העיר לטלטל בכולה ע"י עירוב מ"מ אותן גנות וקרפיפות באיסורן הן עומדים, כל זמן שלא נעשה בהן מעשה בגופן המתירן ומוציאן מיד מעשה. והכי מוכח בפרק עושין פסין (כו, א) לפירוש חו' בפירא דתורא' אע"ג דלפרש"י התם לא מוכח מידי. משא"כ בקרפיפות יותר מבבית סאתים שנעשו בעיר אחר שהוקפה לדירה, וכן כנודע רובן אחר שהותרו ע"י הקף העיר אינן נאסרין מחמת הזריעה ולא מחמת הקף מקום פנוי הרבה יותר מבית סאתים, דמחיצות העיר שהתירו אינן מחבטלות בכך, דאפילו ששים רבוא דרסי ביה, לא מבטלי להו כדאמרן. כך נ"ל.

דברים הללו המה בכתובים עמדי זה קרוב למ"ד שנה, ולא ידעתי שנוכר מאומה מגדון כזה בכפרים. ועתה בעת שאני עסוק לקבוע דברי אלה ברפוס. הקרה ה' לפני שו"ת אמ"ה ו"ל ומצאתי דאתי לירי (נחכ"צ) סי' נ"ט) הביא דברי הרב החסיד בעל ספר דבר שמואל שנשאל בדין עיר מוקפת

מכריהם דקרפף יותר מבית סאתים מבטל אף היקף חומה עיר שישיבה ולכסוף הוקפה. וכ"כ בספר בית מאיר בסי' זה להוכיח כן מדברי החוס'.

רק כשנעשה
אחר הקף
העיר

באור השו"ת
הרי"ם
שפינקוביטש
ה"ה 11

שם. וכתב הרב המגיד נראה מדבריו שהכל תלוי בכוננת הגדרים כו' ודבריו צ"ע. ע"כ. לענ"ד נראה ברור דהר"מ ס"ל שאף אם הוקף מתחלה לשם דירה, מועיל, אע"פ שקדם ההקף את הדירה, ולא בעינן פתח ואח"כ הוקף דווקא, אלא לומר שצריך להיות ההקף נעשה מתחלתו לשם דירה. לאפוקי מחיצת גנה וקרפף, דלאו לדירה עבידי. לא מהני בהו אם פתחן אח"כ, כיון דמחיצתייהו מעיקרא לאו לדירה עבידן, לא התירו מחיצות את הטלטול. משא"כ אם עשה הקף מתחלתו לשם דירה, ואח"כ בנה בו ביתו ופתח לו פתח, וראי הכוונה מועלת, שהרי המחיצות לדור בתוכן נעשו והרי הוא דר בהן, דינו כפתח ולבסוף הוקף. ועמ"ש כס"ד לקמן בסימן תרפ"ח. ודוק. ולא עוד אלא אפילו נמלך אח"כ והניח ההקף כמו שהוא בלי בנין, ומשחמש בו לדברים אחרים שאינם משימושי דירה, אפשר דמהני מחיצתיה להתיר הטלטול מאחר שמתחלה נעשו לשם דירה, שוב אינן מתבטלין ע"י כוונה בעלמא בלי מעשה בעצמן, דוק.

[קבג]. שם. הלכך לדין כו', דהא ע' אמה ושריים לריב"ב כיוחד (בכ"ף). כצ"ל*.

דף קע"ו א כטור. שאם תנטל. צ"ל.

כ"י. [ד"ה בנה]. והו"ל כעין פרץ. כצ"ל.

[קכג: ד"ה קרפף יותר] ע"כ בראשו. כי משמע. ו"ל מלת כי יתרה וט"ס הוא.

שם [ד"ה ומיהו]. וכרעביד כי אורזילא. כצ"ל.

ע"ג. ויש נותנין טעם להתיר הוצאה (כצ"ל לרעהי*) מן הבתים כו', אבל יש למצוא התר (כצ"ל לרעהי*) לרחבה.

[קכד:] שם סוף העמוד. והשלישי אם המיעוט. כצ"ל*.

סימן שנח

כטור. אלא חשיב ליה. כצ"ל.

סימן שס

[קכה]. ע"ד. שהוא רחב מהם. צ"ל*.

שם. אין ג' ריורים בחד (צ"ל) ודיורי אמצעי בחיצונים. כצ"ל.

שם סוף העמוד. ולמשרי מיהא. כצ"ל.

דף קע"ו ע"א. והוא שליט. צ"ל*.

שם. פנוי מכלום. צ"ל.

סימן שסא

ע"כ בכ"י [ד"ה אבל]. בעשר (כצ"ל, ר"ל אמות) כ"ע ל"פ כו'. צ"ל.

חומה שקנו אותה מן השר ועירכו, ונמצאו בה קרפפות ושדות בפנים שזורעים, ונסתפקו אם חל עליהם האיסור דקרפף יותר מבית סאתים. וראיתי שהרב שמואל הנ"ל בחשובתו הרמחה נגע במש"ל והתירו כמוני בפירוש, ושמחתי לראות שכונתי לדעתו ז"ל. גם דעתו של אמ"ה ז"ל מסכמת עמו.

אלא שבמה שהוסיף הרב החסיד בסוף דבריו לחזק ההתר ז"ל, ואחבונן עוד טעם נוסף להקל, שכפי הנראה עשו עירוב, והעירוב מתיר הטלטול בשווקים וברחוקות שיש להם דין כרמלית גמורה, וה"ה הקרפפות יותר מב"ס שלא הוקפו לדירה שנתנו להם דין כרמלית כו', על זה השיגו אמ"ה ז"ל וז"ל אמנם הטעם השני של הה"ח ז"ל אי אפשר להלמו, מה ענין עירוב ושחוף שעושה את הרבים כאילו הם לאחדים במקום שהוא שמונח שם העירוב לקרפף יותר מב"ס שאפילו הוא של אדם אחד אסור לטלטל בו אלא בד"א. עכ"ל.

ולענ"ד אני הולם פעם, דברי הה"ח ז"ל שיש בהם טעם, ופה קדוש יאמר דבר זה, וכך היה אומר מדתזינן שכל הרחובות והשווקים שבעיר, עם שיש להם דין כרמלית קודם שעירבו (וגם הם אפילו היו של אדם אחד אסור לטלטל בהם) הותר הטלטול בהם ע"י עירוב (אע"פ שבדאי אין עירוב גרידא מועיל בכרמלית לבדה כמו בקרפף יחידי האסור) ש"מ הקף חומת העיר עושה כל המוקף בה מוקף לדירה, דמשו"ה מהני בהו עירוב, למשרי לטלטולי בגווייהו. ה"נ קרפף שבתוכה, מקרי מוקף לדירה, אפילו גדול כמה, יותר גם הוא ע"י העירוב, ככל המקומות שבה האסורים, ואינן מחוסרים אלא עירוב להתירן. זה פשוט ויש, אע"פ שאין לשונו של בעל הספר דבר שמואל מכון כל כך, מ"מ מוכן בטוב וכוונתו רצויה על הדרך הזה. ואיך שיהא מאי אולמיה דקרפף מסתם כרמלית, אדרבה קרפף כמות שהוא, אפילו כור וכוריים הזורק לתוכו חייב דמחיצה הוא, אלא שמחוסרת דיורים, משא"כ בכרמלית, הא וראי קרפף עדיף שהוא רה"י דאורייתא ושייך טפי בערוב מכרמלית, ואי לדידה מהני עירוב כה"ג, לדידה לא כל שכן. כך נ"ל פשוט וזכינו לדין שאין דין קרפף כלל בעיר המעורבת (אם לא קדם לישיבת העיר וכוונ"ל) כדאמינא מסברא דנפשיא כד הוינא טליא. וכדו שאלנא לסבייא ואשתכח כוותי, ברוך אלהי תהלתו. ואל יצל מפי דבר אמת כשאלתי.

כטור. ויגדור הסדצה. ר"ל היתר מעשר.

ע"ד בראשו [ד"ה ומ"ש חכמים]. כר"ע דלא בעי שתהא מוקפת. ר"ל ובלבד שלא יהא כה אלא שבעים אמה ושיריים.

שם [ד"ה ומ"ש ואם היה]. אם ירצה אמה אחת (כצ"ל). ר"ל אם לא פרץ בה רק י"א אמה.

2. תיבות והכי גרסינן נמחקה. שהיה כחוכ והגי, ופענח המרפס בטעות "והכי גרסינן".

ישנן לשון
הרי"ם בס'
דב"ש שלא
נחלם לאורה
ד"ל

חלכות שבת סימן שנה

דין 421 באר תולה

יבנ"י

לדירה וח שבתה בו (כ) בית דירה * או שפתח לו פתח * מכיתו * (יט) ואח"כ חקופו (כ) ואם היה ו אם כשם שטול
 סוקף שלא לשם דירה ורצוה להקפיו לדירה א"צ לפרוץ כולו בלא (כא) יפרוץ בו פרצה (כב) ביותר
 מעשרה (כג) ונמצא בית פתוח בו בלא הוקף (כד) ודחור ויגדור (כה) הפרצה כולה (כו) 'או אמה
 חיתורה על אמות והעשר אמות פתח הן והרי הוא פתוח ולבסוף הוקף 'ואם פרץ אמה וגדרה וחור
 ופרץ אמה אצל מה שגרר וחור ועשה כן (כו) ער שהשליטו לעשרה (כח) פותר , כנס * ולא קשה עליו

באר היטב

לפיל כה. והיה אם יש סוכות שומרים שדר שם ביום ונלילה או בית דירה אט"י שאין דר שם בקביעות הג"מ ופמ"א: (ה) בית

באור הלכה

ואחרי כן כמו שפירש"י במתניין דומה גדול לומר דכא דירי קבוע ליום ולילה לשומר אכן לשיטת זו יוחא ככל . אח"כ תלמי לנצל ט"כ מ"ה בא"ח סימן מ"ו שהיה דעת הגאון בעל אור חדש שגדל ג"כ דלירי כהמס' פלמט ג"כ מקרי דירי לפיני יתר מניח סלחיס ובעל טובי שקיל וערי כדכרי וכפיר ג"כ מה שכתבו בזה לפי שיטת ר' יבונתן וגם כהב דלא מלא בשום סוסק שיוכר לדיכר דיר וסדר הוא משום שהרופס דר שם ע"ש ועכ"פ כפיק דרין נס כטובי לא הכיג . עליו בכריא רק שפקק על רחיותו ולפנין פוגדל דירי ע"ש ולי"פ למעשה :

* או שפתח לו פתח . ע"ן כספ"ג שספסק לומר דאפשר דכ"ס הלון , ונאמח אף דכ"א"ר ובט"י כפי מה שהביאו משפ"ט ששם דכ"ה הלונות מ"ס זכו דבר חדש ובש"ס לא נזכר רק פתח ויש לומר דדוקא פתח ומשום דמכרזא פילתא שכתב להשתמש במקום שלטי פתח מאח"כ הלונות שפיקין לאור פשויות וגם א"א להשתמש דרך החלונות כקב"פ לא מקרי ע"י סיקף לבס דירי ושפיר ענין כפ"ג דנשאר כוס בל"ע ופ"ט אף אם נעמל דמכרי דוקא כבשתמש עכ"ס דרך אותו הלונות לקרספ אכל אם אינן פשוין רק להכניס על ידן לקרספ כולו לא מהי : * בביתו . אם נעמל מחילה כה"לונס בל בבית . ונשאר מחילס פשויות אינו מופיל דלא נפסית לכריא אלא לגואו [מ"א] :

* ואח"כ קיפו . אכל אם הוקף ואח"כ פתח לו פתח מכיתו לא סבי . ואם ממחילס סיקף פקדפ"ג דוחותיו וכוותו דכ"יטת הפמיד בית ומחא בו פתח מלוד כפ"ג דמכ"י וספספ דכ"יין פקדס שכעמיד כס מחילת סניח כ"כ רוח וס סרון יותר משפסר ופמילל לא נאכס ססיקף לבלום ונמלא פתח כשסתם רוח וס ככותל הבית נחשב פתח סיקף לירי : * ואם קשה לו לפרוץ כהול . כנ"ר"א כביאורו חולק על פיקר תקימא ודמכ"ד ומקורו הוא מהא דפ"ט ס"ג דתל ס' ומחילס כ' פלטרטין וכן הוא בש"ס פירובין ל"ג גידוד כ' ומחילס כ' פלטרטין וכן אמרין דכ"יין דבתל הוא פתוח מ"י נחשב כשאר פתח פקדפ"ג וכל דוריס שם ולא שייך לרש"י שם ספחילס שכל גבס ופ"כ דלא אמרין כן וספספ דכל תל ספסל לפעלה מנ"ט לא אמרין עליה ארפס סמיכתא אותו מקום מדרס לרגלי כ"א ופ"כ ארנכס כפולטרף עליו עוד מחילס מלטרף גם הוא להשלים לפעלה וא"כ ס"ג גידוד דין כשפוק פסר סביבות כהול כפתות מ"י"ס לא פמעס לכותל ולא אמרין דפקוס מדרס הוא ואלא פכטליה לכותל אלא דפי כמו שבכותל נחפכה ונחמרה כפקוס סוס ואשכר ס"ס לופר דלחפ"ד פיירי כנפסר דוקא סיכא דכ"גידוד אינו יולא מחון למחילה כרותב ארנכס פתחים דליכא שם דריס"ת רגלי כ"א ולכ"י פולטרף למחילס אכל ג"ז אינו דש"א קי"ל כשכ"ת דף ק' תל כפתלקס פשכס פתחים סמון ד"א חשיב כמחילס כגורס וכנידון דיון פקדפ"ג דין פקדפ"ג ד"א

שער הדין

(ט) כ"י ובית וא"ר וכן נוסח דפת סגרי"א וכ"ס בש"ס הנר"ו ונ"מ וכן מובאר כנשכ"א וכריס"א לדרך פסוס ונאמח פיקר דכ"י ככותב אשכ"י חסויס סטול"א כן מדכרי או"ו ונא"ו א"ן בוס כשתפות ל"ה אלא שסתיק דכ"י ריכ"ב סוכ"י וסוס לא תוכת כלל כמו שאינו מוכח דרש"י ס"ל כנרא וז לספס סלכס ואדרכס בא"ו כפלוס פסתיק די"א דרנכס ופי' כפיר"י שם אלא דלא בני ל"ה ומלכד זס בלא כש"ס מובאר דין קרספ שיתרלס למד אלא דף כקרספ שכת"ן כפיר ג"כ כפיין פתח ולבסוף הוקף וכן מוכח כרמכ"ס סט"ז דין י' וע"כ כולא' ס"טס זח"ה דחויס ב"א : (כ) אחרונים : (כא) אף דכפ"ג וכו"ר"א לא ששם כן וכדכריכ"ס ששם מחידוסי כרשכ"א ככל"י ס"ג כפספס דלכ"וונקא מ"ח לדרגו כוס להקל שאחר דעשיטת כרמכ"ס ששם דכהוקף לכוני דירה לחוד ג"כ סני ונששם לירידי דכ"יין דגורד או פתקן כגדר ככונס שפתח וסא עליו שם דירס ויכא פותר לפסל כה סני דככ"י לא פתוי ככרמל"ח ואף דכר"מ על"ג עליו מ"פ ספסיות כש"ס ופ"ר"ח וכר"י"ף ובאשכול ור"א"ו ששם ג"כ דלא כפיין כל סני חנ"י כהוכריכ"ס כשתחנכר וכמו סכפירו כזה ככל ח"ח וכמשכר רוקח ע"י"ס ואף אם נוקט דלא כהרמכ"ס ע"ס כנידון דיון נראס דגס סרבי"מ מלד להקל כיון שכחכ כפירוס לשם חפשיס ומפי איכסת לן דאשכר דעוב ס"ס לו יותר להחיל מחז"י ואח"כ לבנות בית וכן מוכח שם מלשון כרבי"מ כפלוס כמפ"יין שם וגם נוכל לררף לזה דפת כרפ"א כחיקל כסמון לבית בלא פתח כלל וכש"כ כשפתח אח"כ וכן נוסח דפת ספ"ס ע"י"ס וכן הוא דפת ח"מ : (כב) רמכ"ס לפי פירוש פלפסר כרדני וע"ש עוד פירוש : (כג) אחרונים : (כד) סופקיס : (כס) אחרונים : (כו) סגנמל ופוסקיס לא מבר כלל כסם לריך לפרון ביותר מעשרס וכמוס' שג"ת דמך גיה וליט ופוקרס : (כז) אחרונים וכפולטר גש"ס : (כח) רש"י :

מטנים כרחבו
 הגה וע"ל סי'
 (פו) דרנילים
 יתו מקרי הוקף
 ה נקרא סוקף

זבל פחות מאמה
 ימים אמה שיוכל

ה : (י) או אריך
 כמרכיבה של ע'
 שלא יהא עכ"ס
 אף באורך לחוד
 ר מפי שתינו
 ה אמת . אכל
 כ"ס בית פלחיס
 ובה ואשילו היה
 בולה כל שמוקף
 יב לעיר ומבואר
 הקיף אלא אחר
 הני וכדלקמן :
 פתוחה להם :
 ר אם הקרספיות
 יורה ובה כתב
 סי הכתים ודבר
 אלות כזה כזמנו
 הוא סמון לעיר
 עילוייה : וספוס
 ק וקמ"ל דע"ג
 דפתיה עילוייה
 מ"ה כזה , ולרסה
 לבסוף הוקף לא

יחא כ"כ דמאי
 סכרות ומס לי
 ס וכדמשפ כפ'
 ו ס פשפס ג"כ
 פלטרטל כ"ס כאן
 ולפחר

וכן מלד כפ"ג
 זכוא דוחק לפרס
 דין זס פ"י"ס :
 יכול כע"כ לוק'
 י"כ מ"ל להרטיב
 ל פקוס כתון פ'
 כרי דנקס סמון
 זכ"ה אפי' ביותר
 ס"ו מנאלדינגמן
 וסא אשכר דא"ט
 כ"י סנסס אשכ"י
 יכא סמון שש
 עילוייה וכונת

(א) לקרספ

הלכות שבת סימן שנה

יבנ"י
(א) גגה (ש"ע)

נ שם וכרז שנת
הראש ורפ"ט פ'
ס"ו ש שם נפיל
ונשפא ע שם
כ"ד כרז נחמן
וכ"פ רח"ש וכן
נראש מדברי
רפ"ט סט"ו

ח יבנ"א מחיצות על הראשונה להקיפו על ידם לדירה (נח) אינו מועיל (נו) ויבנ"א מחיצות על הראשונה העליונות מאליהם (נח) ניהר על ידם אבל חל יותר מסאתים (נש) ועשה מחיצות (ס) אפי' על שפתו לדירה (סא) מועיל שהרי דר (סב) באויר מחיצות שעשה עתה: ז' * עקרף יותר מסאתים שהוקף לדירה (סג) ונשע רובו אילנות אפי' אינם נמועים (סד) שורות שורות (סה) אינם סבטלים דלירה * אבל אם 'נורע רובו' * (סו) חורעים סבטלים דלירה (סז) אפי' אין ברם (סח) אלא (ט) סאתים

שערי תשובה

(ח) סאתים. פ"ו כפי' ופ"ו כפי' ח"ל סימן ל"ט ודעתו גניגס ורופס פדוגות פדוגות כיון שכליוף פדוגות ככונ זרופ בטל פיעוס שאינו

באור הלכה

יפקנ בפירושיו כסוגיא זו אלא שכוף חקר דאסכר כפוחא פני או אפסר דפי' ד' פ"ד טפחיס בפ"ו דהוא סיפור מחילת פי"ש ולפניו בפ"ו רוחנ ג' ונכוס פכרס כהכיא דפמוד ואפסר דסוף ס"ל דפדיפיה פפמוד פ"ט שחורחא כמו שכתבו. ופ"ו בגאון יפקנ שכח דפד כאן לא פליגי רבא ורבא אלא כשם כפי' אח"כ וכדי להחיר את הקרפף דכוס ס"ל לרבא דהי אפסר להחיר קרפף ס"כאכר אלא כשיכול לפמוד פ"כ' כפי' פלמו אכל אם בשעת שעת סתוהל סת כתיב שותר לכו"פ ואפ"ל כאינו יכול לפמוד כפי' פלמו דדמיא לכותל פנ פי"ג ומסתכרז כותי'ס אכן עש' שחידש טוד שם שני דינים בפנין זכ' י"ט לפ"ו גוס: * קרפף יותר מסאתים שחוקף לדירה וכו'. ולא כוא רק בית סאתים אפילו זורס כולו מותר לתלסל בכולו ככלים שכתבו בחוכן דאף שכורפים מבטלי שם דירס כרי כשפא שכוף רק כ"ס לא כפי'ן כלל שישא מוקף לדירס [ומסתכרז דאפילו אם לא חוקף כלל לשם דירס ג"כ שותר אף שכורפים בחוף בקרפף] וכ"ו לפ"ו כלי'ם שכתבו בחוכן אכל כלי' סבית לפקרפף או מקרפף לבית אסוד דכיון דנתקבל פפח שם דירס פי' סורפים קרפף ובית שתי רשויות כן ואפילו הוא פחות מב"ס ג"כ דינא ככי כן מתכרז מדברי כר"א' וכן פסק כר"א' לקמי' כפי' יו"ד ושלא כדעת כר"ח סמוכא כר"א' דף כ"ג פ"ב דבבית סאתים כורפים לא מבטלי שם דירס: * אבל אם זורס זכו'. פ"ו בח' דבר שחולס שחודד לתקל כשיר מוקפת חומס ששם אין זרעים שכתוך כפיר מבטלי לסיקו

באר היטב

נו אילנות וה"ה כור דתשמיש הניגה הוא להסקותו. ופנ"י דמשמע דדבר אחר שאינו לורך הניגה ממעטן: (ח) סאתים. וה"ה פחות משנה ברורה

כמחילה ע"ג מחילה כמבואר בס"ו: (נז) אינו מופיל. ללא מהני ליה לקרפף ולא תירי שהרי בלא זה מוקף ככר: (נח) ואם נכלשו החתמות. שהיה הפסד רך לתחום ונחבט הכותל עד שלא נשאר בה (נה) עשרה טפחים בגובה: (נח) ניהר על ידם. שהרי נעשו לשם דירה מתחילתן אלא שלא יכלו להחיר עד פחה שהיו שלא לנורך אכל פחה שנלא הם ליבא עשרה בגובה תחילה הישנה שפיר מהני ליה לקרפף: (נש) ופשה מחיצות. לדור ולהשתמש על החל: (ס) אפי' על שפתו. ר"ל דלא מיבטיא (נו) אם הרחיק משפת החל ג' טפחים דבדלחי מועיל וכמבואר בס"ו: (סא) חופיל. ואפ"ג דבלא מחיצות אלו הרי י"ט בגובה החל עשרה ויותר והרי הוא מוקף מאליה אפ"כ שרי דכיון דאינו דר לתסה כפתק אלא על החל בגובה למעלה הרי אדרבה מהני ליה רק מחיצות עליונות (נו) ותחתונות לא מהני ליה ולא מוירי וכדמסייס שהרי דר וכו': (סב) כאויר מחיצות. ולא כפי'ן שיעשה כמה מחיצות אלא כיון שכנה מחילה אחת לשם דירה פני ושאר' שלש מחיצות נחשב ע"י החל גופא שהוא גבוה עשרה טפחים וכדלעיל כפי'ג ואפילו אותה מחילה לא כפי'ן שיפסגה פ"פ כל רוחב החל אלא כיון שעשאה (נח) באורך עשר ומעט יותר לשם דירה (נפ) סגי וכדלעיל כפי'ף וי"ו: (סג) ונשע רובו. ה"ה (ס) כולו: (סד) שורות שורות. אלא (סא) משורבין: (סה) אינם מבטלים. הדירה דשכדי אינטי לנטוע אילנות בחצירות כדי להסתופף בללן: (סו) הזרעים מבטלים הדירה. דבורעונים לא דיירי אנשי והוי ליה גינה ואסוד לתלסל אף בשאינו זורע דכטל לה (סז) לגבי רובו וכורע כולו דמיא: (סח) אפילו אין בהם וכו'. ר"ל בשעת מקום הזריעה ובית סאתים אינו לריך להיקף דירה אפי' אסוד דכיון דמישוס בטיל לגבי רוב הרי הוא כאלו כולו זורע ויכולו הא איבא יותר מבית סאתים: (סח) אלא סאתים. וה"ה (סג) פחות כיון שהם הרוב וכיחד עם המישוס

שער הציון

(נב) ככר כתבונו כפי'ן זכ' כמה פתחים ד"ו וכן מואר כריע"א להדיא שלל פמוסיף פפס וכפליפו לפשרה פני ומדברי רמב"ם דכ"ו זכ' משמע קאת שלא כדבריו וככר שחד כוס כח"ה וכדבריו מוכח בס"ב ככ"ס: (נו) פשוט וכן פניאר כחוס' וככ"י: (נז) רפ"י: (נח) רח"ש ור"י: (נפ) ולשטופקים שכתבונו פס ככ"ל דכעין כותל שלם גם כהא כוא כן זכ"כ דייפנ"א להדיא: (ס) פשוט: (סא) ולחטוקי פפ"ד כנמרס והוא פשוטין שורות שורות ונשא לשכת שם: (סב) רפ"י: (סג) פ"א ופגנ"א ופ"א:

(טז) שיש ל (עז) ס בה מא

דהמישו ובחשבונו דה"ל כו וסרויין החיפור נדר ביו או פחות לשחות כחגורו (יא) לו מזערפי

יש יותר מחלה פ דלין כו ג"כ תו ג"כ לאו (עב) י כיון סג מבטלים ופרוץ ל שכבר נ וסנה די של קרס אחריון לבאר נ (עד) י סאתים כודלחי מחיצות לדירה: כל החל

(דז) כו ומחכה דדין חל בדף כ"י (סח) מו (עד) מ' ותוספות לבית דו וכו' פ"י רק לפני חרפי לו

יבג"י

(ט) גורע מייעום (ע) אם אין בו אלא סאתים (עא) מותר (עב) יותר מסאתים (ט) אסור : י (עג) ימי ס סס ופליגא שיש לו (י) גינה בחצירו אם הוא רוב החצר (עד) אפי' אין בה (עה) אלא בית סאתים (עו) לא ימלפל (עז) סאתים בפרק פ"ז (עח) סמנו וכן החצר (יא) לבית. (עח) ואם הוא יותר מסאתים לא ימלפל בה ובחצר (עט) אלא בר' אסות. ואם הוא מייעום החצר (פ) סה שיש בה יותר מסאתים (פא) אסור כל (יג) החצר ואם יש בה סאתים או פחות (פב) אסור להוציא (יג) (פג) מסנה לבית : יא קרפף יותר סבית סאתים שהוקף

שערי תשובה

ורוב גנים הרוב וה'ל גורע כולו ואסור עמ"א וס"ו . וכתשוכה חכם לני ס"י ג"ס וס"י ג"ו ועיין יד אהרן : (ט) אסור . דה"ל כרמליה כח"ש כ"י שש"ב ס"ב ומה שלא גורע הוי כחצר ופרוץ זה לזה שאין מחילה ביניהם וה"ל כנפרץ במלואו למקום האיסור : (י) גינה . פ"ו ואין גדר בין החצר ובין הגינה . ואם יש גדר ביניהם החילוק הוא בזה כגינה עתה דאם הגינה יותר מסאתים אסור לטקל לחוכה בכל זמנה ואם היא סאתים או פחות מותר לטקל בחוכה אפי' כולה ומן החצר לחוכה בכלים ששכחו כחצר אבל לא בכלים ששכחו בבית פ"כ ראוי שלא לחכול או לשחות בגינה בשבת דא"ל ליהרר נזה וכבר זכר רמ"א כפי' של"ו ס"ג מזה ואסור מטעם אחר ע"ש . ואפי' לטקל סבונים או מטחח בחצרו מחצר לגינה אסור דהוי כלים ששכחו בבית וכן לא שייך הוקף לדירה דורשים מטעמים הדירה והרבה נכסלים בזה ס"ו : (יא) לבית . דשמח זרעים מנפלין דירת חצר וה"ל כולו קרפף ואפי' הן של אדם אחר אסור לטקל לבית ב"י ריעק"א . והגינה והחצר מנטרסין ב"י מרדכי : (יג) החצר . דה"ל כרמליה וחצר נפרץ במילואה : (יג) מסנה . משמש אבל מהחצר לבית מותר אפי' משנה ברורה

יש יותר מבית סאתים : (סס) גורע מייעום . נראה דה"ה (סד) מחלה על מחלה : (ע) אם אין בו . ר"ל במקום הזרוע : (עא) מותר . דאין כח במיעום לבטל הרוב שהוקף לדירה והמיעום עלמו (סה) ג"כ מותר דלו והא דלגבי דירה נתבטל המיעום שהוקפו לדירה ג"כ לאו מידי הוא דהא בית סאתים לא נריך היקף לדירה : (עב) יותר מבית סאתים אסור . לטקל כבולו (ס) דהמיעום אסור כיון שיש בו יותר מבית סאתים אינו יותר בלא היקף לדירה וזרעים מנפלים מחילה של דירה ורוב הקרפף ג"כ נאסר מפני שהוא פתוח ופרוץ לזרעים שהוא מקום אסור : (עג) מי שיש לו גינה וכו' . אף שכבר נתבאר כ"ז בסעיף הקודם לסיני קרפף מ"מ חזר המחבר ושנה דין זה לסיני חצר לאשתוסיני דכשם שזרעים מנפלין מחילות של קרפף שהוקפו לדירה כמו כן מנפלין מחילות (סו) של חצר ולא אמרין דחצר חשיבא טפי ולא מתבטל זכבול זרעים וסוד הוסיף לבאר בסעיף זה לטעון סלקול מן החצר לבית וכמו שנבאר : (עד) אסורין אין בה . ר"ל (סח) ככל החצר : (עה) אלא בית סאתים . וה"ה (סע) פחות : (עו) לא ימלפל וכו' . דכחצר בלגמו בודאי מותר לטקל כבולו אסור במקום הזרעים דאף שזרעים מנפלין מחילות של דירה כזה שאין בה אלא סאתים הרי לא בעינין היקף לדירה : (עז) ממנה זמן החצר . דכיון דנתבטל היקף של דירה הרי כל החצר בקרפף דלמחא שאסור לטקל ממנו לבית וכן מן הבית

לחוכה ואסילו בקרפף (ע) פחות מבית סאתים ואסילו הן (פא) של אדם אחר : (עח) ואם הוא יותר וכו' . ר"ל (עב) כל החצר : (עט) אלא ברא . כדון כרמליה כיון דבין כולה יש יותר מבית סאתים ורוב הזרעים בעל שם דירה מחצר וכנ"ל בס"ס : (פ) מה שיש וכו' . ר"ל אם יש (פג) במקום הזרוע : (פא) אסור כל החצר . אף דחצר רוב לגבי גינה ולא נכטל ממנו שם דירה ע"י הזרעים אבל עכ"פ נכטל היקף דירה לגבי זרעים עלמם ואסור לטקל שם כיון שהם יותר מבית סאתים ומשום זה אסור גם בשאר החצר דנפרץ הוא למקום הזרעים שהוא מקום אסור : (פב) אסור להוציא וכו' . דבמקום הזרעים גוסא מותר לטקל זכמ"ש בס"ס אלא דעכ"פ אסור להוציא ממנה לבית דכין קרפף שאין מוקף לדירה שאין מטלטלים ממנו לבית : (פג) ממנה . ומשמע מזה (עד) דעכ"פ מחלק החצר שרי לטקל לבית אף כשיש שיטור בית סאתים כדון כל חצר שמוציאין ממנו לבית (פה) ויש חופרים בזה להוציא אף מחצר לבית דאע"ג דכחצר וגינה מותר לטקל מ"מ לענין כלי הבית מקרי גינה מקום האסור שהרי אסור להוציא ממנה לבית וממילא נאסר גם החצר לענין זה משום שהוא פרוץ ופתוח לגינה . והיכי שזרעים פחות מן ב' סאתים (עו) בודאי אין להחמיר לטקל מן החצר לבית ויש מקילין (עז) בכגון זה לטקל אף מן חלק הגינה גוסא לבית וה"ה מן הבית לגינה ויש לשמוך ע"ז במקום הדקק . וכל המוזכר בכאן הוא

משנה ברורה

שערי תשובה
(סד) שטח בסכר דדוקא מייעום שאינו גורע בטל לגבי רוב וכו' כספר גאון יפקח : (סס) כ"כ כרמכ"ס וס"ס ודלא כס"ו וכבר פליגא סאתיונים : (כו) סבאר בסוסקים : (סו) כה"ש סתפיק בזה דאפשר מחילות של חצר לא מינפלי מאום זרעים וסוד אחר שהביא דבריו כחב וטוב להחמיר והמחבר סתם כפשיטות דדין חצר כדין קרפף ומדברי סמ"א שכתב דכ"ו ספק מחצר שפרסכ"א כתב להדיא כפשיט"ק דדין חצר כדין קרפף וכו' להדיא כפשיט"א כתיבוי בדף כ"ג בדין דר"י בן כנא ס"י וכן פוכת כס"ו ר"ח בדין נטע רובו כרי הוא כחצר וכיוצא בדף כ"ב גבי מייעום חלילות ע"י"ש דבריו וכו' מר"ו פיג"ש סוגא נאס"ו כ"כ כ"ד פי"ש וא"כ בודאי לא מברשא סתיקא דר"ש נגד כל בני רבננא : (סח) מחצר מרדכי וסארי פטרס : (סט) סס וכ"כ סג"א : (ס) כדלקתיב בסוף בספי"ק : (פא) מנואר כסוסקים : (פב) אחרונים : (פג) אחרונים : (פד) מ"א וס"ו וכן פנואר גר"מ בסו"ט דברי סטור וכ"כ סג"א ודברי המ"א פנוטנפין בוס וכבר פחד עליו כמחמר מרדכי פי"ש : (סס) מרדכי ותוספות ס"ס פ"א כד"ס רב וכ"כ סס כריסכ"א לדבר ברור : (סז) אף סמרדכי מודם בוס (וכו"ו חיקל עוד יותר שאף מן סניגס פוחר סוחר להכניס לבית דמיכיל לנפרי להצר וכדלקטיב) וכן סכרי"א ונכסר סולחן פ"י ססי"ס : (סח) מ"א וכדפת סמרדכי וכאמת לאו יחידאס הוא דגם ככר"ש סוכת דס"ל דבוס פוחר אף מגינה לבית וכמו שביאר שם כלאונו דאין להביא דא"כ להחיר וכו' דשא"כ בתם דכיון דמייעום גורע לא חשיב וכעיל אבל וכו' פי"ש [וכן משמע ג"כ בלאו"כ מלשון התוספות כד"ב לא שכחו דכיון שהוא פחות פכים לא חשיב וכעיל לגבי רוב ויש לדמות ק"ח דכוונתם רק לסיני שלא יאסור מייעום כהרס לרוב שאינו גורע ס"י"ש סוס"כ] וכן משמע מר"י ד"כ דלא כוי ס"י"ש וכן מוכח כריסכ"א שכח וז"ל כיון דאיכא חרפי לפלוגתא וכו' לא נפקו מחילות סתוכת דירס כלל והוי כחצר גסור פי"ש וגלפת אין לנו פי שטמך נגד שיסס נז רק סקור ולפלא אלא הגיני

שער הציון

שער הציון
(סד) שטח בסכר דדוקא מייעום שאינו גורע בטל לגבי רוב וכו' כספר גאון יפקח : (סס) כ"כ כרמכ"ס וס"ס ודלא כס"ו וכבר פליגא סאתיונים : (כו) סבאר בסוסקים : (סו) כה"ש סתפיק בזה דאפשר מחילות של חצר לא מינפלי מאום זרעים וסוד אחר שהביא דבריו כחב וטוב להחמיר והמחבר סתם כפשיטות דדין חצר כדין קרפף ומדברי סמ"א שכתב דכ"ו ספק מחצר שפרסכ"א כתב להדיא כפשיט"ק דדין חצר כדין קרפף וכו' להדיא כפשיט"א כתיבוי בדף כ"ג בדין דר"י בן כנא ס"י וכן פוכת כס"ו ר"ח בדין נטע רובו כרי הוא כחצר וכיוצא בדף כ"ב גבי מייעום חלילות ע"י"ש דבריו וכו' מר"ו פיג"ש סוגא נאס"ו כ"כ כ"ד פי"ש וא"כ בודאי לא מברשא סתיקא דר"ש נגד כל בני רבננא : (סח) מחצר מרדכי וסארי פטרס : (סט) סס וכ"כ סג"א : (ס) כדלקתיב בסוף בספי"ק : (פא) מנואר כסוסקים : (פב) אחרונים : (פג) אחרונים : (פד) מ"א וס"ו וכן פנואר גר"מ בסו"ט דברי סטור וכ"כ סג"א ודברי המ"א פנוטנפין בוס וכבר פחד עליו כמחמר מרדכי פי"ש : (סס) מרדכי ותוספות ס"ס פ"א כד"ס רב וכ"כ סס כריסכ"א לדבר ברור : (סז) אף סמרדכי מודם בוס (וכו"ו חיקל עוד יותר שאף מן סניגס פוחר סוחר להכניס לבית דמיכיל לנפרי להצר וכדלקטיב) וכן סכרי"א ונכסר סולחן פ"י ססי"ס : (סח) מ"א וכדפת סמרדכי וכאמת לאו יחידאס הוא דגם ככר"ש סוכת דס"ל דבוס פוחר אף מגינה לבית וכמו שביאר שם כלאונו דאין להביא דא"כ להחיר וכו' דשא"כ בתם דכיון דמייעום גורע לא חשיב וכעיל אבל וכו' פי"ש [וכן משמע ג"כ בלאו"כ מלשון התוספות כד"ב לא שכחו דכיון שהוא פחות פכים לא חשיב וכעיל לגבי רוב ויש לדמות ק"ח דכוונתם רק לסיני שלא יאסור מייעום כהרס לרוב שאינו גורע ס"י"ש סוס"כ] וכן משמע מר"י ד"כ דלא כוי ס"י"ש וכן מוכח כריסכ"א שכח וז"ל כיון דאיכא חרפי לפלוגתא וכו' לא נפקו מחילות סתוכת דירס כלל והוי כחצר גסור פי"ש וגלפת אין לנו פי שטמך נגד שיסס נז רק סקור ולפלא אלא הגיני

א עמנו ודאי

הלכות שבת סימן שנה

ר סס לאימור לדירה (פר) ונכנסו בו מים (פר) ואם ראויים לשתייה (פו) אין מבטלין הדירה אפי' אם המקום שנחפשו שם ש סס גפויים' (פו) יותר מסאתים ואפי' הם עמוקים הרבה (פה) ואם אינם ראויים לשתייה * (פס) ריגם כורעים (צ) * והוא

באר היטב

דהנייה אסור בו בעלמו אינו חוסר את החצר לאוסרו על הכית ולא אמרינן דנפרץ במילואו למקום האיסור אלא בחסור מלד עלמו באור הלכה

הרשב"א נכס"ק שכתב שפורעים שנפלין את המחוילות שפסע דלפולס אסור דמי כאין דוקא שלא לאס דירס וכ"כ נלשון כוכ כפל כמאור לעיני טים כרי סס כורעים' אם אין ראויין לסתתם פי"ש וכן משמע פלשון מידת שכתב נא ורעים ודמה את בהקפה שקיפו לאס דירס וסכל אלס משמע דכוריעתו ונכסל סקפתו לדירס לנמרי ומחילא אפילו ירלס בחורף לכתתם בו חמשידי דירס דרך פתח הבית סתות להוכיח ג"כ לא מפני פז שינוב עתה לבס דירס ואפילו אם יסכים כדעתו שלא לורוס עוד לפולס ג"כ לא מפני כחמכתו לכד דכפין שיפרון נס כשיפור סכנואר גפ"כ * ונראה דאפילו בחצר נמי סדין כן דכיון שזרפ בסיל לים מחילות שלו והוי כקדש כפלתא ואף דבחר מספק לים להראש' ואפילו כקדש כורוס מ"מ רוב פובקים מולקין פי"ו וכתו שכתבנו בפער סליון ומ"מ בחצר סתות מבית סאתים אסור דירס ללד להחיר את ססתלקו כורעים פי"ן כראש' דמסתק את אמרינן כלל לפנין סתות סכ"ס דורעים מנעלי לים וכ"י דמלדד לכסוף לכחמיר כוס פי"ס גוס געלו כורעים וגם טול מלד ולא קרפס ססתגרא דמסקיל כוס אין למחות בידו * דיעם כורעים * פי"ן מה שכתבנו כמ"כ דלא סמוקים י"ס כשפתס כס עלתס ועשים מה"לס והוא מת"א כ"ן וש"א וכן כתב עוד כסיפן גני"ו כק"כ כס סד"כ"י כהשגות סט"ו סכ"ל סבת וכן מלחתי להרשב"א במידועיו כס"ק דפירוקין דף י"ג וכן כתב ג"כ כריטב"א כסוגיין ככרס סניס כסס רבו [ודלא כמ"כ בסכרס הרל"בני עיי"ש] ומה שכתבתי בדינא דמחלקת יו"ד מה"ך ד' ג"כ מכוואר כמ"א כסיפן סני"ו וסעתיקוהי כמ"ה אמרוניס אכן כריטב"א כסיגיין לא סכירל לים כן שכתב סס דאס סיס סחלר סמוך לעומק סל כפסר בחור ג' ססתים נמי כרי דכוי כלגור וברי סחלר כחוקף מחילס פכ"ל וסכ דלא כביעורא דמ"א דהא הוא כמ"כ דאפילו אם מחלקט עברס מחור ד' נמי כוי מחילס וז"ל דס"ל להרשב"א דלא מחרינן מחלקט פסרס מחור ד"א רק גני תל או חזין סהולך כשומק וכלא מ"ס דמכרס מחילתה עט מחל"כ כשמוחל גמיס כעניינו ולא דנו לגור מלא מים דאיתא בגמרא דהוי רכ"י גשור דסס מונכ ספי לפי כסולך כמסק ככוס וכסיפן שכתב כתי טפסל ככרסל קפייחל פי"ס ודומק ז"ל למכס * והוא שיכא כפומקס י"ט * דעס זו נוכסח מדכרי כרשב"א

שיהא אס הכ (סו) הכ סאתים ידי מו

לכית ד (יד) עכ

ורפס כ (סו) יוון

לכית כ (צב) ו

כאלכסו כסימן

אמרינן דמן הת שחכמי

אף שפי' אלא א" (צד) ש

שניהם גשפסר

גפופים מירי ש

אפילו כ (צה) :

בית סא בכלל ה נכנסין

נקרא כ כותל כי

הכתלים במחילה לכה"פ שכתבנו

בכסות הכיטב"א סס מדקאמר דכפתות מיה כפל לחצר [ודכרי ק"ג כ"ו סהוכית מדכריו כביצור אינו מוכן] אכן לפוסת זס יס בלמת כמ"ה ראזונים מחולקין פי"ו כראש' [וכפי מס סעתיק כספקי הראש' וכמו שכתב בק"ג] וסבור וכריטב"א כסס יס מסרס"ס דהא דקאמר כס"ס שומקן י"ד אלא למקומס קרי שומקס ועשוס דלא אפסר למיס כלא שום שומק פכ"ל וכיוניו אפילו סתות פי"ס כדפוסכ סס סכריטב"א לפירוש זס פי"ס

שער הציון

פל שעת כראש' כוכ וככ"ס כשפת דחוק כודתי יס להקל ככל סני כרעותא : (פה) ס"ו וש"א : (עט) בית מחיר ומכרסל דסיפן סני"ו ור"ל דאס סיו נכס"ס מלד זס וז"ל אים מ"א מחלקין דמות לפלחן וכוי ככלל כרמלית ואסור למלאות ססס פי"ס : (ס) כן משמע כרש"י וכן מכוואר לסדיל גלוי"ז סס : (סח) רכס"א כעוב"ק כמ"ה מ"ס כרלויין לשתייה ולכניסו וסאטו דלו או קתני וכן משמע כרס"ס פט"ו דין וי"ו שכתב ססס אם רלויין לתשמיס זכ"כ כמשעב רוקח כדעת כרמ"ס אף סלכסוף נדחק' משוס שלא ראס דכרי כרשב"א וכן משמע לכאורס כריטב"א שלא סוכיר כלל סתים אלא מ"ס זכ"ס ולא פי"ס סכודים מ"סס דלא מוי לתבטיחן סל חלך וכיוניו משוס דלא רלוי אף לכניסה וכדשביאר כענוכ"ס ונלמת סכרת רש"י סול משוס דלוי"ל לעמיס כמכס ר"ס פסיך סני"ו דכור כרלוי לשתייה ארס משיי למחילות מוקף לדירס אכל כלמת ככר כחכנו לפיל ככס"ל דכרנס סליגי פליס זכ"כ דדירת ססס כוז לא משיי לים לדירס וע"כ ז"ל דבכ"א לא קסדינן כוס דכרי כלא זס סיס סתתלס מוקף לדירס ולכסל דדירס ככס"ל זס פי"ס א"ן ככרס ארס רלויין להסתתם זכ"כ לא נקפס לנמרי סס דירס סקדפס וכסחא דלחתן לכסי ספיר מלינן לפיער דאפילו אין רלוי לשתייה ארס אלא לנכסות או לכניסו וכדומס מחל"כ"ס כחל"כ ג"כ לא נקפס סס דירס דדמי"ל לנעשים כסס ג"כ לא משיי קרפף מוקף לדירס ולעפ"כ כשמוקף לדירס כלא זס לא סיכטיל סדירה ככס"ל חלונות משוס דלסטתים נחיליס ג"כ לחצר וכמו כן כעניינו * ונראה דיש לכקל כרשב"א וסייעתו דהא סול דק סתיקא דכס"ן (סכ) (סג) ר"ח : (סד) וכן מכוואר כראש' וכ"כ במידוי גלוי"ס קדמוניס [פוב"א כראש' פי' משפס רוקח] כדמת כרס"ס אכן סייעו שדפת כרל"כ"ד אינו כן אלא דוקא כובו ולא כולו פי"ס ועטמו נראה מ"סס דל"ן דרך לכסוף את כל סחלר למקוס מ"ס : (סס) פור זכ"כ כרשב"א במידועיו ולכאורס סא כרשב"א כמלס כמ"כ כבוקא שיכא כשומק סמיס י"ס וז"כ סל"ך מיככר סחלר סא י"ס נחכב ככל מקום למח"כ זכ"כ כרי יס מחילה ססתסיק בין כמ"ס לחצר ז"ל דמידי' סד דלא כניס לנמחל שסדוק עברס טפחיס כד"ן רכ"י סיס סתתלס סדרון ססתלקט פסרס מחור כ"י אמות וא"ן זכ רכ"י זכ"כ סחלר סרון למקוס סוס סכול אסור ואפי"ג דדפת כרשב"א סכל שא"ן כשומק פסרס סתתלס סול ושור לססתתם וזיוניו משוס סכול ככלל רפס וכפי אפסר סכונתו כסוקס אפילו לכסוף ג"כ לא יסיס ספדרון כפומקי י"ס תכ"כ"כ כוס שפכ"פ יד חתדרון לשומק י"ס כוד"י אינו ככלל דכס וע"ס :

הרא"ג ה' יצחק בן רבי קרובי ר"ל

יעקב

פרק נה: בדין זרעים מבטלי מחיצתא

תפארת

תנו

של היקף העיר, ללא תלוי זה בזה, דזקיעת רבים
 תמירי מזרעים דהא מבטלי רה"י מדאורייתא, משא"כ
 זרעים אינן מבטלין רה"י מה"ת. ועוד י"ל דס"ל
 דאינן רבים מבטלי מחילתא אפילו היקף של לזה"פ
 גרידא כדעת שו"ע הרב (סי' סס"ד סעיף ד')
 והמשנה ברורה (שם סעיף ז' צב"ל ד"ה ואחר
 שעה) לדעת הסוברים דלא אתו רבים ומבטלי
 מחילתא. שוב ראיתי בארחות חיים (מהגאון
 מספינקא סי' שג"ח אות י"א סד"ה שם צח"ל) דכתב
 וז"ל: ואף דהתם [במור וקליעה] מיירי צמוקף
 "חומה" הרי מבואר צט"ז קוס"י ת"א דלורת הפתח
 כצמוקף חומה, אך אם אינן מחילה סביב הזרעים ל"ש
 היתר זה של המור וקליעה עכ"ל. (א)

מחילה של חומה וכדכתב במור וקליעה, משמע הא
 צעיר שאינה מוקפת בחומה שזה דין עיר כדין חצר
 שיש להחמיר בזרעים, איברא דצמור וקליעה הזכיר
 עיר מוקפת חומה, מ"מ צחכס לצי"ל לא נזכר שם כלל
 חומה, דמשמע "דהעיר משוה החשיבות" ולא
 החומה, דהא כתב וז"ל: דס"ל להרב דבר שמואל ז"ל
 דאף שמהר"ם המוצא צמור כתב עוב להחמיר,
 "היינו צחצר", אבל "צמדינה ועיר כולה" אפשר דאף
 רבינו מאיר יורה להקל וכו' עכ"ל. ולא כתב צמדינה
 ועיר "המוקפות חומה" משמע דעיר אפילו בלי חומה
 אלא שמוקפת צל"ה גרידא ג"כ לא מבטלי הזרעים
 להיקף דירה, ד"ל דס"ל דאף אי סבירא לן דזקיעת
 הרבים מבטלי לזה"פ, מ"מ זרעים אינן מבטלים לזה"פ

(א) ומה שמסיים הארחות חיים אם "אין מחיצה סביב הזרעים" לא שייך היתר זה של המור וקליעה, חמה
 דאדרבה איפכא מסתברא אם אין מחיצות לזרעים, בזה י"ל דשייך ההיתר של המור וקליעה, דהזרעים מחבטלים
 לגופא של עיר וחשיבי מוקף לדירה, משא"כ אם יש מחיצות סביב הזרעים, חשיבי הזרעים רשות בפני עצמם ואינן
 בטלים לגבי העיר, וממילא חשיבי הזרעים מקום שלא הוקף לדירה, ועיין במשנה ברורה (סי' שג"ח סעיף ט' בבה"ל
 בד"ה אבל אם) שכתב כן להדיא, וז"ל: ונראה דמיירי (דברי שו"ת דבר שמואל) "שאין מקום הזרוע גזור במחיצות"
 אלא פרוץ לחומת העיר, דאי לא הכי בודאי לא מהני היקף של חומה, כיון שאין החומה מחיצה של מקום הזרוע
 אלא יש מחיצות אחרות, והזרעים משוים לאותם מחיצות כמחיצות שלא נעשו לשם דירה בודאי אסור, ואף דבמור
 וקליעה משמע שלא כדברינו לענ"ד נראה דהרב פשוט כמו שכתבתי, אח"כ מצאתי בספר בית מאיר שכתב ג"כ
 להדיא כדברינו עכ"ל.

ומש"כ הבה"ל וז"ל: ואף דבמור וקליעה משמע שלא כדברינו, היינו דבמור וקליעה מבואר דאפילו יש לזרעים
 היקף מחיצות לעצמה, ג"כ חשוב הזרעים מוקף לדירה דנתבטלו להיקף העיר, דכתב וז"ל: אבל בגינות ורועות
 וקרפיות שבתוך העיר ומעורבת כיון דשרי לטלטל בכלה וכו', כש"כ דלא אתו זרעים ומבטלי להו, דכי מדלי מר
 מהכא "היקף דגנה וקרפף לגמרי" (פירוש, דאפילו אם נאמר דהזרעים מבטלי מחיצותיהן וחשיבי הזרעים כאין להם
 היקף מחיצות), הא אכתי "מחיצתן דעיר מאבראי" ומשוו להו רשות היחיד לכל מילי כדאמרן עכ"ל. וע"ז כתב
 הבה"ל דבמור וקליעה משמע דלא כדברינו, דס"ל להבה"ל דאם יש מחיצות לזרעים אין מועיל היקף העיר לשווא
 הזרעים מוקף לדירה.

אמנם אף לדעת המור וקליעה דס"ל דאפילו כשיש מחיצות לזרעים עצמם חשיב מוקף לדירה ע"י מחיצות העיר,
 והו דוקא כשחומת העיר מוחזקת בישבה ובסוף הוקפה, או כל מה שמובלע תוך היקף החומה חשיב מוקף לדירה אף
 שיש בה זרעים המוקפות במחיצות, אבל כשיודעין דאי שחומת העיר קרמה לישיבת דירתם ויש שם זרעים המוקפות
 מחיצות לעצמן, אע"ג שהוכשרה העיר אח"כ להיות מוקף לדירה, מ"מ אותן גינות הזרועות שיש להם מחיצות בפני
 עצמן, באיסורם עומדים כל זמן שלא נעשה בהן מעשה בגופן המתירן ומוציאן מיד מעשה (היינו דצריך לפרוץ
 במחיצות של הזרעים ביותר מעשר ולגודרה לשם היקף דירה), אבל זרעים שלא היו להם מחיצות כלל, ניתרות ע"י
 הכשר מחיצות העיר לשם היקף דירה אע"ג שהקיפו להם אח"כ מחיצות לעצמן עיי"ש. ולחומר הקושיא י"ל דנפל

9. The "Disappearing" Halacha of Karpeifos

→ Several years ago, during a routine tour of an eruv located in a coastal community, it was discovered that the eruv encompassed a large saltwater inlet. This inlet had previously gone unnoticed because a thicket of reeds surrounded it. Examination of other thickets in the area revealed that some of them were in reality marshes. These proved impassable, even by local youth equipped with machetes for the specific purpose of trying to traverse these thickets! The problem that had arisen was the obscure Halacha of "karpaf."

We have already mentioned the problem of natural walls that are *einam mukafim l'dira*. An area may also be considered *eino mukafim l'dira* if it is not an area designated for human habitation. We call such an area a *karpaf*. If a *karpaf* that is larger than five thousand square amos (a "*beis se'asayim*") is included within an eruv it renders the entire eruv invalid.¹⁹¹ The *Poskim* extend the definition of human habitation to include any use of the area in question for human needs. This would include parks and any other area suitable for walking or

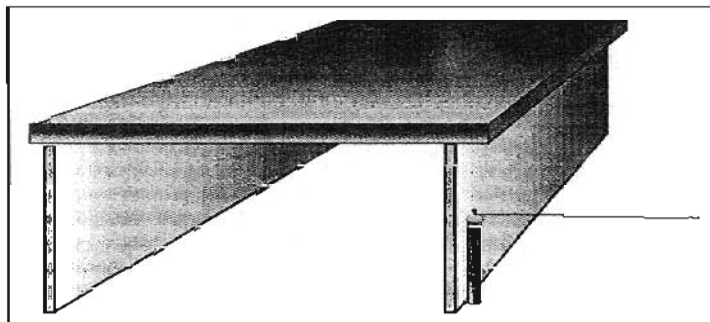

Fig. 34

¹⁹¹ *Shulchan Aruch*, 358:9. See also *Hilchos Eruvin* 7:3-15; *Yesodei Yeshurin*, *ibid.*, pp. 261-265; *She'arim Metzuyanim B'Halacha* 83:4-6 and the *Kuntres Acharon* there, *Tzitz Eliczer* 13:41; and *Nesivos Shabbos* 12:13. The Halachos of *karpaf* are amazingly complex. Many *Acharanim* have written *teshuvos* on the subject, and their *teshuvos* are frequently contradictory, as they often vehemently disagree with each other in deciding practical Halacha. A succinct summary of the various methodologies brought to bear in permitting *karpeifos* within an eruv can be found in Rabbi Kroizer's essay, *No'am*, vol. 1, pp. 230-233.

strolling, but not planted fields, unless there are walking paths between the furrows.¹⁹² The *Rashba*, quoted by the *Shulchan Aruch*, rules that if a body of water included within an eruv is suitable for human consumption or use, even if its water is suitable only for laundry, it does not invalidate the eruv - even if it is larger than five thousand square amos.¹⁹³ This excludes salty or brackish water. The *Dvar Shmuel*¹⁹⁴ does allow a *karpaf* consisting of planted fields within an eruv when the significance of the inhabited sector of the enclosure outweighs the significance of the uninhabited, planted sector. Most *Poskim* conclude, however, that the *Dvar Shmuel's* leniency only applies to enclosures consisting of real walls. This ruling is, therefore, generally not relevant in modern urban settings. The *Divrei Malkiel*,¹⁹⁵ and others rule that if an eruv was built around an area that contained

¹⁹² Rabbi Akiva Yosef Kaplan noted that in the source of this Halacha, the *Chacham Tzvi*, *siman* 59, cited by the *Sha'arei Teshuva*, *Orach Chaim*, 358:8, it seems that it is not necessary that a pathway exist between the furrows, but rather only that it be possible to walk between the furrows. Rabbi Kaplan continued to posit that it seems sensible to assume that there must be a requirement of paths. Otherwise, there practically always exists at least some possibility of walking between the planted rows! Perhaps we might contemplate a "compromise" position: If a pathway exists, that certainly is sufficient. If no path exists, but permission can be secured from the owner of the property to walk at regular intervals through his field in ways that would diminish the "impassable" planted area to an area of less than *beis se'asayim*, that may nullify the *karpaf* problem as well. More extensive discussions concerning the necessity and width of the path are to be found in *Kesser Ephraim*, *siman* 43; *Hilchos Eruvin* 7:12 and note 165 there.

¹⁹³ *Shulchan Aruch*, *ibid.*, 358:11. See also *Mishna Berura* there, 358:85 and the *Sha'ar Ha'Tziyun* there, 358:80-81. It seems from the *Rashba's* language that although in our times we rarely use pond or stream water for these purposes, nevertheless, where water is theoretically suitable for those purposes it is not considered a *karpaf*. This definition still excludes polluted or dirty bodies of water.

¹⁹⁴ Cited in the *Biur Halacha* 358:9, *d.h. Aval Im Nizra*. The *Chacham Tzvi*, *siman* 59, also cited there by the *Biur Halacha*, extended the *Dvar Shmuel's* leniency even to cases where a *tzuras ha'pesach* preceded the development of a *karpaf* (such as a planted field) within its perimeter. In the specific case discussed by the *Chacham Tzvi*, however, other mitigating factors were involved. See also *Nesivos Shabbos* 13:15 and note 50.

¹⁹⁵ Vol. 4 *siman* 3.

a pre-existing *karpaf*, then the "*hekef l'dira*" (the act of enclosure for the purpose of enhancing human habitation) of the *eruv* enclosure counteracts the *eino mukaf l'dira* of the *karpaf*. Such an *eruv* is therefore valid. The case in question in that *teshuva*, however, concerned an area that was technically suitable for walking however the gentile owner would not allow anyone to actually do so.

Furthermore, the *Divrei Malkiel* employs several additional reasons in validating the *eruv* that included this *karpaf*. It is therefore difficult to isolate one of his reasons and extrapolate a universal leniency based solely on that one reason.¹⁹⁶ The best solution is to exclude a questionable area from the *eruv*. Constructing a *tzuras ha'pesach* around the *karpaf* itself may accomplish this.]

10. Delasos (Doors)

We have not dealt extensively with the construction of *eruvim* in true *reshuyos ha'rabbim*. As we have learnt (see Chapter II, Section 1), it is essentially impractical to construct such an *eruv*. Let us repeat: A street that is a *reshus ha'rabbim* must be rectified by means of doors of a type that Halacha regards as a true wall. Many modern *eruvim* employ some innovative form of *delasos*, such as tarpaulins wrapped around light poles that, at least theoretically, may be drawn across a street and close it off.¹⁹⁷ The parameters of *delasos*, however, are as laden with halachic contention as the parameters of *karpaf*. Questions center on the issues of the extent to which the doors must be actually closed ("*delasos hanin'alos ba'laila*," literally: doors that are closed at night - a parameter whose minimal definition is the subject of some of the most intense controversy in *eruvim*), as opposed to suitable for closing. In practice, then, doors are usually used only as a "*sniit*" (an

¹⁹⁶ In *Hilchos Eruvin* 4:14, note 168, Rabbi Lange notes that the *Bivur Halacha*, *ibid*, d.h. *HaZera'im Mevatlim HaDira* would apparently disagree with the *Divrei Malkiel*. Rabbi Lange therefore says that one may rely on the *Divrei Malkiel's* heter only "*b'dochak gadol*." We have already noted that it is difficult to conceive of a *she'as ha'dechak* in a normal community setting, see above, note 138.

¹⁹⁷ See, for example, *The Detroit Eruv*, pp. 17-18.

additional rationale for a lenient ruling) - to add weight to other factors that justify the construction of an *eruv* in the area in question.¹⁹⁸

Frequently, however, even a "regular" *eruv* will make use of doors. This is prevalent where a fence comprises some part of the perimeter. Fences often have breaks to allow pedestrians and vehicles to enter and exit. As we have learnt, where these openings are wider than ten *amos*, they require some rectification. Often such openings have doors. If these doors are actually closed at night they fulfill without question the parameter of *delasos hanin'alos ba'laila*.¹⁹⁹

The question, then, is whether one may rely on these *delasos* if they do not also possess a *tzuras ha'pesach* overhead as well. To a significant degree, this question revolves around the issue of the extent to which the rules and regulations of *eruvim* mimic those of *mezuzas*. To qualify as a doorway that generates the requirement of a *mezuzah*, an opening must possess both side posts and a lintel²⁰⁰ (and, according to the Rambam,²⁰¹ a door as well). An opening (such as a gate to a backyard) that possesses sideposts and a door, but no lintel, does not require a *mezuzah*. The *Chazon Ish* and others hold that the parameters are linked.²⁰² *Delasos* alone, without a *tzuras ha'pesach*,

¹⁹⁸ See *Nesivos Shabbos*, all of chap. 23; *Noam*, vol. 21, pp. 42-92; and *Tzuz Eliezer* 14:90.

¹⁹⁹ See *Yesodei Yeshurun*, *ibid*, pp. 318-324; and *Nesivos Shabbos* 23:1 and notes 9-10. The *Nesivos Shabbos* there notes that although in a true *reshus ha'rabbim* many *Poskim* hold that the doors must actually be closed at night; when the doors are part of an *eruv* enclosing a *carmelis*, they only need be "*re'uyos l'hina'el*," suitable for closing. Thus, for example a gate in a fence that encloses a yard need not actually be closed to allow carrying within the yard - the fact that it is suitable for closing suffices.

²⁰⁰ *Shulchan Aruch*, *Yoreh De'ah*, 287:1.

²⁰¹ *Mishne Torah*, *Hilchos Mezuzah*, 6:1.

²⁰² *Orach Chaim*, 78:1-5 and 79:9. The *Minchas Yitzchok* 6:34 posits that the *Chazon Ish* would only adhere to his stringent ruling where the *delasos* in question were: a) built to permit carrying in a true *reshus ha'rabbim*; and, b) never closed. According to the *Minchas Yitzchok's* understanding, the *Chazon Ish's* position

בחס ס' פ"ז וכן במהרש"ם ח"ב ובתקון עירובין¹ (להרב מבארנוב), כלם כתבו דק"ל דמהני צה"פ אף במים.

כא) והרב איינשטאט כתב, דבכלל אין צריך כאן לצוה"פ זה ולא לפי הקרה, כי אותן המנהרות של הרכבות הסבוים סגורות למרי מהוצות מנהטן ע"י כתי' התחנות ובדלתות ננעלות במקום הכניסה לפסי הרכבות והסבוים ולכל הפחות ישנם מחסומים הגדונים משום פתאים. וכן כתב הרב מושקוויץ שם.

כב) ובתקון שבת לקולוניא² מתיר ג"כ המעברות משום צורת הפתח. ועל הפקפק משום שהקנה מונח על הכהלים, כתב, כיון דיש חומה ביסוף ליר קיר הקרקע ונכרים ונראים הם תחת המעבר אי"ב הרי זה קנה ממש ולא כותל, וכמוכן אם ה' אפשר להשיג רשיון מהממשלה להעמדת דלתות בשני צידי הנשר כדי לצאת מן הספק אם מהני צורת הפתח, בודאי ה' עדיף, ואף שהיו גדולים שחלקו על היתר של דלתות הידועות, כיון דהממשלה אינה מרשה לנעול מקרי אינו ראוי לנעול, ראה בשו"ת אמרי יושר³ וב"שענות מלכ"ה להגאון מקוטנא ס' כ"א"כ"ד, ובכ"י גלי הים טען הרבה נגד היתר הדלתות, וכן החזו"ן איש בעירובין ס' י"ד מתמרמר מאד על זה, אבל לעומת זה היו גדולי הדור שהתירו בלי פקפוק. הוא בעל "אבני נור" א"ח ס' רס"ה"רס"ו דדי בדלתות הראויות לנעול, וכ"ה בשו"ת "האלף לך שלמה" לר"ש קלוגר ס' קס"ה, וכן המהרש"ם ח"ב ס' צ"ז והאדמו"ר מראדזין האריך להוכיח שהוא מותר, ולפ"ו עכ"פ לשיטתם מועיל. אבל אם קשה להשיג רשיון כזה, יש לסמוך על ההיתרים של צורת הפתח כמו שכתבאר לעיל.

פרק רביעי

הורעים שכתוך העיר

א) עוד נשאר לכאר אודות חשש ורעים הנמצאים בעיר מנהטן, וכפי ההלכה בשו"ע ס' שג"ח הורעים מבטלים דירה אם יש במקום אחד ורעים בשטח של שבעים אמה על שבעים אמה, ובעיה זו נסתבכו בה כל מתקני עירוב בצרים גדולות שנמצאות שם ורעים בשטחים גדולים, ועיקר היתר כתבו הרבה מחברים על סמך ההכס"צבי ס' ג"ו שהביא בשם שו"ת "דבר שמואל", שהיות תוס' והרא"ש נסתפקו אם הא דורעים מבטלים מחיצות זהו רק בקרפף ולא בחצר שדירתו חשובה, ואף שבשו"ע נפסק להלכה שגם בחצר מבטלים, אבל בעיר שדירתה צוד יתר חשובה מחצר אין הורעים מבטלים דירת העיר, ועל היתר זה סמכו בשו"ת "ורע אמת" ח"ב ס' מ"א, "עקרי הד"ס", שו"ת "מים רבים", "שלחן שלמה" והזמ"ר בקודש⁴, וכן ב"שאלת יצחק" ו"שב יעקב" ו"אבני נור" ס' רח"ץ ועוד.

ועל סמך זה כתבו הרב איינשטאט והרב מאשקוויץ והרב פאלק ז"ל להתיר גם במנהטן, אבל הרב בלאך ז"ל כותב דגם החכ"צ דהתיר בעיר זהו רק בעיר מוקפת חומה ולא בעיר מנהטן שאין לה חומה סביב, וב"חלקת יעקב" כתב סברא להיפך, דאף הפוסקים דחששו להתיר מטעם זה משום דבאו לחקן העיר ע"י עירוב, נמצא דהוא בגדר "אין עושין ספק דרבנן בידיהם", אבל בגדון דידן דהעיר מוקפת מחיצות הים מאיליה, רק שיש קצת ורעים, ודאי אין השש שקצת ורעים יבטלו דירת כל העיר המכיל בתוכו כל כך הרבה רחובות וסמטאות.

ב) וב"תורת עירובין" מודה היתר זה על סמך החכ"צ דבעיר לא מבטלים הורעים, ראשית דגם החכ"צ לא כתב כן רק בגדר אפשר, ועוד דגם החכ"צ לא התיר רק בורעים שהם דרך ארעי ולא בורעים הורעים באופן קבוע, וכן כתב ה"דברי מלכאל", ובספר "תקון עירובין" כתב: "דהיתר הדבר שמאל שהביא החכ"צ קשה לסמוך עליו אחרי שלא הובא כפוסקים, ולא שייך בזה הלכה כדברי המיקל בעירובין כיון דהרא"ש גופי' נסתפק בזה ובאב"ע' לא אמרינן הלכה להקל כמו שכתב הב"ח בס"י שג"ח, ועוד הא מבטלי המחיצות ובמחיצות לא אמרינן הלכה כדברי המיקל".⁵ וכן כ"שואל ומשיב" מהד"ק ח"ב ובשו"ת "בית שלמה" ח"א ס' ג"א לא התירו הורעים רק ע"י גדר, ובשו"ת "רובב משרים" ס' ב' חוכך ג"כ להתיר על סמך זה, וראה בנאור הלכה ס' שג"ח סעיף ט' שמביא ג"כ מפוסקים דאין דעתם נוחה להיתר.

ג) היתר שגני שכתבו המתירים הוא, דרק ירקוח מבטלים דירה דאי אפשר להלוך ביניהם ולא ורעים כמו פרהים שנורעו שאפשר לטיול בהם הוא צשוי במיוחד לכך שיטיילו בה בשו"ת דברי חיים ח"ב ס' ר"ח, וכשר"מ מהד"ק ח"ג ס' קל"א כ' לאיסור דסתמא אמרו בגמ', ובמ"ב ס' שג"ח ס"ס נסתפק בזה, ונימיהם עדיין לא נדפס המאירי לעירובין ודבר זה מפורש בפירו עירובין פ"ב דף כ"ד, דכתב: "מ"מ יראה לי שהורעים העשויים לטיול ולהריח אין אלו מבטלות מחיצות והיקף דירה הוא אע"פ שנורע, ומכאן יראה לי שרבים מקילין ככך בצרדסים הסמוכים לבתיהם, וכן פסקו להלכה בהרבה ספרי שג"ח מסברתם לבד, כמו שו"ת מהרי"א הלוי ח"ב ס' ק"א, "אורות חיים" לר' שלמה קליגור, ובשו"ת "דברי ישכר" ס' כט כתב לה אסמכתא דכתיב: "כאהלים נטע ד", שכתב רש"י מלשון מור ואהלות שעשויים להריח ונקראו נטע, ומוכח דלשון ורעים הוא רק לאכילה, וכן כתב בשו"ת "אמרי יושר" ח"א ס' ק"ט וב"חלקת יעקב" שם להתיר על סמך זה, דהורעים שהם לנוי אינם מבטלים ורק כל החשש על המקומות הורעים בירקות וכמעט קרוב לדואי אשר בימות החמה שהירקות שם הם מיקפים גדר שלא ידרכו

1) ראה למעלה, עמ' ריה, הערה.

שם בני אדם ובע"ח. ורק בימות הגזמים שאין שם ירקות אפשר שאינם מוקפים וזה שכיח למאד. מ"ה יש להחיר כפיט שמא לא נתקלקל הגדר ואם נתקלקל שמא הלכה כדברי האחרונים דבימות הגזמים אין מבטלים הזרעים את ההיקף, דיש בזה מחלוקת באחרונים. דבשר"מ מהר"ק סי' פ"ח אוסר גם בימות החורף.

(ז) היתר שלישי כתבו ע"פ החכ"צ, דכשיש הפסק בורעים שהוא זרוע ערוגות ערוגות אין מצטרפות לכרי שיעור ע' אמה, ואף דאין בין ערוגה לערוגה ג"ט, משום דלא אצוינן לכוד רק להקל ולא להחמיר. וכן סמך על זה בעל "נפש חיה" בספר "תקון עירובין" להחיר, כל שיש הפסק כדי הילוך בין הורעים. אבל בעל "דברי מלכאל", הובא בספר "תקון שבת", לא נחא לי' בזה אלא כל שזרע כדרך הורעים אסור.

(ח) היתר רביעי המציא בספר "תקון עירובין", דהורעים המבטלים את המחיצה הוא דוקא כשהו שייך לישראלים, דאז יש לאסור מטעם שכתב הריטב"א ומהר"ב"ח שם, משיש דמקום הזרוע דלכו"ע אסור ולכך אוסר כל העיר שמא יבוא לטלטל אף במקום האסור. אבל כשהו שייך לגוים דבדאי לא יחנו לטלטל שם, ומה גם שיש איסור מצד הממשלה ילכך אין לאסור. ומעין הוהר זה, ורק מטעם אחר, כתבו בספר "ברכת שלום" וגם ב"תקון עירובין" שם וב"חלקת יעקב" סי' ר"א, ע"פ מה שמשמע מדברי רש"י עירובין כ"ג, ש"כ נזרע רובו בורעונים, ביטל דירחו" ומה מדויק ב"אמרי יוסף" סי' ק"א, דדוקא כשזרעם אדם כזה מבטל דירתו, משא"כ כשצמחו כאלהן לא מבטלי להדירה, וא"כ בנידון שלנו דכל הגינות שייכים לעכו"ם ובלא"ה רשותם מבטל העירוב, ורק ההיתר הוא ע"י שאנו קונים מהם רשותם ורשות של הגנות ג"כ שייכים לנו, ואנו ודאי אין נוהים מזה שהורעים יבטלי רשותנו והוי כעל: מאלהן דלא מבטלי הדירה, וכן כתב בשו"ת "האלף לך שלמה" לר' שלמה קלוגר דזרעים השייכים לעכו"ם לא מבטלים הדירה.

(י) היתר חמישי כתב בספר "פורה יוסף" להרב נחמי' צבי גובל, וגם ב"דובב משרים" כתב שיש לומר סברא זו ע"פ דברי רש"י הג"ל ד"בטל דירתו" ומשמע דהוה רק כשהו מקודם היקף וע"י שזרע מבטל את דירתו, משא"כ כשעשה היקף אחרי שהו' כבר זרעים, א"כ הרי הוכיח דלא מבטל דירתו ולכך אין הורעים אסורים, דחוגגא לזה מה שנסתפק בפרי מגדים אם זרעים שצלו מעצמם מבטלים הדירה (ראה אות הקודם), וספיקו הוא, דכיון דזרעם הביטול משום דכשזרע הוא ביטל דירתו וכ"ל ע"כ בצמחו מאלהן לא נתבטל, ולכן כתבו להחיר דכיון דזרעים עירוב בעיר אחרי שיש כבר זרעים הרי לא ביטל את דירתו, ועוד כתב ב"תקון עירובין" שם להחיר, דכיון דצריך כוונה לבטל א"כ זהו רק כיווד שיש לו זרעים הוה הקיפו יש בידו לאסור על עצמו, משא"כ כאן שההיקף הוא לכל אנשי העיר לכן אין בורעים השייכים ליחידים לבטל בורעים שלהם היקף כל העיר.

(ז) ומה שנוגע לשכירות רשות, כן בנוגע להנחה העירוב ושאר הדברים כבר נתבאר הדברים בספרי האחרונים ואין צורך להאריך בזה.

סיכום

חלק מהעיר נויארק שנקראת "מנהטן" מוקפת בנהרות וימים מכל הצדדים, נוסף על זה ישנם בידודי מחיצות בשפת הנהרות והימים גבוהים עשרה ספחים ונתוספו עליהם קירות חזקות של סלע העשויות בידי אדם, ונוסף על זה ברוב שפת החוף ישנן מחיצות של גדר ברזל או מלט או בהים ותקרנות נעזלים, ולפי מה שכתוב הרב אייזנשטאט בדף ד' מקונטרסו ישנם בצפון העיר פירצות בגיודים שעל פני המים, אותן המקומות המועטים אפשר לתקן בצורת הפתח, וגם אותן המקומות פרוצות לנהר ויש שם עומק המהיצות השקופות בחוף המים י' ספחים.

ובנוגע להגשרים, אף דיש כמה טעמים להחיר בלא שום תיקון, אבל למעשה כתבו שיש להחמיר דצריך צוה"פ, וצוה"פ יש ברוב הגשרים, וצריכים לברוק את הגשרים ולסדר שם צוה"פ במקומות שאין שם צוה"פ מעצמם, אבל בכל אופן צוה"פ מספיק ואין צריך דלהות.

ובנוגע להזרעים יש כמה וכמה טעמים להחיר שבכמה עירות החירו גדולי הרור בטעמים אלו.

ובנוגע להמנהרות הבאנו דאין צריכים שום תיקון נוסף.

תשובת הרב מנחם מ. כשר

בשנת תשי"ט קבלתי מכתב מאחד מגדולי הרבנים בניו יארק בתור ראש של הועד למען העירוב במנהטן, נ"ה, בצירוף שני קונטרסים מהגר"מ זאלאק ז"ל והגרצ"ה אייזענשטאט שליט"א, שבהם מבוררים הצדדים והאפשרות לתקן עירובין בשביל מנהטן, באותו זמן צדדתי להתמיר בעצם התיקון ולא רציתי להשתתף בהיתר, כעת חזרתי כי ודואה אני שיש אפשרות לדון על תיקון עירובין כפי התנאים שזכרו בקונטרסים הנזכרים.

וכיון שרוב ההיתרים לתקן עירוב בעירות שונות כנויים על היסוד שכתב מרן בשו"ע א"ח סי' שג, שאין לנו רשות הרבים דאורייתא בזמן הזה כדעת אלה שצריכים ששים רבוא כוקעין בו בכל יום, והואיל ובניו יורק אין להשתמש ביסוד זה, נשאר לנו לבאר יסוד שני שהוזכר בראשונים (הרמב"ן ועוד), שחולקים על ההיתר של ששים רבוא, וסוברים שרשות הרבים דאורייתא היא רק בזמן ששעריה מכוונים ומפולשין זה כנגד זה, והרי גם בניו יורק אין שעריה מכוונים, וכיון שיש ניומקים בטעם הראשון הנוגעות גם לטעם השני, אמרתי לברר קצת שני ציקרי

חוק האשין

המאן רבי צדק גזר ווי דאן פאר דאן צדק

ב דובב סימן א מישרים

דלא משכחח חיוב מה"מ, דבית אפי' בנזרע רובה לא יחבעל
שם דירה ממנו ורק דירה חלר דליון השמישה חזק מחבעל
עיי זרעים אבל לא בית וא"כ הו"ל דגם בנזרע חולן אי לא
יהי' חיוב אפי' מדבריהם כיון דלא משכחח בבית חיוב מה"מ,
קב"ל הרמב"ם דגם בבית חובא חיוב מדבריהם דגזרו אטו
שזה.

ושפיר מחזקין ק"י הבי"מ דגוגת הראב"ד הוא באמת כן,
בשלמא החס' דהלך כיון דמשכחח חיוב מה"מ בנזרע רובה
ע"כ שפיר יש חיוב מדבריהם, אבל בבית דלא משכחח חיוב
מה"מ כ"כ לא גזרו גם מדבריהם.

עכ"פ חזי דאפי' למאן דס"ל דבהלך ג"כ זרעים מבעליון דירה
מ"מ בבית שחשמישו חזק יותר לביע' חין זרעים מבעליון
דירה, וא"כ הי"ז צעיר גדולה שרבים צוקטין בה שפיר נראה
לי דחין זרעים מבעליון דירה כדכרו דב"ש הג"ל והין לדון
מהלך לעיר. אולם ל"ש מחובי עירובין דף כ"ו ד"כ דבי תרבי
דמוכת שם דגם דירה פיר בעלה וכבר הביירו צדק ובחבו
דיש לחלק ואב"מ זע"י בשו"ת אמרו יוסף ח"ה ס"י קט"ז.

שמדביק בשני אוחיות של השם הקי' ל"ח להיות לירוף להשם
שיוקדש, דהא דאדבא אוחיו חוספוח עומד להיפרד מטעם
שפוסל בנגישה והוי כמו פרוד ולא יועיל הצירוף כמו דאמרי
בש"ס חגיגה לריך לכלי כלי מרפיו אי"ל לכלי חין הכלי
מלרפו.

ועי' בחוס' חולין דע"ג ד"ה חבורי דכי דל"ח כמאן דמפתי
דמו אלא היכא דעומד ליקלץ ועי' בש"ס שבת דף מ"ח
לענין בנד שפירו בכלאים דלוינו היצור להזאה ודא דהוי
חיבור לענין עומאה הוא רק מדרבנן ע"ש בחוס' ד"ה אי
חיבור ומנ"י שם ברש"י שכופן להיפרד מחמת איסור כלאים
ע"כ ל"ח חיבור ובי"ז ל"ח בכלל נעפולין ומותר לגרוך כג"ל
ובתנאי שלא יהי' ניכר הפירוד בעין לשום אדם.

סימן ב

לפי הרב המאמ"ג הריף ובקי היחסן מוה"ר שלמה
תאומים נ"י אבד"ק קריטניצא.

ע"ד שאלחו בשירובין, והנה כח"ה כנר הביא אח דברי
האחרונים בזה מה שדנו נשיטת החוס' והרא"ש בסי'
ש"ה או גם בהלך זרעים מבעליון דירה ומדברי הח"ל בסי'
נ"ט שביבא מחז"י דבר שמואל דעיר עדיפה מחלך דאפי' לדעת
הסבורים דגם בהלך זרעים מבעליון דירה מ"מ צעיר יודו דחין
מבעליון.

ולדעתי נראה להביא סעד לוי דב"ש הג"ל מדברי הרמב"ם
תפ"ח דמעשר ה"י ש"י ח"ל יראה לי דחיון שנטעו
בחין הבית חיוב במעשר מדבריהם ור"ה מחלוקה הכומתח
בהלך והמת הראב"ד שם דהלך שאני דהלך שמרע היינו שזה
ע"ש ורק הבי"מ על הראב"ד דהא בירוש' לא קאמר דנקרא
שזה אלא בנזרע רובה דוקא ע"ש.

וגראה לי ליישב ק"י הבי"מ דהנה לכא"י ל"ש על לי הרמב"ם
ש"י יראה לי שחייב מדבריהם הלא מפורש במנ"י
דחיוב מדבריהם בחלוקה העומדת בחלך, אך נ"ל דהנה צעוקר
מהלוקח הראב"נוס הם גם בהלך זרעים מבעליון דירה חמה
כי האמרי' דשכב"ה ז"ל לא העירו חירוב' נפורה בש"ג
דמטבוח ורמב"ם וראב"ד בש"ד דמעשרות ה"ד ומחולקים
שם בנזרע הם גרסי' חלך בנזרע רובה או חלך בנזרע רובה
בחינה קובעת למעשה, עכ"פ מנ"י דגם בהלך זרעים מבעליון
דירה ע"ש, ועל כן נ"ל דס"ל להרמב"ם דהוי דבהלך הם
נזרע חיו קובע למעשה במבואר בירוש' וא"כ ממ"י הם נזרע
רובה בחלך מה שגדל הם הוי בכלל שדה וחייב במעשר מה"מ
אם הכניסו לבית כמנ"י בנ"ה שם, אבל בבית ס"ל להרמב"ם
אפי' נזרע רובה הוי בכלל בית יקובע למעשה וממ"י מה שגדל
שם פטור מה"מ א"ש בנזרע וזרע רובה.

וע"כ שפיר נ"ל דרק בחלך יש חיוב מדבריהם אם נזרע רק
חלוקה אחת משום דבהלך יש חייב מה"מ היכא דנזרע
רובה ע"כ גזרו ג"כ היכא דלא נזרע רק חולן אי, אבל בבית

ובפרט כפי ש"י כח"ה בדלון כבודו לעשות זוכ"פ מארבעה
רוחח של זרעים דל"ה"פ הוי כמחילה לענין שיהי'
מוקף לדירה כמנ"י בנ"ה ס"י ש"ח בשם החוס', חולם כח"ה
פקפק כיון דל"מ המחילה נעלול בחובה לא מהני גם לעיר,
הנה נלכ"ר נ"ל דארבעה דכ"ה"ג יהיו גם למקום הדיעוב, לפ"ד
הפרמ"ג בש"ס ח"ה אחת אי ש"י צ"ה ה"ל וז"ל אם הוקף
בשדה זרועה הם מהני ליתור מבית סאתים והנה דומה
לס"י ש"ח סע"י ע"י דהתם עשה מעשה ח"ה"ג בנזרע זכ"י ע"ש,
וכונחו ש"ל דהא דזרעים מבעליון דירה הוא רק שבי'
מחילה מקודם ואח"כ זרע או הזרעים מבעליון הדירה משום
שעשה מעשה לבטל הדירה, אבל היכא שהזרעים הוי מקודם
ואח"כ עשה מחילה אז חין הזרעים מבעליון המחילה.

ותלמידיו דבי ח"ה"ג עיבא אהבן זלמן ג"י הביא רמ"י לוי
הפרמ"ג דבכ"ה"ג לא מבעליון הזרעים דירה מש"ס
עירובין דף כ"ד דרי יהודא חיקלג לבי רב הונא בר יהודא
חזינבו להני דלא עבדו אלטבלוח וקא מעלעלי בגוייכו ופרשי'
שם ד"ה ב"י ר"ה ווהר מנ"י הוי והוקף לדירה ונזרע אח"כ,
לכא"י ל"ש לבון רש"י שדיוק ונזרע אח"כ, אפי"כ דס"ל לרש"י
דהיכא דזרע מקודם ואח"כ הוקף גם זרעים חין מבעליון דירה
מב"ה פ"י ונזרע אח"כ דבכ"ה"ג הזרעים שפיר מבעליון דירה, ורק
משום שבי' נטיעות חילוח מב"ה חין מבעליון אפי"ג שנטע
אח"כ.

ואמנם נלכ"ר דברי הפרמ"ג הג"ל ח"ה"ג נוגדים דק"י הוא אם
בבית הזרעים נזרע שם דירה מב"ש שיהי' שלא
יהי' נקרא שם דירה עלי' והוי כמו בא דאמרי' מכורה כנר
יוצאה חונה מכורה חו"י דין שלא תמכר. חולם נ"ל דבבב"ר
דדבר דהנה רש"י בשירובין דביע' פ"י בדי"ה נזרע רובה בנזרעין
ציעל דירתו, מדכחז ציעל דירתו לשון יחיד דקאי' אלוש ולא
קאמר ציעלו זרעוין אח דירתו ב"י רבים נראה דדוקא קאמר
נזרע בכונה הבעליון אבל לא צעלו מחלוקה, ועי' באמרי'
יושר ח"ה ס"י ק"ע וכן מנ"י בירוש' דמעשרות נפי"ג הג"ל
דהא דהלך בנזרע רובה פטורה משום דזרעים מבעליון דירה

ועלה קאמר הירוש' והוא שחיה' נעדרת, ומנר' דנאנינה נעדרת אף שעלו הזרעים מאליהן אין הזרעים מצטלן דירב. וא"כ כיון דחילת צבונתו שפיר י"ל דרק היכא שהי' המחילה מקודם ואח"כ זרע זרעים וא"כ כונתו לבעל המחילה מש"כ בעילה הדירה משא"כ בזרע מקודם, וכעין דמיון זה מלינו ברמב"ם פ"ח דכלים הי' כ"ד דפסק שם דמיוקת של מחסות שומאחא משיקבענה במקל או בלח חטרה, לא נעמאה וקובעה במקל או בלח הי"ז מקבלת עונאה ע"ש א"כ מנר' כעין חידוש בני"ל דאע"ג דמחגי חיבור בלח שיפקע העומאה מ"מ ל"מ החיבור בלא יקבל העומאה. ואמנם לכא"י הדבר מהגול כאשר הראב"ד פליג בזה, אולם הישושיק בא"ח ס"י ק"ע"ט הסביר ה"י בעו"ט דענין תלוש ולבסוף חיבורו תלוי בדעת אדם בשעת שמחבר ע"כ אם הי' עמא ומחברו בקרקע הוא גומר בנותשצחו לבעל שהי' מחובר למטן ופקע עומאחו, אבל בהי"ב טהור לא מצטל ניה בשעת החיבור ובשעת העומאה בלא הוא מחובר מקבר ע"כ שפיר מקבל עומאה.

ועפ"ז יש ליישב מה דל"טע לי על הפרמ"ג בני"ל מהא דאמרינן בש"ס עירובין דכ"ד מים כנעשים דמי ושרו א"ר אשוי ודחויין להשמישחא נמי לא אמרן אלא שאין בעומקו יתר מצ"ס וכו' וכי' בהו"ס ח"ל אע"ג דנבי בור אפי' ר"י לא אסר ביוחר מצ"ס במהירות גמורות אלא דוקא בפסין ע"ש מה שחירלו, ולכא"י ל"טע מה בקי' דהא החס בעו"טין פסין המים הי' מקודם ואח"כ עשו מחילתו ובכה"ג בלא אפי' בזרעים עלמך ג"כ אין מצטלן לדברי הפרמ"ג בני"ל משא"כ הכא בדף כ"ד דהש"ס מייירי בקרפף ויתר מצ"ס שהוקף לדירה ואח"כ בהמלאה מים מש"כ שפיר מצטלן המים את הדירה ומה הקשו החוס'.

אולם לפי דבריו כאן דכל סברה הפרמ"ג הוא רק משום דבזרעים צטין שזרע צטונה ע"כ שפיר יש לחלק בני"ל משא"כ במים דמנר' שם קרפף שביקף לדירה ונתמלאה מים היינו מעמתי א"כ מנר' דמים גרוב הזרעים דאפי' נתמלאו מאליהם מצטלן דירה ושפיר אין חילוק בין הי' מחילתו מקודם או אח"כ דבכל גווני מצטלן. [וכעין זה הטיר תלמידי הי' החו"ב טובא כמר פרץ מאלאשין נ"י לתרץ מה ש"ש אהא דמבואר בש"ס כ"ב דף כ' דעשבים שעלו מאליהן מומטעין באינן ראויין לבהמה ע"ש ולענין סוכה מבואר בירושלמי פ"א ה"א דעלו בו עשבים אין המטעין והטיר בעו"ט דהנה הראב"ד הקשה אהא דמבואר בסוכה דף ד' בנה צה אילענא ממעט למי"ד דפסול למעלה ממי' הוא משום קבע והבא הרי הדפנות הם קבע, והי' הפניי דכיון דבנה צה אילענא גלי דעתה בלא ניהא לי' בהאי קבע ע"ש א"כ זה ניהא היכא דעשה מעשה אבל בעלו עשבים בסוכה בלאו דעתה תליא דמאליהן עלו שפיר לא ממעט וכו' זה ניהא בסוכה אבל גבי עומאה שפיר ממעט ודבריו נכונים].

ועפ"ז נראה ליישב מה שהקי' אהא דאמרי' בש"ס עירובין ד' ו' אחר ר"י וירושלים אלמלא דלהותי' נעלוח בלילה חייבין עלי' משום רה"ר [והא דנחשב כגרמלית הוא רק בלא עירבה כמנר' בצ"י ס"י שמי'ה] והקי' מהא דאמרי' בש"ס צ"ק פ"ג דירושלים אין עושין גנין ופדדסין הון מגינת ורדים שהי' מימוח הנביאים הראשונים [וכן מבואר במהני' פ"ג דמפשרות

מ"ה מעשה צגונת וורדים שהי' בירושלים וכו'] וא"כ מה מהני' הדלחות נעלוח ניהא דזרעים מצטלן לדירה וע"י בחוספתא צ"ק פ"ח דאין מדגנין חרנגולין בירושלים מפני הקדשים ואם יש בינה או אשפה הי"ז מותר ופי' בננו"ה שם.

אולם לפי"ד הפרמ"ג בני"ל דהיכא דהזרעים הי' מקודם או אין הזרעים מצטלן הדירה א"כ שפיר ניהא דהא בירושלים הי' בכשר מחילתו ע"י דלחות ולפי דס"ל לר"י דלחות לריכין לבעול א"כ כ"י שאין דלחות נעלוח ל"מ מחילה להיוח מוקף לדירה וכל הכשר של מחילה הוא רק ע"י נעילת הדלחות, א"כ הוי כמו זרעים מקודם ואח"כ עשו מחילה דאין הזרעים מצטלן הדירה. ואפי' למ"ד שם בדף ו' דאין לריך לבעול מ"מ בלא מסיק בש"ס דראיוות לבעול בעינן א"כ כל הככשר של המחילת בשעה שהן פתוחות הוא משום דבירו' נעטן וראיוות לבעול בעת אחר שזרעו הזרעים ושפיר הוי כזרע מקודם ואח"כ עבה מחילה דאין הזרעים מצטלן הדירה ודו"ק.

אך נאמח אין לבנות יסוד על דברי הפרמ"ג בני"ל מאחר שהפרמ"ג בעלמו כחב אח"כ דמסכתו דאין להלק בין זרע מקודם או אח"כ וע"כ יחי' מכאן סויעהא לדברי הדב"ש בני"ל דבעיר אין הזרעים מצטלן הדירה, או יכול להיות שעשו בירושלים לוב"ס להגנות והי' מחילתו מפסיקות בין הזרעים לעיר דנכה"ג לכ"ט אין הזרעים מצטלן דירה כמובן. ואדרבה נ"ל לדבר להיפוך דאפי' חס ניהא כדברי הדב"ש בני"ל דבעיר אין הזרעים מצטלן דירה משום דדירה עיר השוכה ואין בכה הזרעים לבעלה, הוא רק היכא שהי' המחילת מקודם שפיר אין בכה הזרעים לבעל שם דירה עיר, אבל בזרע זרעים מקודם ואח"כ עשה מהילתו לא חל שם עיר עלי' לבעל הזרעים והוי כהא דאמרי' בש"ס סוכה דף ד' החס לשוי' לדופן וכו', ובש"ס בריכות דף כ"א הו"ו לאסוקי עומאה כהא לאסתוי עומאה ע"ש וע"י בחוס' עירובין דף כ"ב ד"ב הו"ו בסוכה שפי' דכ"ד בלא ילא מהיתר וע"ש.

ובדברי רש"י בני"ל שהעיר תלמידי להביא רא"י להס"ד של הפרמ"ג בלמח' אין רא"י כלל דבירואי כוונת רש"י לרבוהא הוא דאע"פ שהיקף ממס' לדירה ונעט אה"כ מ"מ הי' נראה לי למר' יהודה שאילנות מחנות בלא הי' נעושים אנטבלאות דיבעלו נמי ההיקף לדירה כמו זרעים, ועיין בסי' מנחת זכרון על מס' עירובין דל"ט שפירש כן כונת רש"י ז"ל ע"ש.

ובזה יש לתרץ מה שהקשו החוס' ז"ל במס' צ"מ דג"י ד"ב דנפל אהא דאמרינן בפסחים דף ס"ז דהא שמעתי דהלל ה"י אחר שנפרצו צה פרוצו דקודם שנפרצו הי' מותרין לבעול. וא"כ איך הי' אוכלין בלילה פסחיהן הא לא הי' מחילתו, ולפי בני"ל י"ל דלאחר שנפרצו פרוצו הי' בונה אותן מחדש, ועיין בשו"ת צ"א א"י"ח ס"י כ"ז שהביא בשם ספר יד דוד דהורדוס גדר הפרצות לאחר שנפרצו עד הכרובן, א"כ בשעה שגדר הפרצות הוי כעשיית מחילה מחדש כמו הוקף ולבסוף פתח דמבואר בש"ס עירובין דף כ"ד דנפרץ צה פירצה ונדרו הוי כמוקף מחדש, ובכה"ג לפי דבריו גם דירה עיר מחצלת ע"י זרעים מש"ה שפיר הי' אסור לבעול צה, מ"מ שפיר הי' אוכלין פסחיהן בלילה דהא

ד

דובב

סימן ג

מישרים

באמת הי מוקף מחילה רק לענף שבה הזרעים מצעלון הדורה כגיל, ושפיר מיושב קרי החום.
 ועוד צידון שלחל כחיי שהזרעים עשויות ערוגות ערוגות דבכהיג כבר הביא כחיי דברי החיל זיל שהיקל בזה מעטם זכיון דהן עשויות ערוגות ליל לצוד הוכי דאיכא הפסק ממשי, וכבר כתבתי שלדברי החיל זיל יש סמך משיים שבה דף ע"ב רב אשי אחר לעולם באסקופת ביה עסקי וכגון שמקורה בשחי קורוח שאין בזה ארבעה ובה ארבעה ואין בין זו לזו שלשה ודלת באמלט פחה פחות כלפנים פחה נעול כלחוף, ועיין ברש"י ז"ל שם ד"ה פחה נעול כיון דבאמלט הוא נמלא הוא מפסיק צניכה ומחלקן זו מזו ולא שייך לומר לצוד שיי"ש.

ובחשובה הארבעה ליושב כל הקי שבה על החיל הכיל, סוף דבר אם כחיי יעשה לוכיפ מבי רוחות הארעים להפסיק בין עיר לזרעים דכתי נועט לבחור.

פי' דמתני דג"ח מיירי בקשר החבל בעליון מהלך משיב לריך ג"ח משא"כ אם הי קשור למעלה די בחבל אי עכ"פ מצוי קרי החום בירושלמי ואח"כ פריך בירושלמי ממיז אם למעלה הרי מלמעלה כו' חסתר דעשוין כמין דקין והכונה דעשה בשיפוע ל"מ לוכיפ אי"כ מוכח היפוך מדברינו דשפיר מהני הלוכה"פ אטיג שחוט משוך מלמעלה, יפה העיר עכ"ז אין ראי דים לרווח דהירוש' פריך שיהי כגו חבל אי וע"ז משני דמיירי שקשר מהלך חבל אם הי החבל ע"ג צלמח הי סני בחבל אי כי בירושלמי לא נחית לסברת החום שלייה מתקיים בחבל אי ולעולם אם עשה ג"ח ואי מהם ע"ג חיל דכ"ל להירושלמי דל"מ הלוכה"פ כדברינו].

ולדינא לשאלה ראשונה אודות הזרעים אם אפשר לעשות לוכיפ בחוף הזרעים להבדיל שלא יהי סאחיס במקום אחר בודאי יש להקל ושפיר מהני כמו לוכיפ על המים דמהני כנוו שכתב החת"ם סי' פ"ז, ולאמנם הפריג צסי שס"ג וסהפק בזה אי צבני לוכיפ ע"ג מים, מימי ל"ט שלא העירו מירושלמי מפורש פ"ה ה"ז לענין אמת המים שגפלה דמצואר זה להדיא דמהני לוכיפ ע"ג מים.

אך באופן שא"ל לחלק ולהבדיל הזרעים אלו לדחתי מהנכון שינרף כחיי חיכה רב סמוך שיטיין צמקומו, ואם תראו שהוא דבר שא"ל צבוס אופן לפענו לעשות הלוכה"פ להלק הזרעים כ"ל ותראו בשעת הדחק והפלה וחחוו דעתיכס להקל, אזי בשעת הדחק בזה יש לכס על מי לסמוך להקל דענת החיל שמכוייט לדעת בד"ש כ"ל.

סימן ג

ב"ה ה' מ"מ תרצ"ד.

להרב המאוה"ג חריף ובקי מוה"ר משה יהודה קערשינבוים נ"י אבד"ק ווישנאווע גורע.

בדבר שאלחו כנוי מעתיק לבי מה שכבר השגתי לרב אחד צענין זה (עיין בחשובה ב') וע"ז ספיקו היכא דלמעלה על העמודים מחוח החוט דדון לוכיפ אולס גם בין כעמודים מחוחים החוטי בחל יש בין חוט לחוט יחד מניט אם מושל הלוכה"פ, אי גימא משום דריבה בצמיתמה לא גרע או דלמא י"ל לוכיפ כו' לא עבדי.

הנה כבר ראו כנוי כחיי דברי שו"ם ביה שלמה לוי"ה סי' מ"ד שניקל מהי והביא כן צבס לקוטי מהר"ל ובודאי יש להניקל על מי לסמוך, ובפרט לפי מה שכתב כי שגס בש"ח אבני נזר מקול בזה.

אולם לא אכתו צמקומוי ההמחתי בזה והי נראה לי להוכיח זה ממחגי דעירובין דף ע"ז מקופין שלשה חבלים זלמי וכו', וצבוס ז"ל דף י"א ע"א ד"ה אילימא בעשר הקשו מאי לריך שלשה חבלים יעשה לוכיפ, וחורלו דלא הי מתקיים בחבל אחד תשוב דחתי נמלי ושדי לי, ועדיין תקשה דכ"ז חינו ליישב דלא כגו בתד חוט חבל מימ עדין תקשה אמאי לריך לרקוק שלא יהי בין חבל לחבל גי עפחים גם שיהי עוביין יחר על טפה במצואר שם צמיתותין חלא יכול לעשות חוט אחד ע"ג ויהי לוכיפ והשני חבלים יהי לחזק ושפיר יהגו אפי יהי מרוחקים זמ"ז, חלא ודאי כיון דעשה חבל באמלט בעל לוכיפ אטיג שחבל אחד הוא ע"ג משויב צענין שיהי להם מחילה שלא יהי צרוחקין כגיל, ואח"כ מלאחי בשו"ת השורה ש"י שהעיר ג"כ צר"ל ז'. [והנה העיר השולל מירושלמי עירובין פרק אי' הלכה ע"י אריח מחגי אמרה כן מקופין ג"ח כו' אין חימר למעלה (כגו גליון הש"ס) לא א"ר חגי כלום

סימן ד

ב"ה מוצש"ק פי' ויק"ם תרפ"ה לפ"ק טשעבין.

לכ' ב"א יקירי ורחימא דנפשאי הרב הה"ג החו"ב עצום עדין לגאון ולתפארת אוצר החכמה והיראה מו"ה יעקלי פירקיל שלישי"א.

ע"ד הקף שהבאח צבס כבוד דורך הה"ג החסיד מו"ה זאב עירקול שיחי אהא דילוף הש"ס צב"ב (ק"י"ב) דירושה הבטל דאורייתא מקרא ואלעזר בן אהרן מה ויקברו אותו נבשעט פנהם צנו מניין הי לפנחס שלא הי לאלעזר וביח דבין מזבין לא מלי אמרת דאי"כ לריק קבור בקבר שאינו שלו חלא ש"מ דירושה בבטל דאורייתא, והקי כי דורך בגי שליטי"א לפ"מ דפסק הרמב"ם ז"ל צפ"ו מהי שמוטה ויובל היי דשמיעין ויובלות לא נכנו חלא לאחר י"ד שנה של כיבוש וחילוק, אי"כ מאי מקשה הש"ס דל"מ אמריח דבין מזבין דהדרה ציובל, דהא כפי דמצואר מקרא דיכושע נראה דבשעת מיתח אלעזר עדיין לא נתחלקה כל הארץ ואי"כ שפיר מלי לאוקמו דבין מזבין ואפי"ה לא הדרה ציובל ככ"ק.

הנה מה שכתב דמיתח אלעזר הי קודם חלוקת הארץ זה אינו דמיכ מיתח אלעזר הי לאחר שחלקו, דהא צב"ס שם מקי חלא אימא דנפלה לי משדה חרמים, ולפי פי' הכי

סימן ה'

להרצ' החריף מ' פינחס הלוי הורוויץ נ"י
בסיק'הל בן הרה"ג אבד"ק עיסמונין וכעת אבד"ק
באהר'אדטשין.

מכתבו הגיעני ומה שהקשה במנחות ה' ע"ב כשהוא
אומר מן הבקר שאין ה"ל להזיח את הערפה
והלא דין הוא ומה צ"מ שמהרה להדיוט אסורה לגזוב
ערפה שאסורה להדיוט אינו דין שאסורה לגזוב וע"ז
הקשה למאי דאיתא בחולין י"א דטרפות פוסל בעגלה
ערופה משום דכפרה כתיב בה כקדשים אי"כ הו' לא
היה כתיב מן הערפה בקדשים אלא משום ק"ו יאמר
אי"כ הרי אין מוס פוסל בעגלה כדאי' בש"ס דסוטה
מ"ו ולא גובל למילף בק"ו מצ"מ דהא מוס אינו פוסל
בעגלה.

וה"ל ליישב בפשי דהא בסוטה שם יליף לה מדכתיב
צפרה בה למטוטי עגלה שאין מוס פוסל בה ואי"כ
פריך הש"ס שפיר למ"ל מן הערפה יולוף בק"ו מאי אמרת
דאלטרין בשביל עגלה ערופה אי"כ תיקשי למ"ל קרא
גבי פרה למטוטי ע"ע דאין מוס פוסל הרי ממילא נשמע
דאין מוס פוסל בע"ע דאי אמרת דגם בע"ע מוס פוסל
תיקשי למ"ל קרא דמן הערפה הרי נלמד בק"ו מצ"מ
ובע"כ דאין מוס פוסל בע"ע ואלטרין קרא משום ע"ע.
ועוד נ"ל ליישב דהא במנחות שם דף ר' ע"א פריך למ"ל
קרא לערופה הא ממשקה ישראל ומכל אשר יעבור
נפקא ומשני דקרא דמן הבקר אחיה לאקדשי ולצדוק
נערפה ואי"כ בשלמא בהקדש משכחיל שיחול איסור
ערפה אחר שהקדש דחל כגולל לגזוב ומוסיף להדיוט
דמשום הקדש האיסור רק צפרוטה ומשום ערפה יאמר
בכזית אע"פ שאין בו ש"פ, אבל בעגלה ערופה דנאמר
בהנאה צרידחה לנחל ואם יוערף אח"כ הרי אין אהע"א
כיון דנאמר בהנאה מקודם ולמ"ד דערופה אסורה
פשי' ללא משכחיל כלל שיוערף אח"כ אי"כ לא אלטרין
קרא דמן הערפה ושפיר פריך.

אגב אכתוב לו מה שני' ליישב מה שהקשה הטה"ק
(עמ"ש"ל חלק ששי בצח"י סי' רע"ז).

ומה שהאר"ן ליישב ד' רמב"ם שפסק דסד"א לחומרא
הוא רק מדרבנן והקשו עליו מהא דילוף מרישא
של עולה דאזלי' בהר רובא ולש"י רמב"ם דלמא משום
דספיקא לקולא מדאורייתא מאז אמרתו צוה דבר נכון
(עמ"ש"ל חלק ה' סי' ר"ב).

סימן ר'

להרצ' מו"ה **מנחם מענדל אייכענשטיין** נ"י
חתן הרה"ל אבד"ק אלעסקא.

מכתבו הגיעני וע"ד שאלתו צמיו שיש לו גינה בחלרו
פחות מצ"ם אלא שרצו חרש אצל ב"ד ה'
בביתחלה הגינה יש מקום נפרד להרחוב יהר מעשרה
אמות והעיר מוקף בצוה"פ ובזדאי' הוי כמיעוט החלר

אך שיש צוה"פ המפסיק בין הפרצה ובין העיר ונסתפק
אם ע"ז מיושב כחצר רוצו וכן נסתפק אם מהני
להפסיק באמצע הגינה בצוה"פ שיהי' נחשב כגדר וע"ז
יחשב רק לחצר מיעוטו. ומלשון הע"ז סק"ה משמע
דוקא גדר ובשו"ת ד"ח ח"ב סי' כ"ה כ' דקה קנה
פחות מג"ט מהני ומשמע דצוה"פ לצד ל"נו עכ"ד.

ולענ"ד בדבר פשוט דצוה"פ הוא כמחילה ממש שהרי
מבואר בטורובין כ"ד ע"ב ורש"י וחוס' ד"ה
ליעבוד צוה"פ אפומא דשביל וכו' דצוה"פ כמחילה ושם
בד"ה ליעבוד ונחילה וכו' דע"י המחילה נעשה מוקף
לדירה ומוכח לדיון צוה"פ כמחילה דדוקא לרצ' שם לעיל
י"א ע"א לריך למעט א"ס הוא מארצ' רוחו משא"כ
לדיון ע"ש וחז"ן. ומבואר שם דבפחות מרוחב עברה גם
לחי מהני לעשות מוקף לדירה ע"ש.

ואף דהחוס' שם לעיל ב' ע"ב צד"ה אלא מעתה וכו'
מבואר דלחות עדיפי מזה"פ היינו לפי הס"ד
דהש"ס שם ולרצ' לשיטתו משא"כ לדיון ולמסקנא דינו
כמחילה ממש וכן מבואר בשע"ה סי' כס"ג סק"ע צ"ס
חשוי אהל יעקב דגם למעט הפרצה מהני וכלא צוה"פ
בעינן דוקא שיהיו הקנים סמוכים זל"י בפחות מג"ט
ומ"ש בחשוי אה"י שם דבהרצה. צוה"פ סמוכים זל"י ל"מ
כבר האריך בסי' נדרי זריזין בסופו דקווערס יוס"ד לחלוק
עליו ומסיק להקל גם בזה והוכיח כן צראיות ע"ש וגם
מבואר בע"ז סי' ת"א סק"ב דבמוקף צוה"פ דינו כמוקף
חומה דהוי כולו כד"א וה"ג צי"ד והא דנקטו הע"ז
וד"ת גדר או קנים בפחות מג"ט היינו בדליכא צוה"פ
למעלה.

סימן ז'

להג"ל

ומה ששאל בדין עישון ליגארין צו"ע שנהגו להקל ונדע
שיש על הנייר אזהרות המכתוים ונושאים בו ע"י
דוחק הדפוס ולפמ"ש במש"ז סי' תקי"ד דבקרע נייר
ש"יב אזהרות יש בו משום מוחק מדרבנן וגם ע"י
חקיקה מיקרי אזהר' וגט כחב' שלהם אסור כמ"ש המג"א
סי' ש"מ אי"כ אפשר לריך למחות בזה עכ"ד. והנה
לפמ"ש הר"ן פ' חבית וחוי"ט שם בישוב ד' רש"י בהא
דשובר אדם חבית דאף דאיכא איסור דרבנן צמקלקל
מ"מ לאורך שבת מותר והובא גם צ"י סי' ש"ד
אי"כ ה"ג בזה ואף דהמג"א רס"י ש"ד ציאר דהר"ן
גופי' לא ניחא ל' בזה וע"ש במח"ש מ"מ צ"ד הוי
חרי דרבנן דמלכד דמוחק שלא ע"מ לכתוב פטור אף
גם הרי הכותב צמחאל פטור וה"ה המוחק צמחאל
כמ"ש הא"ד סי' ש"מ להדיא וצ"ד שמעשן ומושך העשן
בפיו וע"ז נשרף הנייר לא עדיף פיו מיד שמחל כמ"ש
בחשוי הרמ"ע והובא בקי"ור במג"א סי' ל"ב סק"ה
ובגוף החשוי מבואר כמ"ש ויש לדון בזה דחליא צ"ני
הירולי החוס' בחולין דף כ' ע"א ד"ה לא למטוטי וכו'
ולחד ה' בשע"ה עדיף משמאל ונב"ט גרמיה חוללת
בשע"ה ע"ש אבל לענין שבת לכ"ע לאו דרך מחיקה בכך
ובמ"ש בה"ג המג"א סי' של"ז סק"א גבי חולש בפיו
ובדבריו

חוק

יצחק

סימן לא לב

מנחת

לח

ג

ע"ד מי שמתפלל לעצמו נוסח אשכנז ומתפלל לפני התיבה בביהמ"ד של נוסח ספרד או איטא, וא"כ התפילה שכתול אומר בנוסחתם, ומסופק אם בלחש יאמר באותו הנוסח, כיון דכל טעם של תפילות לחש לסדר תפילות עבתי.

הנה נודע המנהג שבלחש מתפללים בנוסח שלו רק בקול רם ואומר נוסח כצור, ונראה שסומכין על זה שמתפללין מתוך הסודור, ע"י נשי"ט (סי ק"ח).

ימחול על תשובתי בנוסח אשר עריפה בלי פלסול משום גדול הערדות. והבטיח יהי בעזרתכם להעמיד הדת על הלה.

והגוי הזה יודו דאשכנז כה"ג.

יצחק יעקב ווייס

הנה נספרי (חוק חמישי) הו"ל כעת לאור צנזורה נחבאר שאלה זו (בסי י"ד) יוקחנו משם.

ב

במי שקנה תכריכין ולובשן כספה וימים נוראים אם לברך שהחיינו, וכתב דלכאורה נראה שיברך, ואין רא"י ממש"ב בסי כף החיים (סי רכ"ג אות ל"ה), דשם קנה העיקר לצורך תכריכין עבתי.

לא הבנתי כיון שהחמיני השאלה כמו שקנה "תכריכין" הרי גם כאן הנו"כ צעק לכתריכין, ח"ס לא פקיד מלבד וכוונן עלות של מלוא ורק שמתענה שיהי גם לאחר פטירתו עמו, אז כיון שהעיקר לנשי צמיי מצד שהחיינו כנובאר (בסי כ"ג) וכי"ז.

סימן לב

בענין טלטול בשבת בחצר בריכה המוקפת

הליון הגיל, ומכ"ש בראוי רק לרחיצה, די"ל דלענין זה לא עדיף מלכניסה, דאף להשי"א לא משוי מוקף לדירה, כמבאר בשער הליון ס"ג. — וכן מוכח להדיא מהכנובאר (בסי שני), דדין אמת המים העוברת, ואחר שפירשה, ולשון ים הטובר על הפרשה, עיי"ש ודוי"ק.

ג) וכמו כן מבואר להדיא צמ"א (סי שמי"ה סי"ק י"ד), לענין ח"ס יש צורך היום, גונא עמוקב"י עפ"הם היו רה"י מן ההורה, (רא"ש), וכאב המג"א, דמי"מ מדרבנן יש עיי" דין כרמלית, בקרפף שלה הוקף לדירה עיי"ש, ע"י מחלית השקל שם, וכ"כ המ"ב שם, לענין נהר, דאפילו יהי להשפחה דין מחליות, מי"מ היו כרמלית בכל ענין עיי"ש, — והפמ"ג (א"ח) שם כה"ג, דניס, האול והמיס מכוסים, ובה"י י"ל דהוי כרמלית דרבנן, אף בפתוח מבי"ש עיי"ש, והוצא צב"אור הלכה שם, — ועיי" בקונטרס אחרון בשי"ט הרב שם (אזה ב'), דכתב ג"כ הכי, אף שלא הביא דברי הפמ"ג, וכ"ז היכא שעוצרים על המחליות ע"מ, אבל בל"ה, לריכוס צ"ס דוקא עיי"ש, — ונפשע בזה ספיקא כה"ג, מה שהקד ברוך הדברים, דאולי אף בפחות משיעור צ"ס, הוי כרמלית, דהצדדים נבוארים היעב בשי"ט הרב שם.

ג) והנה חין להביא לזה, ממה דאיתא (בשנת ג"מ מ"א), דחניא לא ישוע אדם בצריכה מלאה מים, ואפינו עומדת צה"ר, ופי' רש"י, דליכא למגור שמה יהו מים צרגליו חוץ לארבע אמות עיי"ש, ומשמע ה"א עומד צה"ר, או בכרמלית, גזרין שמה יהיו מים צרגליו חוץ לארבע אמות, ומלל חילק בין צריכה לצריכה, משמע אפילו עמוקב"י עשרה ורחבה ד', דהוי רה"י מן הסורה, די"ל להצריכה שמה יחו מחוץ לצריכה, — וכן משמע ממה דאיתא שם, דאם אית ל"י גידודי שרי, ופי' רה"י דהוי עקב למי, הא ליכא גידודי דמהדרי להו עיי"ש, ורש"י פי' שם

ב"ה יום ד' מסעי תשב"ז לסי"ק.

שוכט"ס לכ"ק די"ג הגה"צ המפורסם לשבח ולתהלה וכו' כק"ש"ח מוה"ר שיי"ש רובין—הלברשטאם שליט"א האדמו"ר מציעשינוב יצ"ו, ברוקלין.

אחדשת"ה במשפט. ע"ד הבריכה שבמקוץ קיץ (סוויטונג-פול), שהוי יתד מבית טאטייב, ומוקף בגרדי ברזל, וגם הוכיפו לולאות עליהן מפני הצניעות, — והבריכה נמצאת רחוק מהבתים יודרים בהם, יותר ממאה אמה, — והשאלה אם מותר לטלול בתוכה בשבת ד' אמות, — ונפ"מ לענין טבילה קודם התפילה בשי"ק.

ה) והנה ממה שהביא כה"ג נהמבאר בשי"ט (א"ח"ה סי' שני"ח) לענין היקף שלה היקף לדירה, והיא (ציה"ל הסומן) שם, צמקומו שכ (סעי' י"א), מפורש להדיא דדוקא היכא דמוקף לדירה, מים הרחויים לפתי, אינם מבעליב הדירה, אפילו ח"ס הנקוט שנהפשו שם, יותר מאלהים, ואפילו הם עמוקים הרבה עיי"ש, ומבאר צמ"ג שם (סי"ק פ"ה), דה"ב"ד ח"ס רחויים לצביסה וכדומה, ובי"א עפ"י המבואר צמ"ג"א צעזוכ"ק, והרמ"ם (פ"ט"ז מה"י ש"ה ב"ו), והרע"ב"א, ע"י בשער הליון שם, ובדול"ה מים זכיס הרחויים לרה"ל, לה גרעי מה, ע"י (נוריס דפ"א ע"ה), ע"ה"פ (במדבר ל"ה) ונגרשוכם יהי נכמתם וירכסם ולכל חייהם, דמייתס, היינו כבוסה, דליכא אע"ה דערבוציחא עיי"ש, ורה"ל נראה דהוי עוד נחליות יותר, דהוי בכלל טינוי נפש, כדאיתא שם (ד"ע"ט ע"ה) צמח"י, וכ"כ בספר חורב המימה שם (ל"ה), דצח"ל, אף לחכמים קודמת לשחיית חצירו עיי"ש ומי"מ דוקא ח"ס הוקפו לדירה, לא מצטנן הדירה, אבל לא נחשב מוקף לדירה בשבועים גידול, ודוקא לרש"י (רי"פ ע"שין פסין), צור כרה"י נכתייה אדם, משוי מחליות מוקף לדירה, אבל הרבה פנינו עלי, כמ"ש צב"א"ה הלכה שם (סי' ח'), ובשער

7

←

בענין אחר, ובשיעור (סי' שליט בע"ז א"י), בעתיד פ"י
 הרי"ף, וכחצ צביאיר הלכה שם, דלפירוט רש"י,
 מסהרנא דנזה אינו מותר, רק כשצריכה צהלה, אבל
 לא צריכה, שמה יהיו חוץ לארבע אמות, אבל לפירוש
 הרי"ף שהעתיק בשיעור, לא צריכה ל"י עיי"ש, והיינו,
 משום דנדבריו, השפה מהדרה המים, ואם נאמר
 ההפך, שמה יהיו צהוך הצריכה, מה מהני השפה,
 — ואי דמכל מוקום טעמא מאי לא נזריקן, שמה יתח
 צהוך הצריכה גופה הון לד"ה, דאין לומר, דמיירי
 צצריכה קטנה, דהון דכ"י כוי נ"י לפרוש, עוד הרי
 מיירי צשיטה, דאי אפשר רק בצדולה, ד"ל, דמה
 שדחה צשיטתו צודיו ורגליו, ע"י לשון המ"צ שם
 (אוח ה'), כוי רק כמו כחו, וכעין דליתא (צמ"ס
 שנה דקמ"ה ע"ה), כוי נחיה נמי קא דחי כמו ד'
 אמות ואסור, ופשי כחו צכרמליה לא גזרו עיי"ש,
 וא"כ לפי"ז י"ל דוקא צצריכה צצריכה, יש מצב
 הצורה דיהיו ד"ה, ולא צכרמליה, וכן צאמה דייק
 צצואור הלכה שם צצריכה, ומכ"ש דאין נאזור ענ
 ההצחה צצריכה גופה, דליכ יתח מכרמליה דרבנן,
 — וע"י כה"ג צספר ההלה לדוד (סי' שצ"ו סי' י"ג),
 מה שהעיר ענ הש"ל צשם הר"צ ז"ל, והיכא דהצריכה
 נפשה, צאופן דלא בעל ממנו שם רה"ר, ע"י (עירובין
 דפ"ו ע"ב יצנה ד"ק ע"ב) וחוס שם, ומג"ה סי'
 שמי"ה בקי"ה), פשיטא דלכ"ע אסור, אף בדאית
 נ"י שפה צביצ, אלא שאין צו צישור מחילה. לבעל
 ממנו שם רה"ר.

ד) ובוה אס הוי כן המליחה, דיכ להצריכה
 הג"ל, דון הקרפ עכ"ל, נלע"ז דאין
 לעבול צה אף נעצלה עזרה, הו לחוספה קדושה,
 קודם התפילה צשי"ק, אף דלא ס"ל צשועת האובדין
 מטעם סחיטה וכי"ז, כמבואר כ"ז צשי"ט ופוסקים
 שם (כ"י שצ"ו ע"י ז' וחי). הלא אדרבה אנהו אשר
 קבננו עליוי שיעה רבוחיו הגויק זל"ה, מזה
 לעבול, מ"מ נראה דכוכה דיכ במקום הטבילה משום
 צכרמליה, אין לעבול, וכמבואר צספר ההלה לדוד שם

(סי' ט"ו). לענין טבילה אשה לבעלה, ומפרש גזה,
 מה דבניה צמג"ה שם (סי' ח'), דבאגור משמע
 דנכר אסור, ודברי הוהשי"ק אינם מווקדקים עיי"ש,
 והיינו משי"ב דיש ג"כ, משום חשש נשואת מים שעלו
 ד"ה, ושיטה גופו וקסמים, שהצ"ח המסרי"ל, והוצח
 צמג"ה שם, משא"כ צמקוה, יש רק משום חשש סחיטה
 עיי"ש, — וע"י ג"כ צכף החיים שם (אוח כ"ד),
 שהצ"ח כמה דצדים שלרובים לזכר צנכה, וסו"ס,
 ונראה צמפני זה לר"ך ניזכר שלא לרחוק צנכה צבצח,
 דצנקה יצח להבצ"ל ח"ו באיזה דברים הני עכ"ל.

ה) ומה ששאל כה"ג שליט"ה, וז"ל, ואגז חס
 מותר צאמנע היום לעבול שם למיקר,
 כ"י הבהיר לעבול לפני התפילה, משום דנראה צמיקר,
 ח"כ אף צאמנע היום, והכ דהדרך צאמנע היום
 לשחות, ואפילו אס הם לא יעשו קו, אסור משום
 מראית עין, ואפשר אפילו צלא מראית עין, שלא יצח
 לצחות, וא"ח חילוק בין צוקר ובין אברים וכ"י עכ"ל.
 — ועוד הוסיף כה"ג צשולו המכה צצב"ל, וא"ך
 הדין אס צציותו, מותר לו לקבל צשנה צלזור (שאויער—
 עוש) קר למיקר עכ"ל.

הנה צנוגע לצריכה ה"ל, צצר הזכרתי לעיל, דאף
 צנוגע לעצילה עזרה, יש להחמיר ומכ"ש רק
 למיקר, דהרי צצר מבואר צמג"ה שם צשם מהרי"ל,
 דמנהג פשוט שלא לרחוק אף צנוגן, ולא דוקא צנכה,
 אלא גם צמקוה, כמ"ש שם צשם הכה"ג, ורק משום
 מזה, ס"ל לכ"ע להקל, — וא"כ מטעם האחרון יש
 להחמיר אף צצלזור צציותו, אס לא משום מזה, היינו
 לנהיגה ע"י קבין, וכדבחי מזה צמקוה אחר, מ"מ
 ראיתי באחרונים שמקילים, צמקומות החמים מזה,
 צשהח מטעם, ע"י צקלוח השלחן (כ"י קל"ג) צצדי
 השלחן (סוס"ק ח').

וכננו צוכ ידיו דוצח"ה וחוסם ככל מזהמי
 צצרות, ונכח שבימים האלה יכפטו לשון
 ושמהה צציתה גוא"ל צצ"ה.

יצחק יעקב ווייס

סימן לג

בדיני עירובין

ב"ה יום ד' לך חש"ה ל"ס.ק.
 שוכט"ס א"כ הרה"ג וכ"י בש"ת מח"ד יעקב זונדל
 קרויער שליט"א.

אחדש"ת.

הנ"י בזה להשיב על שאלותיו בקיצור גמרץ מאסם
 הפנאי, ואשיב על ראשון ראשון וכ"י.

וזה לשון השאלה:

א) מסתפקנא היכא שהיקף צוה"פ של העיר
 מקיף מחוץ לכהי העיר שטחים
 ריקים רחוק מהצחים ואין לאגבי העיר לורך חשמים
 צהן אס נהשב השטחים האלו צכקעה שאין מועיל

צכן צוה"פ נוכל הרוחות, וא"כ כיון צשהלק זה אין
 מיעיל צוה"פ נאסר כל העיר ונלע"ל צחוכה אפילו
 צצעה כגווי משום שפרוזה צמלוחה למקום האסור
 נה, הו שחומר שצשעים הריקים נחצלו לגבי צחי
 העיר גיחשב ששטחים הריקים צחלר כמו עיקר העיר
 דמהני צה צוה"פ מכל הרוחות.

ב) עוד מהתפקנה דהנה רש"י והרמב"ם מהולקים
 צפירוש הסוגיה דמקיפין כחצלים (שם
 ע"ז ע"ב) דגרש"י היקף חצלים חשיב מוקף לדירה אף
 שהקיפו רק לשנה אחת צמדבר, והחסרון הו"ה רק
 משום שהקיפו צמנהילה גרועיה של שחי לצד או ערצ
 לצד, וכ"כ רש"י (בדף ל"ג ע"ה) גצי שלצה קרסופות
 זה צלד זה, והרמב"ם (פפ"ז מה"ש) ס"ל שחצילה

L

ולא נקטו שדה, לאשמועי דגינה לא הווי לדירה אפי' היא כולה אילנות וכולה קרפף אחסר, ואפי' מה שלא נזרע עכ"ל.

כוונתו הוא, כי גינה עשויה לזריעה, ואין דרכו של אדם להשתמש בה לכן אפי' נטע כגינה אילנות אפי' אסורה, ואין האילנות משוי ליה מקום דירה, דאין אדם דר בגינה, אבל בקרפף וחצר היות ואדם משתמש בו אמרינן דאם נטע בו אילנות הרי הוא משתמש בחצר זו, אבל אם זרע בו ביטל את השתמשותו בו ואסור (עיין בשו"ת דברי חיים לעיל).

יסוד היתר לטלטל בחצר הזריעה פרחים

ועתה אם כנים דברנו, נראה דבחצרות הזורעים בהם דשאם ופרחים היות ודרך העולם לגדל פרחים ודשאים בחצר, וכך הוא דרך השתמשות הדשאים ופרחים בחצר, לא מבטלי מקום הדירה בחצר, ואפשר דאפי' אין דרך לטייל בהם, רק מגדלם ליופי, אמרינן דאין מבטלים מקום הדירה, כי הרי הוא נטעם כדי להשתמש בהם ע"י ראייה ולא לטיול וזה ענין חשמישם.

וכן נראה מהרשב"א בעבודת הקודש שער ג' ה"ג שכ' קרפף יתר מבית סאחים שהוקף לדירה, אם נטע רובו נטעים בשורה או אפי' מעורבן עדיין הוא כחצר ומותר כמו שהיה, אבל אם נזרע רובו הרי הכל גינה ואפי' אין במקום הזרוע יתר מבית סאחים, שהזרעים מבטלין את המחיצות "שאין זורעין בחצרות" ולפיכך מועט החצר כטל אצל הרוב עכ"ל.

דייק הרשב"א לכתוב טעם ביטול המחיצות, שאין זורעים בחצרות היינו כדכתבנו לעיל — שאין דרך העולם לזרוע בחצרות, כי חצר עשויה לתשמיש האדם, וע"י הזרעים אינו יכול להשתמש, אבל פרחים ודשאם שדרך העולם לזרוע בחצר, ועיקר זריעתם הוא כדי שיוכל להשתמש בהם כשהם זורעים, הרי יש להם דין כנטע אילנות.

וסתימת הש"ס דלעיל דחילקו בין נזרע לנטע, ולא חילקו בנזרע בין זריעה לנוי, משום דהגמ' להשמיענו חידוש דין מקום דירה, שהוא משום שהמקום הוא השתמשות, ואין הגמ' באה לומר כל מיני השתמשות. אלא חילקו בדרך משל, היות וכזריעה אין לאדם השתמשות וכנטיעה יש לאדם השתמשות, חילקו בכהאי ואין כוונת הגמ' לומר דוקא אלו, ומש"כ הראשונים הטעם דכזרעונים לא דיירי אינשי כוונתם גם על השתמשות האדם, דכזרעונים אין לאדם השתמשות וזה נקרא שאינו דר בהם.

הערה מהגאון הנשיא שליט"א

דראוי מה שנחית לכאר וללכן ענין אם דשאם מכטלין דין מוקף לדירה מהחצר. הן בשנים שכל וברורה דכיון דעשויו לנוי הביח ולצורך דיירי הביח להחעדן בהם, נידון כיון אילנות שפיר העלה כזה לענין.

ומן הראוי לדמות לנדון זה מה שמצוי בימות הקיץ, כשהעולם שוכנים בקריה חצות שיש בחצרותיהם בריכותמים (סווימינג פאול) לרחיצה ולהקר, היות שבשו"ע שני"ח סעי' י"א מכואר דאמת המים שבחצר שאין ראוי לשחיה, דינו כזרעים לכטל מכני דין מוקף לדירה, והיות שהוא מוקף לעצמו עם מחיצות גמורות, אם נידונו כדין קרפף שלא הוקף לדירה, ואפי' אם המקום אינו יותר מבית סאחים, מ"מ מהבית יהי אסור לטלטל לתוכו כדין הוצאה מבית לקרפף שלא הוקף לדירה, המכואר שם בסעי' י"א דאסור, וכבר עמדו על מדובה זו רבני זמנינו.

ולענין מסתבר כטעמייהו דרבנן, דהכריכה הנ"ל כיון אילנות דאין מבטלין הדירה, האיל ועשויון להסתופף בצלן, וה"נ הבריכה הנ"ל עשויה להקר ולרתוך, עיין ביצה י"ח דבנו של אדם להקר ומשויה שרי אפי' בשבת כיון שהוא להקר והוא שייך לצורך הדירה כמו אילנות, ושפיר מקרי מוקף לדירה.

ובמקומות שהוא בתוך החצר גופא, אלא שהוא מוקף מחיצות לעצמו עבור שמירה ונטיעה, והוא מיעוט החצר וגם הוא פחותה מבי"ס כמו ששכיח לרוב בלא"ה שרי, דדל מחיצות הבריכה, בטל במיעוטו נגד רוב החצר (וכש"כ במג"א ס"ק...) דמחיצות ככל מקום לא באין רק להתיר, דהיינו לחלקן מהחצר, שלא לחשבן חלק מהחצר לאסור כל החצר, כמו שדנו גדולי האחרונים אבל אין המחיצות באין לחלקן מהחצר בכדי שיאסרו לעצמן, ולא יחול עליהן דין חצר, הואיל ומ"מ מוקפין הם בתוך מחיצות החצר ויש להם פתח מזו לזו, כדאי להקל יש להם דין תורה החצר שיהא נקרא מוקף לדירה כולענין.

ומה דקיי"ל בסי' שני"ח ס"ו דאם עשה מחיצה בתוך מחיצה הפנימית מבטלה את החיצונה כשהוא מופלגת ג' מהראשונה, היינו להיתר, אבל לאיסור דהיינו לומר הואיל הפנימית מופלגת ג' מהראשונה נידוניה בפ"ע שחרון כדך קרפף שלא הוקף לדירה זה לא אמרינן, וכפרט אם המחיצות החיצוניות קדמו והכשירה כל חלל החצר אינו כדין המחיצות שעושה אח"כ בתוך החלל יבטלו את הוקף הכשר של המחיצות החיצוניות, תצונו כה"ג לענין סכך כשר ואח"כ סיכך בסכך פסול שיש סכרא לומר דאם קדם הכשר אינו כדין שיפסל אח"כ, עיי' בסוכה דף י' בריב"א ובר"ן וכמהרש"א ד' ט' עיי"ש, ואע"ג דלגבי סוכה נקטינן דאין חילוק כזה וכש"כ בטוש"ע סי' תרכ"ה דלא שגא עיי"ש במפ' בטעם הדבר, מ"מ לגבי מחיצות שבת כוודאי אפשר לומר דבכה"ג שיבוא הפנימיות לאסור על החיצונית לא אמרינן כיון שהחיצונה קדמה ויש בכלל סאחים מנה וע"י בשו"ת אבני נזר סי' ת"ס מענינים כאלו.

ולפיכך ה"י ולענין דאם יהי באופן שהמחיצה הפנימית יהי לו דין הוקף לדירה המחיצות לא יהי לו דין הוקף לדירה, כגון, דהנה נראה דאם עשה מחיצה כשעה שהי